

ZÁKLADNÍ VOJENSKÝ ŘÁD

ze dne 8. prosince 2023

Základní řád ozbrojených sil České republiky

ČÁST PRVNÍ ZÁKLADNÍ USTANOVENÍ

Čl. 1

Předmět a rozsah úpravy

(1) Základní řád ozbrojených sil České republiky (dále jen „řád“) stanovuje z rozhodnutí prezidenta republiky, jako vrchního velitele ozbrojených sil, v souladu s čl. 63 odst. 1 písm. c) ústavního zákona č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, § 5 písm. a) zákona č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách České republiky, a § 50 odst. 3 zákona č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání, ve znění zákona č. 254/2002 Sb., pravidla výkonu vojenské činné služby, vztahy mezi vojáky v činné službě a podrobnou úpravu vojenského kázeňského práva.

(2) Ustanovení tohoto řádu jsou závazná pro vojáky a vojákyně v činné službě¹⁾ (dále jen „voják“) a v oblasti vojenského kázeňského práva též pro další osoby v postavení orgánů s kázeňskou pravomocí, jejichž pracovněprávní nebo služebněprávní vztahy se neřídí zákonem č. 221/1999 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

(3) Ustanovení tohoto řádu se vztahují na vojáky, kteří konají službu v jednotkách mnohonárodních ozbrojených sil, a na další vojáky, kteří působí v zahraničí, nestanoví-li příslušný služební orgán svým rozkazem s ohledem na odlišná specifika výkonu služby jinak.

Čl. 2

Vojenská přísaha, vojenské hodnoty a bojový étos

(1) Vojenská přísaha²⁾ je vyjádřením svobodné vůle vojáka dodržovat a plnit povinnosti dané tímto řádem, právními a vnitřními předpisy. Naplňováním přísahy se příslušník ozbrojených sil České republiky zavazuje bránit Českou republiku a její hodnoty s nasazením svého života. Tento morální závazek klade na vojáka požadavek dodržovat základní morální a etické principy vojenské činné služby vycházející z vojenských hodnot a jejich nedílné motivační součásti bojovým étosem (příloha č. 1 k tomuto řádu).

(2) Voják skládá vojenskou přísahu v tomto znění: „Já, voják, vědom si svých občanských a vlasteneckých povinností, slavnostně prohlašuji, že budu věrný České republice. Budu vojákem statečným a ukázněným, budu plnit úkoly ozbrojených sil a budu dodržovat právní a vojenské předpisy. Svědomitě se budu učit ovládat vojenskou techniku a zbraně, připravovat se k obraně České republiky a budu ji bránit proti vnějšímu napadení. Pro obranu vlasti jsem připraven nasadit i svůj život. Tak přísahám!“.

(3) Složení vojenské přísahy potvrdí voják svým podpisem v dokumentu textu přísahy. Dokument se zakládá do osobního spisu vojáka.

¹⁾ § 1 odst. 5 zákona č. 585/2004 Sb., o branné povinnosti a jejím zajišťování (branný zákon), ve znění zákona č. 47/2016 Sb.

²⁾ § 3a zákona č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách České republiky, ve znění zákona č. 46/2016 Sb.

(4) Slavnostní akt složení vojenské přísahy se organizuje za účasti veřejnosti v místě dislokace vojenského útvaru nebo vojenského zařízení³⁾ (dále jen „útvary“) nebo na jiných významných místech. Slavnostní akt složení vojenské přísahy se uskutečňuje nejpozději do 3 měsíců po nástupu služby.

Čl. 3

Bojový prapor, čestný nebo historický název

(1) Bojový prapor je symbolem vojenské cti a statečnosti. Připomíná každému vojákovi povinnost sloužit vlasti a bránit ji proti vnějšímu napadení. Tvar a provedení bojového praporu jsou uvedeny v příloze č. 2 k tomuto řádu.

(2) Čestný nebo historický název symbolizuje vojenské tradice, připomíná významné události a osobnosti vojenských dějin, spojuje dnešní útvary s historií ozbrojených sil České republiky a jejich předchůdců. Cestné názvy se odvozují od událostí významných pro ozbrojené síly České republiky nebo od významných osobností českých nebo československých dějin. Historické názvy se odvozují od míst bojů útvarů a jednotek Československé armády, historických událostí českých zemí nebo historicky významných osobností českých nebo československých vojenských dějin.

(3) Bojový prapor, čestný nebo historický název propůjčuje útvarům prezident republiky na návrh ministra obrany nebo náčelníka Vojenské kanceláře prezidenta republiky při významných nebo slavnostních příležitostech.

(4) Bojový prapor, čestný nebo historický název útvarům předává prezident republiky, popřípadě představitel Ministerstva obrany nebo Vojenské kanceláře prezidenta republiky, slavnostním způsobem.

(5) Bojový prapor se zachovává bez ohledu na změny názvu útvaru nebo jeho krycího čísla. Změny názvu a čísla se zapisují do listiny, která se vydává spolu s bojovým praporem.

(6) K žerdi bojového praporu mohou být připojeny čestné stuhy, které se po udělení stávají součástí bojového praporu.

(7) Útvary, kterému je propůjčován bojový prapor, musí vlastními prostředky zřídit a vést kmenovou knihu bojového praporu, která je jeho nedílnou součástí.

(8) Vojáci jsou povinni počínat si tak, aby nedošlo ke ztrátě bojového praporu, k jeho poškození nebo zničení.

(9) Útvary, které nemají bojový prapor, používají při slavnostních příležitostech státní vlajku.

Čl. 4

Velení a řízení

(1) Velení a řízení jsou cílevědomé procesy vedení, organizování, rozhodování, koordinace a systematického působení velitelů a náčelníků včetně jiných vedoucích zaměstnanců (dále jen „velitel“) na podřízené a jejich kontroly za účelem efektivního splnění stanovených úkolů a dosahování požadovaných cílů.

(2) Základním nástrojem velení a řízení je rozkaz. Jedná se o písemný nebo ústní projev vůle velitele nebo jiného nadřízeného (čl. 7 a 9), jímž je podřízenému uložena ke splnění konkrétní povinnost. Rozkaz musí být stručný, adresný, srozumitelný a musí obsahovat

³⁾ § 2 odst. 2 a 3 zákona č. 219/1999 Sb., ve znění zákona č. 46/2016 Sb.

nezbytné informace pro jeho splnění, například místo, čas a způsob provedení. Podřízený musí vydaný rozkaz splnit řádně a včas⁴⁾.

(3) Nedělitelná pravomoc velitele vyjadřuje skutečnost, že veliteli je svěřena pravomoc, kterou nelze dělit nebo přenést na jinou osobu. K tomu je oprávněn v mezích daných právními a vnitřními předpisy vydávat rozkazy, stanovovat úkoly, činit opatření a volit takové prostředky ke splnění úkolu, které uzná za vhodné a účelné, přičemž nese osobní odpovědnost za jejich použití. Velitel nemůže být brán k odpovědnosti za důsledek, který nezavinil.

(4) K podpoře rozhodovacího procesu využívají velitelé na všech stupních velení a řízení vrchní a vedoucí praporčíky. Vedoucí a vrchní praporčíci poskytují velitelům nepřetržitou zpětnou vazbu v záležitostech týkajících se hodnostních sborů mužstva, poddůstojníků a praporčíků, zejména v oblasti kariéry, kázně, přípravy, operačního nasazení, systému zabezpečení a rozvoje. Vedoucí a vrchní praporčíky odborně řídí vrchní praporčík Armády České republiky.

Čl. 5

Vydávání a plnění rozkazů

(1) Rozkazy vydávají velitelé nebo nadřízení v ústní nebo písemné formě. Velitel nebo nadřízený, který vydá rozkaz, musí vytvořit podmínky pro jeho splnění a je povinen se osobně nebo prostřednictvím svých podřízených přesvědčit o jeho řádném splnění.

(2) Voják, kterému byl vydán ústní rozkaz, odpoví „**PROVEDU!**“ a rozkaz splní. Pokud voják rozkaz nepochopil, požádá toho, kdo mu rozkaz vydal, o vysvětlení. Ten, kdo rozkaz vydal, rovněž může dotazem ověřit, zda podřízený rozkaz správně pochopil.

(3) Vydaný rozkaz se nesmí měnit bez závažných důvodů.

(4) Voják je povinen bezodkladně informovat svého nejbližšího nadřízeného o plnění rozkazu, který obdržel od jiného nadřízeného, a splnění rozkazu hlásit tomu nadřízenému, který rozkaz vydal.

(5) Vydá-li nadřízený podřízenému rozkaz, který mu znemožňuje plnit rozkaz vydaný dříve, je podřízený povinen nadřízenému tuto skutečnost sdělit. Pokud přesto nadřízený na splnění nového rozkazu trvá, je podřízený povinen jej splnit. Nadřízený, který nový rozkaz vydal, musí o svém rozhodnutí bezodkladně informovat toho, kdo vydal předchozí rozkaz.

(6) Rozkazy, jejichž splnění vyžaduje vynaložení finančních nebo materiálních prostředků, lze vydávat jen tehdy, jsou-li tyto prostředky k dispozici.

(7) Pokud se voják domnívá, že rozkaz nadřízeného je v rozporu s právním předpisem⁵⁾, má právo si vyžádat potvrzení rozkazu písemně. Nadřízený musí podřízenému písemné potvrzení vydat před začátkem plnění rozkazu. Voják je povinen odepřít splnění rozkazu, spáchal-li by jeho splněním trestný čin. Tuto skutečnost hlásí neodkladně vyššímu nadřízenému.

(8) Nastanou-li v průběhu plnění rozkazu nepředvídané okolnosti a doslovným splněním rozkazu by mohlo dojít ke vzniku škody na majetku České republiky, se kterým je příslušné hospodařit Ministerstvo obrany, (dále jen „majetek“) nebo k ohrožení života, je voják povinen tuto skutečnost oznámit nadřízenému, který tento rozkaz vydal. Hrozí-li

⁴⁾ § 48 odst. 1 písm. a) zákona č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání.

§ 375 a 376 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník.

⁵⁾ § 48 odst. 3 zákona č. 221/1999 Sb., ve znění zákona č. 183/2017 Sb.

nebezpečí z prodlení, jedná s ohledem na vzniklé okolnosti samostatně na základě vlastní odpovědnosti, přičemž o tom neodkladně informuje nadřízeného.

Čl. 6

Návrhy, žádosti, stížnosti a petice

(1) Voják má právo obrátit se sám nebo společně s jinými na nadřízeného nebo služební orgán⁶⁾ s návrhem, žádostí nebo stížností⁷⁾ a podávat petice ve veřejném nebo společném zájmu. Při výkonu tohoto práva postupuje služebním postupem, který spočívá v povinnosti obracet se při podávání podnětu na svého nejbližšího nadřízeného a pouze jeho prostřednictvím podávat podněty adresované jinému přímému nadřízenému. Služební postup se neuplatní v případě podání stížnosti na svého nejbližšího nadřízeného. Ve výkonu tohoto práva se nesmí nikomu bránit. Výkon tohoto práva nesmí být nikomu na újmu. Je zakázáno vojáka vystavovat nátlaku, aby svou stížnost odvolal.

(2) Stížnosti, které se týkají možného porušování lidských práv a svobod, například rasové nebo jiné diskriminace, mučení nebo jiného nelidského či ponižujícího zacházení nebo trestání, může voják předat přímo hlavnímu inspektorovi ochrany lidských práv v rezortu Ministerstva obrany, a to mimo služební postup.

(3) Voják, který vědomě podal ve své stížnosti nepravdivé nebo zkreslené údaje, bude vzat k odpovědnosti podle právních předpisů. Stejně tak bude vzat k odpovědnosti i nadřízený, který se dopustil nespravedlnosti nebo připustil nezákonné jednání vůči stěžovateli za jím podanou stížnost, nedůsledně ji řešil, nebo neučinil opatření k nápravě.

Čl. 7

Nadřízení a podřízení

(1) Podle služebního zařazení a vojenské hodnosti (dále jen „hodnost“) vojáci mohou být navzájem buď nadřízenými anebo podřízenými. Nadřízení mají právo vydávat podřízeným rozkazy a jsou povinni kontrolovat jejich plnění. Podřízení jsou povinni plnit rozkazy nadřízených.

(2) Přímými nadřízenými jsou vojáci, kterým jsou vojáci ve služební hierarchii služebně podřízeni, byť i jen dočasně. Nejbližší nadřízený je přímý nadřízený služebně zařazený bezprostředně nad podřízeným.

(3) Prezident republiky je vrchním velitelem všech vojáků. Ministr obrany je nadřízen všem vojákům v rezortu Ministerstva obrany.

(4) Vojáci, kteří nejsou nadřízenými na základě služebního zařazení, jsou nadřízenými na základě vojenské hodnosti takto

- a) armádní generálové a generálporučíci jsou nadřízeni všem příslušníkům hodnostních sborů vyšších důstojníků, nižších důstojníků, praporčích, poddůstojníků a mužstva,
- b) generálmajoři, brigádní generálové a plukovníci jsou nadřízeni všem příslušníkům hodnostních sborů nižších důstojníků, praporčích, poddůstojníků a mužstva,
- c) podplukovníci a majoři jsou nadřízeni všem nadpraporčích, praporčích, nadrotmistřům, rotmistřům a příslušníkům hodnostních sborů poddůstojníků a mužstva,
- d) příslušníci hodnostního sboru nižších důstojníků a nadpraporčích jsou nadřízeni všem příslušníkům hodnostních sborů poddůstojníků a mužstva a dále praporčích, nadrotmistřům a rotmistřům svého útvaru,

⁶⁾ § 2 odst. 2 zákona č. 221/1999 Sb.

⁷⁾ § 153 zákona č. 221/1999 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

- e) štábní praporčíci jsou nadřizeni všem nadrotmistřům, rotmistřům a příslušníkům hodnostních sborů poddůstojníků a mužstva a dále praporčíkům, nadrotmistřům a rotmistřům svého útvaru,
- f) praporčíci jsou nadřizeni všem příslušníkům hodnostních sborů poddůstojníků a mužstva a dále nadrotmistřům a rotmistřům svého útvaru nebo jednotky,
- g) nadrotmistři jsou nadřizeni všem příslušníkům hodnostních sborů poddůstojníků a mužstva a dále rotmistřům svého útvaru nebo jednotky,
- h) rotmistři jsou nadřizeni všem příslušníkům hodnostního sboru mužstva svého útvaru a všem příslušníkům hodnostního sboru poddůstojníků své jednotky,
- i) rotní jsou nadřizeni všem četařům, desátníkům a příslušníkům hodnostního sboru mužstva své jednotky,
- j) četaři a desátníci jsou nadřizeni všem příslušníkům hodnostního sboru mužstva své jednotky.

(5) Vojáci s vyšší hodností jsou povinni vyžadovat, aby vojáci s nižší hodností při výkonu služby dodržovali vojenskou kázeň, veřejný pořádek, byli řádně ustrojeni a upraveni, zachovávali pravidla vojenské zdvořilosti a vzdávání pocty, dodržovali bezpečnostní pravidla a opatření a výcvikové standardy. Vojáci s nižší hodností jsou povinni tyto požadavky vojáků s vyšší hodností plnit.

(6) Plní-li společně úkoly vojáci, u kterých vztah nadřízenosti a podřízenosti nevyplývá z jejich služebního zařazení a jejichž vzájemný služební vztah nestanovil velitel, stává se nadřízeným ten, kdo je služebně výše zařazen, a při stejných hodnostech voják, jehož služební poměr vojáka z povolání trvá delší dobu.

(7) Ujme-li se voják s vyšší hodností velení nebo řízení, je povinen tuto skutečnost neprodleně oznámit svému nadřízenému.

Čl. 8

Povinnosti vojáka

(1) Voják plní v duchu vojenské přísahy řádně své služební povinnosti, úkoly a rozkazy velitelů a nadřízených. Ve svém jednání vystupuje vždy čestně a příkladně s vědomím, že reprezentuje příslušnost k ozbrojeným silám České republiky.

(2) Voják plní odpovědně základní povinnosti stanovené právním předpisem⁸⁾ a dále je povinen

- a) připravovat se k obraně vlasti a plnění úkolů v závislosti na svém služebním zařazení,
- b) znát bojové a technické charakteristiky přidělené vojenské výzbroje⁹⁾ (dále jen „výzbroj“), vojenské techniky¹⁰⁾ (dále jen „technika“) a dalšího svěřeného vojenského materiálu (dále jen „materiál“), umět s ním zacházet a předcházet jeho poškození nebo ztrátám,
- c) mít vojenskou výstroj¹¹⁾ (dále jen „výstroj“) čistou a v dobrém stavu v rozsahu stanovené výbavy, používat schválené stejnokrojové součástky a výbavy,
- d) seznamovat se s vnitřními předpisy a jejich změnami v rozsahu potřebném pro své služební zařazení,
- e) dodržovat zásady bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a výkonu služby, požární ochrany a ochrany životního prostředí při výkonu všech služebních činností a hlásit nedostatky a závady nejbližšímu nadřízenému (čl. 7 odst. 2).

(3) Voják je povinen udržovat svou fyzickou sílu pro boj. S vědomím své morální odpovědnosti buduje a upevňuje mravní sílu a bojového ducha, dovednosti s výzbrojí, věrnost

⁸⁾ § 48 zákona č. 221/1999 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

⁹⁾ § 2 odst. 8 zákona č. 219/1999 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

¹⁰⁾ § 2 odst. 9 zákona č. 219/1999 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

¹¹⁾ § 2 odst. 7 zákona č. 219/1999 Sb., ve znění zákona č. 46/2016 Sb.

vlasti a jednotce, silné vědomí osobní cti a spravedlnosti, oddanost službě a odvahu nasadit vlastní život v boji. Toto odhodlání a vlastnosti vojáka jsou definovány v bojovém étosu příslušníka ozbrojených sil České republiky.

(4) Voják je povinen vystupovat na veřejnosti v souladu s právními a vnitřními předpisy a být vždy řádně ustrojen a upraven.

(5) Zjistí-li voják, že byla způsobena škoda na majetku nebo vznik takové újmy na majetku hrozí, je povinen tuto skutečnost oznámit neprodleně nadřízenému nebo Vojenské policii.

(6) Má-li voják podezření, že mohl být spáchán trestný čin nebo přestupek, je povinen neprodleně informovat svého nadřízeného a Vojenskou policii.

(7) Voják je povinen při operačním nasazení dodržovat pravidla práva ozbrojeného konfliktu.

(8) Voják se nesmí vzdát nepříteli, dokud má prostředky k pokračování v boji a pokud není takový postup nutný s ohledem na bojovou situaci.

(9) Je-li voják zajat, je povinen vyvinout maximální úsilí, aby unikl z moci nepřítele. K úniku z moci nepřítele musí pomáhat též ostatním zajatým vojákům.

(10) V zajetí se voják řídí rozkazy nadřízeného, byl-li zajat spolu s ním. Není-li takového nadřízeného, řídí se voják rozkazy jiného zajatého vojáka s vyšší hodností¹²⁾. Zajatý voják nesmí nepříteli poskytnout žádné informace, jejichž vyzrazení by mohlo způsobit újmu vlastním vojákům nebo ohrozit zájmy České republiky a její obranyschopnost. Při výslechu smí sdělit pouze svoji hodnost, jméno a příjmení, datum narození a osobní číslo. Voják se nesmí nepříteli zavázat k neúčasti v další bojové činnosti.

(11) Zajatý voják je povinen odmítnout účast na projevech, které by mohly poškodit zájmy a obranu České republiky nebo jejích spojenců.

Čl. 9

Povinnosti velitele

(1) Velitel je nadřízený, který je služebně zařazen k velení jednotce nebo útvaru. Podstatnými znaky velitele jsou nedělitelná pravomoc, odpovědnost a iniciativa.

(2) Velitel vede své podřízené k řádnému plnění služebních povinností a úkolů. Přitom je povinen počínat si nestranně.

(3) Velitel plní odpovědně a příkladně základní povinnosti stanovené právním předpisem¹³⁾ a dále je povinen

- a) znát skutečný stav jednotky nebo útvaru, kterému velí, a činit veškerá opatření ke zvyšování jeho připravenosti, bojové a mobilizační pohotovosti a k jeho všestrannému zabezpečování,
- b) pravidelně kontrolovat výkon služby podřízených, stav materiálu a svěřeného majetku, zabezpečení vojáků, dodržování právních a vnitřních předpisů souvisejících s výkonem služby a při zjištění nedostatků neprodleně činit opatření k jejich nápravě,
- c) znát bojové schopnosti a takticko-technické možnosti podřízených sil a prostředků a morální a odborné kvality svých podřízených,

¹²⁾ § 7 zákona č. 221/1999 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

¹³⁾ § 49 zákona č. 221/1999 Sb., ve znění zákona č. 254/2002 Sb.

- d) soustavně zvyšovat svoji odbornou připravenost a prosazovat zavádění nových metod vedoucích ke zvyšování úrovně znalostí podřízených a jejich vojenské odbornosti,
- e) pečovat o zvyšování odborné připravenosti podřízených k plnění stanovených úkolů,
- f) být příkladem svým podřízeným v plnění služebních povinností, ve vojenském vystupování a v péči o svůj vzhled,
- g) udržovat vojenskou kázeň a organizovanost všech služebních činností, dbát na řádný výkon služby a vyžadovat profesionální plnění povinností všemi podřízenými u jednotky nebo útvaru,
- h) hodnotit práci podřízených, oceňovat příkladné plnění povinností a postihovat porušování právních a vnitřních předpisů,
- i) vybírat a navrhopvat podřízené k zařazování na služební místa,
- j) seznamovat podřízené s vnitřními předpisy a jejich změnami,
- k) zajišťovat podmínky pro řádné hospodaření s majetkem po celou dobu jeho životního cyklu a jeho zabezpečení proti ztrátě, odcizení nebo poškození,
- l) zajišťovat plnění úkolů a opatření v oblasti ochrany utajovaných informací a informací pro služební potřebu, požární ochrany, ochrany životního prostředí, bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a výkonu služby, stanovovat a realizovat odpovídající opatření v prevenci rizik, předcházení vzniku požárů a havárií poškozujících životní prostředí včetně opatření k odstranění zjištěných nedostatků a závad,
- m) dodržovat zásady prevence rizikového chování v oblasti prevence kriminality, projevů extremismu a předsudečné nenávisti a ochrany zdraví před škodlivými účinky návykových látek¹⁴⁾,
- n) realizovat opatření k odstranění nedostatků na základě výsledků a závěrů z kontrolní činnosti stálých kontrolních orgánů a kontrol nadřízeného. Není-li schopen nápravu zjednat sám, obrátí se na nejbližšího nadřízeného.

(4) Velitel přihlíží k návrhům podřízených a využívá jejich aktivní účasti při výkonu své nedělitelné pravomoci. Jednání a rozhodnutí velitele nesmějí snižovat lidskou důstojnost a narušovat vztahy mezi vojáky.

(5) Velitel odpovídá za řízení a pravidelné vyhodnocování získávání poznatků a využívání zkušeností u podřízených jednotek a útvarů. V závislosti na tom činí opatření k odstranění nedostatků. S nedostatky, které nelze řešit v jeho pravomoci, se obrací na nadřízeného. Stanovuje hlavní úkoly získávání poznatků a využívání zkušeností, organizuje sběr, vyhodnocování a využívání poznatků a zkušeností z přípravy a výcviku, z vojenských cvičení a z plnění úkolů v operačním nasazení s cílem využít získané poznatky a osvědčené postupy ke zkvalitnění přípravy jednotky a útvaru.

(6) Velitel odpovídá za rozvíjení vojenských tradic a výchovu k úctě k nim. K tomuto účelu se u útvarů zřizují síně tradic a vede se kronika útvaru (příloha č. 3 k tomuto řádu).

(7) Na dobu své dočasné nepřítomnosti ve službě určuje velitel ve svém rozkazu zástupce. Při zastupování plní zástupce svěřené povinnosti a zadané úkoly a jedná v souladu s rozhodnutím velitele. Hrozí-li nebezpečí z prodlení, přijímá vlastní rozhodnutí. O takových rozhodnutích velitele bezodkladně po jeho návratu informuje.

Čl. 10

Odevzdání a převzetí služebního místa velitele

(1) Vojáci, kteří jsou nově služebně zařazeni na služební místa velitelů, přebírají velení dnem, který je stanoven v rozhodnutí o služebním zařazení k výkonu služby. Velitelé odevzdávají a přebírají služební místa osobně za řízení nejbližšího nadřízeného. Na žádost přebírajícího nebo z jiného vážného důvodu určí nadřízený k odevzdání a převzetí služebního

¹⁴⁾ Zákon č. 65/2017 Sb., o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek, ve znění pozdějších předpisů.

místa ve svém rozkazu komisi, která zkontroluje celkový stav jednotky nebo útvaru, zvláště počet osob, počet a stav výzbroje, techniky a dalšího materiálu, stav evidence, hospodaření a ochrany utajovaných informací a úroveň výcviku. O výsledcích odevzdání a převzetí služebního místa a učiněných zjištěních se pořizuje zápis.

(2) V zápise o odevzdání a převzetí služebního místa se zpravidla uvádějí skutečnosti, které souvisejí s rozsahem odpovědnosti při výkonu služby na služebním místě podle stanovených povinností. Dále se uvádí záznam o stavu a připravenosti útvaru nebo jednotky k plnění úkolů a záznam o stavu naplněnosti a kvality majetku, který má útvar nebo jednotka v užívání, konkrétní stav ochrany utajovaných informací, životního prostředí, pracovních podmínek a obecné péče o zdraví. Zápisy, které podepsali odevzdávající a přebírající velitel, a při zřízení komise podle odstavce 1 i její členové, se předkládají ke schválení nejbližšímu nadřízenému veliteli, který odevzdání a převzetí služebního místa uveřejní ve svém rozkazu.

(3) Lhůtu pro odevzdání a převzetí služebního místa určuje příslušný služební orgán s přihlédnutím k nutnosti provedení inventarizace materiálu v případě odevzdávání služebních míst, u nichž je nezbytné uzavření dohod o hmotné odpovědnosti.

(4) Vojáci nově zařazení na služební místa velitelů jednotek nebo útvarů, počínaje velitelem roty, uskuteční při převzetí služebního místa s podřízenými pohovory. Doba a způsob provedení pohovorů se vyhláší v rozkazu velitele útvaru nejméně 2 dny před jejich zahájením.

Čl. 11 Prokazování totožnosti

Voják je povinen prokázat svoji totožnost a příslušnost k Ministerstvu obrany nebo ozbrojeným silám České republiky, je-li k tomu vyzván oprávněnou osobou¹⁵⁾. Voják je povinen na žádost nadřízeného prokázat svoji příslušnost k útvaru.

ČÁST DRUHÁ VOJENSKÁ ZDVOŘILOST, VZHLED A CHOVÁNÍ

Čl. 12 Vojenská zdvořilost a chování vojáků

(1) Při vzájemném styku jsou vojáci povinni dodržovat pravidla vojenské zdvořilosti. Při osobním styku se vojáci oslovují hodností bez akademických titulů a vědeckých hodností. Při služebním jednání si vojáci vzájemně vykájí.

(2) Podřízený nebo voják s nižší hodností oslovuje nadřízeného nebo vojáka s vyšší hodností slovem „pane“ nebo „paní“ ve spojení s hodností, například: „**Pane rotmistře!**“ nebo „**Paní kapitánko!**“. Není-li nadřízený vojákem, oslovuje se slovem „pane“ nebo „paní“ ve spojení se služebním nebo pracovním zařazením osloveného, například: „**Pane náměstku!**“ nebo „**Paní ředitelko!**“. Příslušníci hodnostního sboru generálů se při osobním styku oslovují slovy „**Pane generále!**“ nebo „**Paní generálko!**“. V písemném styku se používá hodnost v nezkracovaném tvaru, například: „**Pane brigádní generále!**“. Prezident republiky se oslovuje slovy „**Pane prezidente!**“ nebo „**Paní prezidentko!**“ a ministr obrany slovy „**Pane ministře!**“ nebo „**Paní ministryně!**“.

¹⁵⁾ Zákon č. 553/1991 Sb., o obecní policii, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 300/2013 Sb., o Vojenské policii a o změně některých zákonů (zákon o Vojenské policii), ve znění pozdějších předpisů.

(3) Nadřízený nebo voják s vyšší hodností oslovuje podřízeného nebo vojáka s nižší hodností buď slovem „pane“ nebo „paní“ ve spojení s hodností, například: „**Pane desátníku!**“, nebo hodností ve spojení s příjmením, například: „**Rotná Nováková!**“ nebo „**Podplukovníku Jando!**“.

(4) Vojáci se stejnou hodností se navzájem oslovují slovem pane nebo paní ve spojení s hodností.

(5) Voják, který podává nebo přijímá hlášení podle čl. 15, zdraví rukou a připazí po ukončení hlášení. Předchází-li hlášení povel „**POZOR!**“, voják, který hlášení podává, připazí až po vydání povelu „**POHOV!**“.

(6) Chce-li voják oslovit jiného vojáka v přítomnosti nadřízeného nebo vojáka s vyšší hodností, musí si k tomu vyžádat jeho svolení, například: „**Pane plukovníku, dovoluji mi promluvit s kapitánem Pavelkou.**“.

(7) Jestliže prostor, kde se má voják potkat s nadřízeným nebo s vojákem s vyšší hodností, neumožňuje oběma současně volně projít, podřízený nebo voják s nižší hodností zastaví a umožní volný průchod nadřízenému nebo vojákovu s vyšší hodností, přičemž je pozdraví. Chce-li podřízený nebo voják s nižší hodností v obdobné situaci projít kolem nadřízeného nebo vojáka s vyšší hodností, musí jej požádat o svolení, například: „**Pane majore, dovoluji mi projít.**“.

(8) Po příchodu k nadřízenému nebo vojákovu s vyšší hodností přichází voják zaujme základní postoj s pozdravem na místě, osloví nadřízeného nebo vojáka s vyšší hodností a uvede důvod svého příchodu, například: „**Pane podplukovníku, velitel 3. mechanizované roty, kapitán Nový. Přišel jsem na váš rozkaz.**“. Poté připazí pravou ruku a zůstane stát v základním postoji. V případě, že k nadřízenému nebo vojákovu s vyšší hodností přichází více vojáků současně, hlášení podá voják nadřízený nebo voják s nejvyšší hodností, například: „**Pane podplukovníku, velitel 3. mechanizované roty, kapitán Nový plus pět. Přišli jsme na váš rozkaz.**“.

Čl. 13 Styk s nadřízeným

(1) Vztahy mezi nadřízenými a podřízenými jsou založeny na vzájemném respektu a úctě. Každý podřízený a voják s nižší hodností je povinen projevat úctu nadřízeným a vojákům s vyšší hodností jak v osobním, tak v písemném styku.

(2) Před zahájením a po skončení každého osobního jednání s nadřízeným nebo vojákem s vyšší hodností musí podřízený nebo voják s nižší hodností předepsaným způsobem pozdravit. Po dobu jednání je povinen stát v základním postoji, nedostane-li jiný pokyn.

(3) Každé služební hlášení podávané nadřízenému nebo vojákovu s vyšší hodností musí být stručné a srozumitelné. Písemné hlášení musí být čitelné a prosté zdvořilostních výrazů.

Čl. 14 Styk s podřízeným

(1) Nadřízený je povinen při jednání s podřízenými za všech okolností zachovávat jejich důstojnost. Nadřízený jedná s podřízenými spravedlivě a přihlíží k jejich oprávněným zájmům a osobnostním rysům. Vytváří příznivé podmínky pro to, aby se podřízení mohli svobodně vyjádřit k záležitostem souvisejícím s výkonem služby.

(2) Nadřízený kontroluje a hodnotí výkon služby podřízených, plnění jejich povinností a vydaných rozkazů. O svém hodnocení podřízené průběžně informuje. V případě potřeby činí vhodná opatření včetně udělování kázeňských odměn a ukládání kázeňských trestů.

(3) Nadřízený chrání a upevňuje vážnost svého postavení, hodnosti a osobnosti. Nesmí připustit svévolné porušování právních a vnitřních předpisů. Je povinen vyžadovat od podřízených přesné a svědomité plnění rozkazů. Slovní urážení podřízených a používání fyzického násilí vůči nim nebo jiné formy ponižujícího zacházení jsou zakázány.

Čl. 15 Hlášení nadřízeným

(1) Voják je povinen hlásit svému nejbližšímu nadřízenému

- a) zařazení na služební místo a jeho odevzdání a převzetí,
- b) splnění uloženého rozkazu,
- c) uložení rozkazů jinými nadřízenými,
- d) vznik úrazu,
- e) vznik a skončení dočasné neschopnosti k výkonu služby,
- f) zahájení a ukončení služební cesty,
- g) nástup, přerušování a skončení řádné, zvláštní, mateřské a rodičovské dovolené,
- h) porušení ustanovení právních a vnitřních předpisů, které mu bylo vytknuto nebo které zjistil u jiného vojáka,
- i) porušení opatření k bezpečnosti a ochraně zdraví při práci a při výkonu služby,
- j) ztrátu a poškození svěřeného materiálu nebo jiného majetku,
- k) porušení právních a vnitřních předpisů o ochraně utajovaných informací,
- l) udělení kázeňské odměny a uložení kázeňského trestu jiným nadřízeným,
- m) zjištění případů sebepoškození nebo sebevraždy včetně pokusu o jejich provedení u podřízeného vojáka,
- n) zahájení trestního stíhání nebo řízení o přestupku vůči své osobě nebo vůči podřízenému vojákově,
- o) zahájení, přerušování nebo ukončení řízení o vydání osvědčení fyzické osoby¹⁶⁾.

(2) Voják při podávání hlášení uvádí zastávané služební místo, hodnost, příjmení a důvod hlášení, například: „**Pane podplukovníku, velitel 3. mechanizované roty, kapitán Nový. Hlásím svůj návrat z řádné dovolené.**“.

(3) Po přeložení do jiného místa výkonu služby nebo do podřízenosti jiného služebního orgánu se voják hlásí veliteli útvaru a následně svému nejbližšímu nadřízenému. Velitel útvaru a velitel jednotky představí nově zařazené vojáky ostatním příslušníkům na nejbližším nástupu útvaru nebo jednotky.

(4) Pokud se k útvaru nebo k jednotce dostaví služebně nadřízený, velitel se mu představí a informuje ho o probíhající činnosti, například: „**Pane majore, velitel roty, kapitán Prokop. 2. tanková rota provádí výcvik v řízení bojových vozidel.**“. Ostatní vojáci se takovému nadřízenému představí v případě, že je přímo osloví.

(5) Pokud se k posádce nebo k útvaru dostaví prezident republiky, velitel se mu představí a přivítá ho, například: „**Pane prezidente, velitel posádky Jince, plukovník Musil. Vítám Vás v posádce Jince.**“.

(6) V případě, že se u útvaru nebo jednotky má uskutečnit kontrola, představí se velitel vedoucímu kontrolní skupiny nebo osobě pověřené provedením kontroly stejné nebo vyšší hodnosti. Vedoucí kontrolní skupiny nebo osoba pověřená provedením kontroly se veliteli

¹⁶⁾ Zákon č. 412/2005 Sb., o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti, ve znění pozdějších předpisů.

kontrolovaného útvaru nebo jednotky představí v případě, že má nižší hodnost. Vedoucí kontrolní skupiny představí její členy a velitel kontrolovaného útvaru nebo jednotky poté vedoucímu kontrolní skupiny nebo osobě pověřené provedením kontroly představí své zástupce a velitele podřízených jednotek, které mají být kontrolovány. Před zahájením kontroly vedoucí kontrolní skupiny nebo osoba pověřená provedením kontroly sdělí veliteli rozsah a oblasti kontroly.

(7) Pokud se k jednotce dostaví voják za účelem vykonání kontroly, podá mu velitel jednotky hlášení, má-li stejnou nebo vyšší hodnost. Dostaví-li se společně s velitelem útvaru, podává velitel jednotky hlášení vojákovi, který má vykonat kontrolu, jen v případě, že má stejnou nebo vyšší hodnost než velitel útvaru.

(8) Pokud se k útvaru nebo k jednotce v době kontroly dostaví nadřízený, podá mu hlášení velitel útvaru nebo jednotky a voják vykonávající kontrolu se představí.

(9) Dostaví-li se k útvaru příslušníci jiného útvaru k plnění určených úkolů, oznámí dozorčímu vchodu nebo příslušníku ochranné směny zabezpečující režim vstupu podle čl. 45 odst. 4 písm. d) účel svého příchodu a dále postupují podle jeho pokynů.

(10) Vojáci vykonávající kontrolu uplatňují všechny své požadavky a pokyny prostřednictvím velitele útvaru nebo jím pověřeného zaměstnance. Závěry kontroly oznamují veliteli útvaru.

Čl. 16

Pozdrav a vzdávání pocty

(1) Vojáci jsou povinni se při setkání zdravit. Podřízení a vojáci s nižší hodností zdraví první.

(2) Vojáci mimo tvar zdraví

- a) prezidenta republiky,
- b) předsedu Senátu Parlamentu České republiky,
- c) předsedu Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky,
- d) předsedu vlády České republiky,
- e) ministra obrany České republiky,
- f) všechny nadřízené a vojáky se stejnou a vyšší hodností,
- g) státní vlajku České republiky nesenou v čele průvodu, slavnostně vztyčovanou a snímanou,
- h) při hraní státní hymny České republiky a hymny jiného státu, jsou-li účastníky oficiálních aktů,
- i) vlajku prezidenta republiky,
- j) hrob Neznámého vojína,
- k) památníky, kde jsou pohřbeni vojáci padlí v bojích za svobodu a nezávislost naší vlasti,
- l) bojové prapory,
- m) vojenské a státní pohřební průvody,
- n) při hraní večerky na počest padlých vojáků,
- o) při hraní uvítacího pochodu.

(3) Vojáci ve tvaru vzdávají poctu na povel

- a) prezidentovi republiky,
- b) předsedovi Senátu Parlamentu České republiky,
- c) předsedovi Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky,
- d) předsedovi vlády České republiky,
- e) ministrovi obrany České republiky,
- f) všem přímým nadřízeným a vojákům hodnostního sboru generálů, jakož i osobám pověřeným provedením kontroly.

- (4) Vojáci ve tvaru vzdávají poctu na povel také
- a) státní vlajce České republiky nesené v čele průvodu, slavnostně vztyčované a snímané,
 - b) při hraní státní hymny České republiky a hymny jiného státu, jsou-li účastníky oficiálních aktů,
 - c) vlajce prezidenta republiky,
 - d) hrobu Neznámého vojína,
 - e) památníkům, kde jsou pohřbeni vojáci padlí v bojích za svobodu a nezávislost naší vlasti,
 - f) bojovým praporům,
 - g) vojenským a státním pohřebním průvodům,
 - h) při hraní večerky na počest padlých vojáků,
 - i) při hraní uvítacího pochodu.

(5) Vzdávají-li útvary a jednotky poctu ve tvaru představitelům uvedeným v odstavci 3 písm. a) až e), hraje se uvítací pochod a státní hymna České republiky.

(6) Vzdávají-li útvary a jednotky poctu ve tvaru přímým nadřízeným, počínaje velitelem útvaru, při slavnostních příležitostech, hraje se uvítací pochod.

(7) Při jiné činnosti se k uvítání nadřízených vydává povel „**KONČIT!**“, nebo „**VZTYK!**“. Povel vydává ten, kdo první uvidí přicházet nadřízeného. Následný povel „**POZOR!**“ vydává voják s nejvyšším služebním zařazením nebo nejvyšší hodností. Po povelu jde vstříc přicházejícímu nadřízenému, zaujme základní postoj s pozdravem na místě a podá mu hlášení. Po vyslechnutí hlášení vydá nadřízený pokyn „**Velte POHOV!**“. Osoba, která podávala hlášení, povel následně vydá.

(8) Povel „**POZOR!**“ se vydává při každém příchodu nadřízeného k útvaru nebo jednotce. Hlášení se podává pouze jednou denně při jeho prvním příchodu. Je-li přítomen výše služebně nadřízený, povel „**POZOR!**“ se při příchodu níže služebně nadřízeného nevydává a hlášení se mu nepodává.

(9) Před zahájením a po ukončení každé výcvikové hodiny nebo výcvikového bloku se vydává povel „**POZOR!**“.

(10) Před podáním hlášení nadřízenému se vydává povel „**POZOR!**“ jen tehdy, jsou-li přítomni i další vojáci.

(11) Při slavnostních příležitostech, kdy se hraje státní hymna České republiky, popřípadě hymny jiných států, anebo kdy se hraje večerka na počest padlých vojáků a vojáci jsou ve tvaru, vydává velitel povel „**POZOR!**“. Zařazení velitelé, počínaje veliteli čet, zdraví rukou.

(12) Zdravení a vzdávání pocty se neprovádí, přičemž velitel nebo voják s nejvyšší hodností podává nadřízenému pouze hlášení

- a) při plnění bojového úkolu,
- b) je-li vyhlášen bojový poplach,
- c) při přesunech v proudu při zastávkách a na taktických cvičeních,
- d) na velitelských a naváděcích stanovištích a spojovacích uzlech,
- e) na letištích při výcviku v létání,
- f) při činnostech na místě spáchání trestného činu,
- g) při speciálním výcviku a výcviku v terénu,
- h) při hospodářských a parkových pracích a při činnosti v dílnách, kuchyních, hangárech a laboratořích,
- i) při sportovních, kulturních a mediálních akcích a náboženských obřadech,
- j) v prostorech určených pro nemocné a k jejich ošetřování a v nemocnicích,
- k) na palebné čáře a v palebném postavení při střelbě.

(13) Podřízený nebo voják s nižší hodností se k nadřízenému nebo vojákovvi s vyšší hodností v případě, že je osloven, postaví čelem, zaujme základní postoj a představí se svým služebním zařazením, hodností a příjmením, například: „**Pane plukovníku, náčelník štábu 3. mechanizovaného praporu, major Čížek.**“.

(14) Nadřízený, kterému se podává hlášení, pozdraví jednotku jejím názvem a slovem „nazdar“, například: „**1. mechanizovaný prapore – NAZDAR!**“. Příslušníci jednotky odpovídají slovem „**ZDAR!**“. Podobně se postupuje v případě loučení s nadřízeným.

(15) Voják, kterému nadřízený blahopřeje nebo kterého odměňuje, odpoví slovy „**Sloužím vlasti.**“. Útvar nebo jednotka odpoví v týchž případech sborově slovy „**Sloužíme vlasti.**“.

Čl. 17

Vztyčování a snímání státní vlajky

(1) Státní vlajka se vztyčuje a snímá na základě rozhodnutí velitele na místě k tomu určeném. Vztyčování a snímání státní vlajky ve dnech státních svátků upravuje právní předpis¹⁷⁾.

(2) Organizaci vztyčování a snímání státní vlajky a pokyny k jejímu zabezpečení vydává velitel ve svém rozkazu.

(3) Pro akt vztyčování a snímání státní vlajky velitel stanoví

- a) místo a časový harmonogram aktu,
- b) složení směny určené k vykonání aktu,
- c) ústroj příslušníků směny a její materiální zabezpečení,
- d) způsob vykonání aktu včetně povinností jednotlivých příslušníků směny.

Čl. 18

Vojenský stejnokroj a vzhled vojáka

(1) Vojenský stejnokroj se stejnokrojovými doplňky tvoří celek jednotného a účelného vystrojení vojáků a charakterizuje jejich příslušnost k ozbrojeným silám České republiky. Není-li stanoveno jinak, vojáci nosí předepsaný vojenský stejnokroj¹⁸⁾ v souladu s pravidly nošení vojenského stejnokroje a stejnokrojových doplňků.

(2) Vojáci musí mít při výkonu služby čistý a upravený vojenský stejnokroj. Vzhled vojáků nesmí působit výstředně. Délka vlasů a vousů musí umožňovat osobní hygienu a dodržování bezpečnostních opatření při výkonu služby. Nošení věcí osobní povahy nesmí bránit řádnému užívání výstrojních součástí a snižovat důstojnost vojenského stejnokroje. Na vojenském stejnokroji nesmějí být umístěna žádná označení vyjadřující sympatie nebo příslušnost k politickým stranám, politickým hnutím nebo církvím a náboženským společnostem.

(3) Jednotné ustrojení při společných zaměstnáních stanovuje velitel, který zaměstnání řídí, ve svém rozkazu. Výjimky z pravidel nošení výstrojních součástí stanoví ve svém rozkazu příslušný služební orgán podle povahy vykonávané činnosti nebo na základě stanoviska lékaře.

¹⁷⁾ Zákon č. 352/2001 Sb., o užívání státních symbolů České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁸⁾ § 48 odst. 1 písm. g) zákona č. 221/1999 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

(4) Civilní oděv nosí vojáci při výkonu služby jen na základě rozkazu nebo povolení služebního orgánu.

(5) Kombinování civilního oděvu s výstrojnými součástkami není dovoleno. Výjimky povoluje služební orgán v případě zabezpečení specifického zaměstnání nebo cvičení. Tuto skutečnost uvádí ve svém rozkazu.

(6) Je zakázáno kombinovat různé druhy vojenského stejnokroje, nestanoví-li vnitřní předpis nebo služební orgán v závislosti na povaze plněného úkolu jinak.

(7) Voják nesmí nosit vojenský stejnokroj při činnostech souvisejících s jeho volební kandidaturou, při činnosti ve prospěch politických stran, hnutí nebo odborových organizací a při soukromých cestách do zahraničí.

(8) Místa a způsob ukládání výstroje vojáků stanovuje velitel útvaru nebo jednotky a je oprávněn provádět jejich kontrolu.

ČÁST TŘETÍ VOJENSKÁ KÁZEŇ

Čl. 19 Všeobecná ustanovení

(1) Vojenská kázeň spočívá v řádném a uvědomělém plnění povinností vojáka.

(2) Kázeňská pravomoc je oprávnění služebně nadřízeného udělovat kázeňské odměny a ukládat kázeňské tresty¹⁹⁾ služebně podřízeným vojákům v souvislosti s plněním jejich služebních povinností nebo porušením právních a vnitřních předpisů.

(3) Kázeňskou pravomoc má prezident republiky, ministr obrany a další služebně nadřízení určené tímto řádem (dále jen „orgán s kázeňskou pravomocí“).

(4) Prezident republiky a ministr obrany mají kázeňskou pravomoc v celém rozsahu. Náčelník Vojenské kanceláře prezidenta republiky má vůči vojákům Vojenské kanceláře prezidenta republiky a vojákům Hradní stráže stejnou kázeňskou pravomoc jako ministr obrany.

(5) Ostatní orgány s kázeňskou pravomocí jsou zmocněny udělovat kázeňské odměny a ukládat kázeňské tresty v rozsahu podle přílohy č. 4 a 5 k tomuto řádu.

(6) Vrchní a vedoucí praporčíci se vyjadřují k návrhům na udělení kázeňské odměny a v rámci vyhodnocování podnětů na zahájení kázeňského řízení i k osobě vojáka podezřelého ze spáchání kázeňského přestupku z řad příslušníků hodnostních sborů mužstva, poddůstojníků a praporčíků svého útvaru nebo jednotky. Vrchní a vedoucí praporčíci předkládají svým velitelům návrhy na udělení kázeňských odměn a uložení kázeňských trestů příslušníkům hodnostních sborů mužstva, poddůstojníkům a praporčíkům svého útvaru nebo jednotky.

(7) Orgány s kázeňskou pravomocí, jejichž služební zařazení nejsou v tomto řádu výslovně uvedena, mají vůči svým podřízeným kázeňskou pravomoc v rozsahu vyplývajícím z hodnosti stanovené služebním místem, na němž jsou služebně zařazeni, přičemž

- a) příslušníci hodnostního sboru poddůstojníků mají kázeňskou pravomoc velitele družstva,
- b) příslušníci hodnostního sboru praporčíků mají kázeňskou pravomoc velitele čety,

¹⁹⁾ § 50 zákona č. 221/1999 Sb., ve znění zákona č. 254/2002 Sb.

- c) příslušníci hodnostního sboru nižších důstojníků mají kázeňskou pravomoc velitele roty,
- d) příslušníci hodnostního sboru vyšších důstojníků mají kázeňskou pravomoc velitele praporu v rámci brigády,
- e) brigádní generál a generálmajor má kázeňskou pravomoc velitele velitelství taktické úrovně,
- f) generálporučík a armádní generál mají kázeňskou pravomoc velitele velitelství operační úrovně.

(8) Vztah nadřízenosti ve smyslu čl. 7 odst. 4 a 6 nezakládá oprávnění k výkonu kázeňské pravomoci.

(9) Vedoucí zaměstnanci, kteří nejsou vojáky v činné službě, mají vůči podřízeným vojákům kázeňskou pravomoc odpovídající srovnatelnému služebnímu zařazení vojáka.

(10) Při zastupování v jiném služebním zařazení nebo při pověření výkonem služby v jiném služebním zařazení má voják kázeňskou pravomoc odpovídající tomuto jinému služebnímu zařazení.

Čl. 20 Kázeňské odměny

(1) Vojákům se za příkladné plnění služebních povinností nebo za záslužné činy udělují kázeňské odměny stanovené právním předpisem²⁰⁾. Rozsah kázeňské pravomoci k udělování jednotlivých druhů kázeňských odměn je uveden v příloze č. 4 k tomuto řádu.

(2) Při volbě druhu, respektive výše kázeňské odměny, se zejména vychází z charakteru vykonaného záslužného činu, konkrétních výsledků, kterých voják dosahuje při vojenském výcviku, plnění služebních úkolů a plnění služebních povinností. Pokud má voják v době rozhodování o udělení kázeňské odměny nezahlazený kázeňský trest, je možné mu výjimečně udělit jiný druh kázeňské odměny než zahlazení dříve uloženého kázeňského trestu v případě, že význam skutečností, na jejichž základě mu má být kázeňská odměna udělena, takový postup odůvodňuje.

(3) Na udělení kázeňské odměny není právní nárok. Orgány s kázeňskou pravomocí jsou povinny při udělování kázeňských odměn postupovat tak, aby nedocházelo k neodůvodněnému nerovnému zacházení s jednotlivými vojáky nebo k jejich diskriminaci.

(4) Udělit kázeňskou odměnu prominutí dříve uloženého kázeňského trestu nebo jeho zahlazení mohou orgány s kázeňskou pravomocí, které kázeňský trest uložily, a orgány se stejnou nebo vyšší kázeňskou pravomocí. Jedním rozhodnutím je možno vojákovi prominout nebo zahladit pouze jeden kázeňský trest.

(5) Udělení kázeňské odměny může orgán s kázeňskou pravomocí podle svého uvážení vyhlásit slavnostním způsobem před ostatními příslušníky jednotky, dovolují-li to okolnosti a je-li to vhodné s přihlédnutím k důvodům udělení a druhu kázeňské odměny. Všechny udělené kázeňské odměny se zveřejňují v rozkazu příslušného velitele.

Čl. 21 Kázeňské přestupky

(1) Kázeňským přestupkem se rozumí zaviněné jednání, které je v rozporu s právními nebo vnitřními předpisy a rozkazy, nejde-li o přestupek podle zvláštního právního předpisu nebo není-li trestné podle trestního zákoníku. Řízení o kázeňských přestupcích (dále jen „kázeňské řízení“) je upraveno v čl. 24 až 30.

²⁰⁾ § 52 zákona č. 221/1999 Sb.

(2) Jako kázeňský přestupek se vyřídí též jednání vojáka označené za přestupek v právním předpise²¹⁾. Řízení o těchto přestupcích vede velitel útvaru nebo jeho služebně nadřízený a ukládá za ně správní tresty a ochranná opatření podle právního předpisu²²⁾.

Čl. 22 Kázeňské tresty

(1) Za kázeňské přestupky podle čl. 21 odst. 1 lze uložit kázeňské tresty stanovené v zákoně²³⁾. Rozsah kázeňské pravomoci při ukládání jednotlivých druhů kázeňských trestů je uveden v příloze č. 5 k tomuto řádu.

(2) Za jeden kázeňský přestupek lze uložit pouze jeden kázeňský trest.

Čl. 23 Vytknutí méně závažného jednání

Postačí-li k nápravě vojáka a obnovení vojenské kázně ústní vytknutí méně závažného jednání, které má znaky kázeňského přestupku, řízení se nezahájí a kázeňský trest se neuloží. V takovém případě orgán s kázeňskou pravomocí pořídí úřední záznam, ve kterém stručně zdůvodní své rozhodnutí, a založí jej na dobu 1 roku do části osobního spisu vojáka, kde je uložen záznam o odměnách a trestech. Tuto skutečnost oznámí přímému nadřízenému vojáka. Vzor úředního záznamu je k dispozici na jednotném úložišti pomůcek a vzorů na portálu Štábního informačního systému Armády České republiky (dále jen „jednotné elektronické úložiště dokumentů“).

Čl. 24 Kázeňské řízení

(1) Kázeňské řízení je řízení ve věci služebního poměru²⁴⁾, při kterém se podpůrně použijí příslušná ustanovení právního předpisu, který upravuje postup při správním řízení²⁵⁾.

(2) Kázeňské řízení zahájí orgán s kázeňskou pravomocí z moci úřední na základě vlastního zjištění či cizího podnětu.

(3) Jestliže se voják dopustil více kázeňských přestupků, které je příslušný projednávat též orgán s kázeňskou pravomocí, projednávají se tyto kázeňské přestupky ve společném řízení. Společné řízení se koná též proti všem vojákům, jejichž kázeňské přestupky spolu souvisejí a jsou projednávány týměž orgánem s kázeňskou pravomocí. K urychlení řízení nebo z jiného důležitého důvodu lze věc některého kázeňského přestupku vyloučit ze společného řízení a projednat jej samostatně. Ve společném řízení nelze současně projednat kázeňský přestupek podle čl. 21 odst. 1 a přestupek podle čl. 21 odst. 2.

(4) Služební orgány, velitelé a nadřízení jsou při řízení o kázeňském přestupku povinni poskytovat orgánu s kázeňskou pravomocí nezbytnou součinnost.

(5) Před zahájením kázeňského řízení si orgán s kázeňskou pravomocí v případě potřeby vyžádá k prověření došlého oznámení vysvětlení od toho, kdo podal písemný podnět,

²¹⁾ Například zákon č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů (zákon o silničním provozu), ve znění pozdějších předpisů.

²²⁾ Zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, ve znění pozdějších předpisů.

²³⁾ § 53 odst. 2 zákona č. 221/1999 Sb., ve znění zákona č. 332/2014 Sb.

²⁴⁾ § 145 odst. 1 písm. o) zákona č. 221/1999 Sb., ve znění zákona č. 332/2014 Sb.

²⁵⁾ Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů.

popřípadě od dalších osob. Takové vysvětlení není možné použít jako důkaz v rámci kázeňského řízení.

(6) Kázeňské řízení zahajuje orgán s kázeňskou pravomocí dnem sdělení obvinění vojákovi podezřelému ze spáchání kázeňského přestupku. Toto sdělení může být podle okolností podáno buď samostatně v písemné podobě, nebo zaprotokolováno jako úvod v rámci ústního projednání podle odstavce 7. V takovém případě musí být informace o datu a místu konání ústního projednání vojákovi ústně sdělena s přiměřeným časovým předstihem před zahájením ústního projednání. Ústní informace o konání ústního projednání je dostačující pouze za předpokladu, že voják podezřelý ze spáchání kázeňského přestupku písemné sdělení o obvinění nevyžaduje. V písemném oznámení o zahájení řízení se uvede místo a datum ústního projednání, označení služebního orgánu, popřípadě oprávněné úřední osoby, stručný popis skutku, o kterém má být rozhodováno, jeho předběžná právní kvalifikace a přiměřené poučení o právech a povinnostech účastníka řízení. Písemné oznámení o zahájení kázeňského řízení musí být vojákovi doručeno s dostatečným časovým předstihem před zahájením ústního projednání.

(7) Kázeňské řízení se uskutečňuje formou ústního projednání za přítomnosti obviněného vojáka. Vzor protokolu o kázeňském řízení je k dispozici na jednotném elektronickém úložišti dokumentů.

(8) Orgán s kázeňskou pravomocí je před uložením kázeňského trestu povinen úplně a přesně zjistit skutkový stav. K tomu orgán s kázeňskou pravomocí v průběhu kázeňského řízení shromáždí nezbytné důkazy. Obviněnému musí být před uložením kázeňského trestu umožněno vyjádřit se k věci, navrhnout důkazy a hájit se. V případě výslechu svědka musí být obviněnému dána možnost se výslechu zúčastnit a klást svědkovi otázky v rámci ústního projednání. Využití tohoto práva se může vzdát.

(9) Každý voják je povinen na základě předvolání orgánu s kázeňskou pravomocí vypovídat jako svědek. Pokud voják, jehož svědecká výpověď se požaduje, není v podřízenosti orgánu s kázeňskou pravomocí, předvolá ho prostřednictvím příslušného nadřízeného. Ten je povinen žádosti vyhovět, pokud tomu nebrání plnění služebních úkolů. V takovém případě navrhne orgánu s kázeňskou pravomocí jiný termín svědecké výpovědi.

(10) Probíhá-li kázeňské řízení na základě podnětu správního orgánu, Vojenské policie nebo orgánů činných v trestním řízení, nemusí orgán s kázeňskou pravomocí opětovně provádět důkazy, které tyto orgány provedly. Obviněný voják musí být s důkazy seznámen a musí mu být dána možnost se k nim vyjádřit. Orgán s kázeňskou pravomocí v případě potřeby provede další důkazy a úkony nezbytné k úplnému a přesnému zjištění skutkového stavu.

(11) Pořízené důkazy a další podklady pro rozhodování musí být součástí spisového materiálu ke kázeňskému přestupku. Provedené procesní úkony musí být zaznamenány formou protokolu nebo písemného úředního záznamu.

(12) Zjistí-li orgán s kázeňskou pravomocí, že jeho kázeňská pravomoc vzhledem k závažnosti kázeňského přestupku nepostačuje k obnovení služební kázně obviněného vojáka, předá věc příslušnému orgánu s dostatečnou kázeňskou pravomocí.

(13) Při rozhodování o uložení kázeňského trestu a stanovení jeho druhu, respektive výměry, se přihlíží k povaze a závažnosti protiprávního jednání, k jeho následkům, k okolnostem, za kterých k němu došlo, k míře zavinění vojáka, k dosavadnímu plnění služebních povinností a k druhu a množství dosud nezaházených kázeňských trestů.

(14) Voják má právo nahlížet do spisu vedeného proti jeho osobě v rámci kázeňského řízení a činit si z něj výpisy, a to i v případě, že je rozhodnutí ve věci již v právní moci.

Čl. 25

Lhůta k vydání rozhodnutí o uložení kázeňského trestu

(1) Za kázeňský přestupek lze uložit kázeňský trest nejdříve 24 hodin po jeho spáchání, nejpozději však do 60 dnů ode dne, kdy se o jeho spáchání orgán s kázeňskou pravomocí dověděl.

(2) Je-li jednání vojáka, v němž lze spatřovat naplnění skutkové podstaty kázeňského přestupku, předmětem šetření jiného orgánu, lze kázeňský trest uložit nejpozději do 60 dnů ode dne, kdy se orgán s kázeňskou pravomocí dověděl o výsledku tohoto šetření. Dopustil-li se kázeňského přestupku voják vyslaný do zahraničí, počíná lhůta 60 dnů pro uložení kázeňského trestu běžet dnem, který následuje po dni návratu vojáka ze zahraničí, nebylo-li kázeňské řízení zahájeno příslušným orgánem s kázeňskou pravomocí v zahraničí.

(3) Za kázeňský přestupek lze uložit kázeňský trest do 1 roku ode dne jeho spáchání. Kázeňský trest nelze uložit nebo vykonat, byl-li kázeňský trest prominut anebo vztahuje-li se na kázeňský přestupek amnestie. Kázeňský trest nelze též uložit, byl-li voják za týž skutek již pravomocně odsouzen soudem. Byl-li kázeňský trest uložen dříve, zruší se s účinností ode dne uložení.

Čl. 26

Odložení, zastavení a postoupení věci

(1) Orgán s kázeňskou pravomocí řízení nezahájí, jestliže

- a) zjištěné skutečnosti neodůvodňují zahájení řízení o přestupku nebo předání věci,
- b) ode dne spáchání přestupku uplynul 1 rok,
- c) o skutku již bylo pravomocně rozhodnuto jiným orgánem s kázeňskou pravomocí nebo orgánem činným v trestním řízení a tímto rozhodnutím byla vyslovena vina,
- d) o skutku se vede trestní řízení,
- e) voják spáchal jedním skutkem více přestupků, které nebyly projednány ve společném řízení, a trest uložený za některý z nich lze považovat za postačující.

(2) Pokud orgán s kázeňskou pravomocí obdržel k zahájení řízení o kázeňském přestupku písemný podnět a neexistují oprávněné důvody k jeho zahájení, řízení nezahájí a tuto skutečnost poznamená do spisu.

(3) Orgán s kázeňskou pravomocí řízení o kázeňském přestupku zastaví, jestliže

- a) se skutek nestal nebo není kázeňským přestupkem,
- b) skutek nespáchal podezřelý ze spáchání kázeňského přestupku nebo mu spáchání skutku nebylo prokázáno,
- c) odpovědnost za kázeňský přestupek zanikla,
- d) o skutku, který je předmětem kázeňského řízení, pravomocně rozhodl orgán činný v trestním řízení,
- e) podezřelý ze spáchání kázeňského přestupku přestal být vojákem, a to usnesením, které musí doručit obviněnému vojákově obdobně jako rozhodnutí.

(4) Orgán s kázeňskou pravomocí postoupí věc

- a) orgánu Vojenské policie, nasvědčují-li skutečnosti, že se jedná o podezření ze spáchání trestného činu,
- b) příslušnému orgánu s kázeňskou pravomocí, zjistí-li, že se jedná o přestupek podle čl. 21 odst. 2 a není orgánem s kázeňskou pravomocí příslušným k jeho projednání,
- c) správnímu orgánu příslušnému k projednání přestupku podle čl. 21 odst. 2, pokud voják přestal být osobou podléhající vojenské kázeňské pravomoci.

Čl. 27

Rozhodnutí o uložení kázeňského trestu

(1) Kázeňský trest uloží orgán s kázeňskou pravomocí rozhodnutím, které musí obsahovat obecné náležitosti podle správního řádu²⁶⁾.

(2) Rozhodnutí o uložení kázeňského trestu musí mít písemnou formu a musí obsahovat označení orgánu s kázeňskou pravomocí, označení trestaného vojáka s uvedením jeho základních identifikačních údajů, výrok, odůvodnění a poučení o odvolání. Vzor rozhodnutí o kázeňském trestu je k dispozici na jednotném elektronickém úložišti dokumentů.

(3) Výrok rozhodnutí o uložení kázeňského trestu musí obsahovat

- a) popis skutku s označením místa, času a způsobu jeho spáchání,
- b) právní kvalifikaci skutku,
- c) označení účastníků řízení,
- d) vyslovení viny,
- e) formu zavinění,
- f) druh, respektive výměru trestu.

(4) V odůvodnění orgán s kázeňskou pravomocí popíše skutek, který je předmětem kázeňského potrestání, se všemi souvisejícími okolnostmi a uvede, které skutečnosti byly podkladem pro rozhodnutí. V odůvodnění musí být uvedeny provedené důkazy a jejich hodnocení, úvahy, kterými se orgán s kázeňskou pravomocí při hodnocení důkazů řídil, a právní předpisy, na jejichž základě rozhodl. Dále musí odůvodnění obsahovat popis toho, jak se orgán s kázeňskou pravomocí vypořádal s tvrzeními svědků, s návrhy a námitkami vojáka a s jeho vyjádřením k podkladům rozhodnutí.

(5) Orgán s kázeňskou pravomocí musí v rozhodnutí odůvodnit i druh, respektive výměru, uloženého kázeňského trestu a uvést, jakým způsobem při jeho uložení přihlédl k povaze a závažnosti protiprávního jednání, k jeho následkům, k okolnostem, za kterých k němu došlo, k míře zavinění, k dosavadnímu plnění služebních povinností a k druhu a množství dosud nezahmlazených kázeňských trestů.

(6) Voják musí být poučen o právu na odvolání a odvolací lhůtě. V poučení musí být dále označen nadřízený, který je oprávněn o odvolání rozhodnout.

(7) Rozhodnutí o uložení kázeňského trestu se musí potrestanému vojákově doručit. Toto doručení se provádí doručením do datové schránky, má-li ji potrestaný voják zřízenou, přímým předáním orgánem s kázeňskou pravomocí nebo doručením prostřednictvím poskytovatele poštovních služeb. V případě přímého předání rozhodnutí je voják povinen převzetí potvrdit svým podpisem na příslušném místě stejnopisu rozhodnutí, který zůstává součástí spisu.

(8) V případě uložení kázeňského trestu snížení služebního platu se stejnopis rozhodnutí s vyznačenou doložkou právní moci předá příslušnému orgánu ekonomické služby útvaru.

(9) Rozhodnutí o uložení kázeňského trestu je pravomocné, jestliže

- a) se voják výslovně vzdal práva na odvolání nebo podané odvolání vzal zpět,
- b) proti němu nebylo ve stanovené lhůtě podáno odvolání,
- c) bylo oznámeno rozhodnutí o odvolání,
- d) se proti rozhodnutí o uložení kázeňského trestu nelze odvolat.

²⁶⁾ § 68 zákona č. 500/2004 Sb., ve znění zákona č. 183/2017 Sb.

Čl. 28 Odvolání

(1) Proti rozhodnutí o uložení kázeňského trestu lze podat odvolání do 15 dnů ode dne jeho doručení, a to prostřednictvím orgánu s kázeňskou pravomocí, jenž o uložení kázeňského trestu rozhodl, k jeho nadřízenému orgánu s kázeňskou pravomocí. Odvolání se podává písemně. Odvolání má odkladný účinek.

(2) Lhůta pro odvolání začíná běžet dnem následujícím po oznámení. Případně-li její konec na den pracovního klidu nebo pracovního volna, končí nejbližším následujícím pracovním dnem.

(3) Do lhůty pro podání odvolání se nezapočítává doba nepřetržitého vojenského výcviku.

(4) Proti rozhodnutí ministra obrany o uložení kázeňského trestu lze podat rozklad k ministrově obrany. Proti rozhodnutí prezidenta republiky se nelze odvolat.

(5) Orgán s kázeňskou pravomocí, který vydal rozhodnutí o uložení kázeňského trestu, může odvolání sám vyhovět. Pokud tak neučiní, k odvolání se písemně vyjádří a spolu se spisovým materiálem jej neodkladně postoupí odvolacímu orgánu.

(6) Odvolací orgán rozhodne o odvolání bez zbytečného odkladu, nejpozději však do 60 dnů ode dne doručení odvolání. Vzor rozhodnutí o odvolání je k dispozici na jednotném elektronickém úložišti dokumentů.

(7) Odvolací orgán přezkoumá soulad napadeného rozhodnutí a kázeňského řízení s právními předpisy²⁷⁾ a tímto řádem v rozsahu námitek obsažených v odvolání. Je-li to nutné, dosavadní řízení doplní, popřípadě odstraní zjištěné vady.

(8) Voják může v odvolání nebo v průběhu odvolacího řízení uvádět nové skutečnosti nebo důkazy. V případě pořízení nových důkazů a doplnění spisového materiálu musí být vojákovi dána možnost se s novými podklady seznámit a vyjádřit se k nim.

(9) Odvolání lze vzít zpět, dokud o něm odvolací orgán nerozhodne. Na vojáka se nesmí v tomto směru činit žádný nátlak. Pokud vzal voják podané odvolání zpět, řízení o odvolání je dnem zpětvzetí odvolání zastaveno a napadené rozhodnutí nabývá právní moci.

(10) Odvolací orgán o odvolání rozhodne tak, že

- a) odvolání zamítne a napadené rozhodnutí potvrdí,
- b) napadené rozhodnutí nebo jeho část změní,
- c) napadené rozhodnutí nebo jeho část zruší a věc vrátí k dalšímu řízení orgánu, který je vydal,
- d) napadené rozhodnutí nebo jeho část zruší a řízení zastaví.

(11) Odvolací orgán nemůže rozhodnutí změnit v neprospěch odvolatele.

(12) Rozhodnutí o odvolání musí být doručeno vojákovi, který se odvolal. Po jeho doručení vyznačí odvolací orgán doložku právní moci na rozhodnutí o odvolání a v závislosti na výsledku odvolacího řízení též na napadeném rozhodnutí a stejnopis rozhodnutí o odvolání zašle spolu se spisovým materiálem orgánu s kázeňskou pravomocí, který ve věci rozhodoval v prvním stupni.

²⁷⁾ § 57 zákona č. 221/1999 Sb., ve znění zákona č. 332/2014 Sb.
Zákon č. 500/2004 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

(13) Proti rozhodnutí o odvolání se již nelze odvolat.

Čl. 29

Zahlázení kázeňského trestu

(1) Nebyl-li vojákovi v průběhu jednoho roku od pravomocného uložení kázeňského trestu pravomocně uložen další kázeňský trest, kázeňský trest se zahladí znečitelněním všech údajů o kázeňském přestupku s výjimkou čísla jednacímho rozhodnutí, jímž byl kázeňský trest uložen, v záznamu o odměnách a trestech. Po zahlazení se na vojáka pohlíží, jako by mu kázeňský trest nebyl uložen. Orgán s kázeňskou pravomocí může i před uplynutím jednoho roku od pravomocného uložení kázeňského trestu rozhodnout o zahlazení tohoto trestu s přihlédnutím k chování vojáka udělením kázeňské odměny zahlazení dříve uloženého kázeňského trestu.

(2) V případě přestupků podle čl. 21 odst. 2 se ustanovení odstavce 1 užije přiměřeně, s výjimkou jeho poslední věty.

(3) Zahlázení správního trestu zákazu činnosti lze provést nejdříve po ukončení jeho výkonu nebo upuštění od výkonu jeho zbytku.

Čl. 30

Společná ustanovení o evidenci kázeňských odměn a kázeňských trestů

(1) Přehled kázeňských odměn a kázeňských trestů se vede v záznamu o odměnách a trestech, a to v digitální nebo analogové podobě jako volná součást osobního spisu vojáka. Vzor záznamu o odměnách a trestech je uložen na jednotném elektronickém úložišti dokumentů.

(2) Do záznamu o odměnách a trestech se zapisují kázeňské odměny udělené vojákovi a pravomocně uložené kázeňské tresty a správní tresty a ochranná opatření za přestupky podle čl. 21 odst. 2.

(3) Za vedení záznamů o odměnách a trestech, jejich správnost a aktuálnost odpovídá příslušný služební orgán, který k jejich vedení pověřuje zaměstnance ve své podřízenosti. Pověření zaměstnance zveřejňuje služební orgán ve svém organizačním rozkazu. Záznamy o odměnách a trestech vojáků, kteří mají postavení služebních orgánů, vedou jejich nadřízení.

(4) Orgán s kázeňskou pravomocí, který uložil kázeňský trest, musí po nabytí právní moci rozhodnutí zabezpečit evidenci kázeňského trestu a předání rozhodnutí o kázeňském trestu společně se spisovou dokumentací k založení pověřenému zaměstnanci.

(5) V případě přestupku oznámeného orgány Vojenské policie informuje služební orgán Vojenskou policii o závěrech řízení.

(6) V případě jednání označeného právním předpisem za přestupek, který podle právního předpisu podléhá zápisu do evidence přestupků podle právního předpisu, orgán s kázeňskou pravomocí, který vydal rozhodnutí o správním trestu podle čl. 21 odst. 2, zabezpečí do 5 dnů po nabytí právní moci jeho zapsání do příslušné evidence přestupků²⁸⁾. Hlavní velitelství Vojenské policie na základě žádosti služebních orgánů opatřuje pro jejich potřebu opis z evidence přestupků a zabezpečuje za rezort Ministerstva obrany zápis pravomocných rozhodnutí do evidence přestupků vedené Rejstříkem trestů.

(7) Byla-li udělena kázeňská odměna prominutí nebo zahlazení dříve uloženého kázeňského trestu, zapíše se do části odměny a záznam o příslušném kázeňském trestu

²⁸⁾ § 51a zákona č. 221/1999 Sb., ve znění zákona č. 204/2015 Sb.

se znečitelní, s výjimkou čísla jednacího rozhodnutí a skutečnosti kdo a kdy trest prominul nebo zahladil a v kterém rozkazu byla tato skutečnost zveřejněna.

(8) Každý voják má právo nahlížet do svého záznamu o odměnách a trestech a požadovat po služebním orgánu pořízení a vydání jeho ověřené kopie pro účely bezpečnostního řízení podle právního předpisu²⁹⁾ nebo v jiných odůvodněných případech.

ČÁST ČTVRTÁ ROZDĚLENÍ ČASU

Čl. 31

Organizační rozkaz velitele

(1) Organizační rozkaz velitele stanovuje opatření organizačního charakteru platná pro běžný každodenní chod útvaru. Organizační rozkaz velitele vydává velitel na začátku každého kalendářního roku a stanoví v něm zejména

- a) organizaci velení a řízení včetně způsobu zpracování a vydání rozkazu velitele,
- b) rozvržení týdenní doby služby, služební a pracovní doby,
- c) všeobecné zásady chodu dozorcí a strážní služby, včetně rozvržení doby a průběhu útvarové nebo posádkové služby, složení útvarové nebo posádkové směny a stanovení odpovědnosti za poučení směn,
- d) způsob zabezpečení vojenských zbraní, zbraňových systémů a munice včetně zásad pro jejich výdej, údržbu a uložení,
- e) opatření k zabezpečení chodu útvaru,
- f) určení stálých komisí,
- g) organizaci zdravotnického zabezpečení,
- h) určení dozoru nad zařízeními ohrožujícími životní prostředí,
- i) určení osoby pověřené k výkonu tiskové a informační služby, zásady komunikace a vztahů s veřejností a hromadnými sdělovacími prostředky,
- j) zásady ochrany informací a určení bezpečnostní správy.

(2) Přílohy organizačního rozkazu velitele obsahují zejména

- a) denní řád,
- b) pokyny pro organizaci dozorcí a strážní služby a zabezpečení chodu posádky nebo útvaru se zaměřením na složení a početní stav směny, režim vstupu a vjezdu, označení stanoviště, určení ústroje, výstroje a výzbroje, pravidla periodické přípravy předurčených osob, odpovědnost za zpracování směrnic, systém kontrolní činnosti a vybavení stanovišť,
- c) přidělení materiálu nebo jiného majetku,
- d) přidělení a zabezpečení prostředků komunikačních a informačních systémů,
- e) přidělení vojenských objektů, prostorů a výcvikových zařízení k užívání a základní údržbě,
- f) zabezpečení vojsk a finanční zabezpečení,
- g) nařízení k přípravě vojáků³⁰⁾,
- h) organizaci služební tělesné přípravy,
- i) určení zaměstnanců k mobilizačním pracím a mobilizační pracovní,
- j) určení osob k výkonu útvarové nebo posádkové směny a služební nebo pracovní pohotovosti,
- k) určení osob do bojového rozdělení,
- l) zařazení řidičů útvaru do jednotlivých kategorií a určení primárně řízeného typu vozidla.

(3) Opravy jednotlivých ustanovení organizačního rozkazu velitele nebo jeho příloh uveřejňuje velitel posádky nebo velitel útvaru ve svém rozkaze. V případě velkého počtu

²⁹⁾ Zákon č. 412/2005 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

³⁰⁾ § 29 zákona č. 219/1999 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

oprav může velitel posádky nebo velitel útvaru vydat v kalendářním roce nový organizační rozkaz velitele.

Čl. 32 **Denní řád**

(1) Denní řád stanovuje rozdělení základní denní doby služby vojáků a pracovní doby ostatních zaměstnanců. Vydává ho velitel útvaru pro celý útvar.

- (2) V denním řádu musí být určena doba pro
- a) rozvod do zaměstnání,
 - b) přípravu k výkonu služby v útvarové nebo posádkové směně,
 - c) jednotlivá zaměstnání, zejména pro výcvik, údržbu výstroje, výzbroje, techniky a dalšího materiálu a přípravu na zaměstnání příštího dne,
 - d) přestávky ve službě,
 - e) výdej stravy,
 - f) denní hlášení,
 - g) vyhlášení rozkazu velitele a bojového rozdělení,
 - h) výdej materiálu ze skladů,
 - i) provoz dílen a specializovaných pracovišť.

Čl. 33 **Rozvod do zaměstnání**

(1) Rozvod do zaměstnání se organizuje u útvarů a jednotek a zúčastňují se ho všichni vojáci. Rozvod do zaměstnání řídí velitel útvaru nebo jednotky.

(2) Při rozvodu do zaměstnání se kontroluje přítomnost, vzhled a připravenost osob, připravenost výzbroje, techniky a dalšího materiálu na zaměstnání.

Čl. 34 **Zaměstnání**

(1) Obsahem zaměstnání je příprava vojáka k plnění úkolů vyplývajících ze služebního zařazení vojáka a plnění těchto úkolů. Vojenský výcvik má formu základní, odbornou a speciální. Součástí přípravy je zdolávání fyzické a psychické zátěže. Rozvržení doby zaměstnání v týdnu určuje velitel útvaru.

(2) Vojenský výcvik je organizovaný sled činností, aktivit, pracovních a technologických postupů, při kterých si vojáci prohlubují své znalosti, rozvíjejí odborné a speciální dovednosti a návyky a sladují vzájemnou činnost.

(3) Služební úkoly vojáků zahrnují plnění povinností, které souvisejí s výkonem služby. Součástí těchto úkolů je i příprava k výkonu a výkon služby ve směně, zabezpečení úkolů bojové a mobilizační pohotovosti a plnění dalších neodkladných služebních činností v souladu s právními a vnitřními předpisy a rozkazy.

(4) V přípravě na zaměstnání zpracovává řídicí zaměstnání stanovenou dokumentaci.

(5) Po ukončení výcviku velitelé jednotek osobně kontrolují v potřebném rozsahu počty a úplnost použité výzbroje, techniky a dalšího materiálu.

(6) U jednotek se organizují parkové a hospodářské dny, jejichž cílem je údržba výzbroje, techniky a dalšího materiálu včetně stavebního a opevňovacího materiálu. Parkové a hospodářské dny se organizují podle plánu, který schvaluje velitel útvaru.

Čl. 35 Denní hlášení

(1) K vyřizování služebních a osobních záležitostí vojáků uskutečňuje každý velitel, počínaje velitelem roty, nejméně jednou týdně denní hlášení.

(2) Vojáci, kteří chtějí řešit své služební nebo osobní záležitosti formou osobního jednání s příslušným velitelem nebo služebním orgánem, tuto skutečnost hlásí svému nejbližšímu nadřízenému, který zabezpečí jejich zapsání do knihy návrhů, žádostí a stížností.

(3) Knihu návrhů, žádostí a stížností vede velitelem pověřená osoba, která ji předkládá veliteli v době stanovené denním řádem.

(4) Je-li obsahem denního hlášení vyřizování služebních záležitostí vojáka, denního hlášení u velitele se zúčastňuje společně s vojákem jeho nejbližší nadřízený.

(5) Po příchodu k veliteli se voják představí a přednese obsah služební nebo osobní záležitosti.

(6) Velitel si po vyslechnutí vojáka vyžádá vyjádření jeho nejbližšího nadřízeného, popřípadě dalších osob, a o služební nebo osobní záležitosti rozhodne. Své rozhodnutí velitel zapíše do knihy návrhů, žádostí a stížností.

(7) Nemůže-li velitel o služební nebo osobní záležitosti rozhodnout ihned, je povinen zajistit, aby byl podřízený o jeho rozhodnutí informován dodatečně.

Čl. 36 Rozkaz a bojové rozdělení

(1) Všichni velitelé, počínaje velitelem roty, vydávají rozkaz a bojové rozdělení v časech stanovených denním řádem. Zpracování rozkazu a bojového rozdělení koordinuje podle pokynů velitele náčelník štábu útvaru, u roty podle pokynů velitele roty výkonný praporčík.

(2) Rozkaz velitele obsahuje zejména

- a) výpisy z rozkazů nadřízených,
- b) zařazení vojáků na služební místo k výkonu služby,
- c) přidělení výzbroje a techniky a jejich odevzdání,
- d) uzavření dohod o hmotné odpovědnosti,
- e) zařazení do služeb, směn a bojového rozdělení,
- f) pokyny pro zaměstnání příštího dne, zejména pro zabezpečení náročných a mimořádných úkolů a pořádku u útvaru nebo jednotky,
- g) vyslání na služební a pracovní cesty,
- h) udělení dovolené a volna,
- i) vyslání ke studiu, do kurzu nebo k účasti na jiných vzdělávacích aktivitách,
- j) zahájení nebo ukončení neschopnosti k výkonu služby a pracovní neschopnosti,
- k) vyhlášení udělených kázeňských odměn.

(3) Rozkaz velitele posádky schvaluje velitel posádky a zpracovává jí určená osoba. Rozkaz velitele útvaru schvaluje velitel útvaru a zpracovává náčelník štábu útvaru. U roty rozkaz schvaluje velitel roty a zpracovává ho výkonný praporčík.

(4) V době stanovené denním řádem nastupuje jednotka k vyhlášení rozkazu a bojového rozdělení. Velitel jednotky po vyslechnutí hlášení vyhlásí rozkaz. Po vyhlášení rozkazu vyhodnotí výsledky výcviku a dalších zaměstnání, dodržování kázně a bezpečnostních pravidel a přesvědčí se o připravenosti jednotky na nadcházející den nebo období.

(5) V bojovém rozdělení se vyčleňují síly a prostředky pro zabezpečení řešení událostí, krizových situací a úkolů bojové pohotovosti v míru a při uvádění vojsk do vyšších stupňů bojové pohotovosti.

(6) Bojové rozdělení se zpracovává s výhledem minimálně na jeden týden dopředu a upřesňuje se denně. Na soboty, neděle a státní svátky se vyhláší poslední předcházející pracovní den. U útvaru schvaluje bojové rozdělení náčelník štábu, u jednotky její velitel. Bojové rozdělení se zpracovává písemně a eviduje se. Bojové rozdělení se u útvaru zakládá na dobu 3 let.

(7) V míru se připravuje i bojové rozdělení pro vyšší stupně bojové pohotovosti s předepsanými funkcemi a s důrazem na vyčlenění mírových sil a prostředků.

ČÁST PÁTÁ ORGANIZACE POSÁDKOVÉ SLUŽBY A CHOD SLUŽBY POSÁDKOVÉ A ÚTVAROVÉ SMĚNY

Čl. 37 Krajské vojenské velitelství

(1) Krajské vojenské velitelství je vojenský správní úřad zřízený na základě zákona³¹⁾, který vykonává státní správu a jako vojenský orgán plní rovněž úkoly obrany státu spočívající v organizování obrany teritoria ve svém územním obvodu.

(2) Krajské vojenské velitelství se umísťuje v budově, která musí umožňovat přístup všem vojákům a ostatním osobám k řešení žádostí a podnětů vyžadujících výkon státní správy.

(3) Jsou-li v územním obvodu krajského vojenského velitelství trvale nebo dočasně umístěny posádky, ředitel krajského vojenského velitelství v otázkách posádkové služby odborně řídí činnost těchto posádek.

(4) Ředitel krajského vojenského velitelství je krajským vojenským velitelem v jeho územním obvodu a je povinen

- a) koordinovat vystoupení vojsk na veřejnosti v rámci územní působnosti krajského vojenského velitelství, zejména při organizaci pohřbů, společných vojenských přísah a jiných slavnostních aktů,
- b) vítat a v územním obvodu krajského vojenského velitelství doprovázet osoby uvedené v čl. 16 odst. 2 písm. a) až e),
- c) vést přehled o všech posádkách a dislokačních místech a o všech vojenských³²⁾ a nevojenských objektech důležitých pro obranu státu v územním obvodu krajského vojenského velitelství,
- d) plánovat, organizovat a řídit použití vojáků a jednotek při záchranných pracích a k likvidaci následků pohrom v územním obvodu krajského vojenského velitelství³³⁾,
- e) plánovat, připravovat a realizovat opatření k zajištění obrany teritoria ve svém územním obvodu.

³¹⁾ § 9 zákona č. 585/2004 Sb., ve znění zákona č. 47/2016 Sb.

³²⁾ § 2 odst. 1 zákona č. 219/1999 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

³³⁾ § 15 až 18 zákona č. 219/1999 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

Čl. 38

Posádka, posádkové velitelství, velitelství tábora a dislokační místo

(1) Posádku tvoří území vymezené v rámci katastrálních území jedné nebo několika blízkých obcí, kde jsou umístěny vojenské objekty Ministerstva obrany nebo ozbrojených sil České republiky, které slouží k zabezpečení výcviku, ubytování vojáků, uskladnění, uložení, údržbě a opravám materiálu nebo slouží k zabezpečení jejich úkolů. V posádce je vždy trvale nebo dočasně umístěn útvar. Hranici posádky zpravidla vymezuje hranice území obce nebo hranice území několika obcí³⁴⁾. K posádce může být z hlediska řízení dislokace přiřazeno vymezené území, kde jsou dislokovány síly a prostředky Ministerstva obrany nebo ozbrojených sil České republiky.

(2) V čele posádky stojí velitel, který je představitelem posádky vůči místním orgánům statní správy, územní samosprávy a místním organizacím a organizuje posádkovou službu. V posádce, ve které je trvale dislokováno více útvarů, se podle rozhodnutí velitele posádky zřizuje posádkové velitelství.

(3) V místě, kde se útvary dočasně soustřeďují k výcviku nebo k jiným činnostem, se zřizuje velitelství tábora. Pro velitelství tábora platí ustanovení platná pro velitelství posádky, není-li v tomto řádu stanoveno jinak.

(4) Umístění posádkového velitelství se oznamuje všem útvarům dislokováným v posádce a přístup k němu se zveřejní v organizačním rozkazu velitele posádky.

(5) Nachází-li se velitelství posádky za válečného stavu v pásmu válečné činnosti, podřizuje se tomu veliteli, v jehož pásmu se nachází.

(6) Dislokační místo je místo tvořené jednotkou nebo více jednotkami trvale nebo dočasně rozmístěných na území jedné obce. V čele dislokačního místa stojí velitel. Dislokační místo je přiřazeno k některé posádce.

Čl. 39

Velitel posádky a tábora

(1) Velitele posádek určuje náčelník Generálního štábu Armády České republiky. Dokud není určen, plní povinnosti velitele posádky ředitel místně příslušného krajského vojenského velitelství nebo ten velitel nebo důstojník, který je zařazen na služební místo, pro které je stanovena vyšší hodnost.

(2) Velitelem tábora ve vojenském výcvikovém prostoru je velitel útvaru, který je v táboře dočasně soustředěn. Je-li v táboře soustředěno více útvarů, plní povinnosti velitele tábora velitel, který byl určen rozkazem společného nadřízeného, popřípadě voják, který je zařazen na vyšší služební místo. V případě jejich rovnosti plní povinnosti velitele tábora voják s vyšší hodností, při rovnosti hodností rozhodne nejbližší společný nadřízený. Velitele tábora mimo vojenský výcvikový prostor určuje velitel, který o zřízení tábora rozhodl. Pro výkon služby táborové směny zpracovává pověřený vedoucí zaměstnanec předepsanou dokumentaci v rozsahu stanoveném v čl. 41 odst. 7, kterou schvaluje velitel tábora.

(3) Velitel posádky a velitel tábora je v záležitostech posádkové služby nadřízen
a) všem velitelům útvarů v posádce nebo velitelům jednotek dislokováných v táboře,
b) všem vojákům, kteří se při výkonu služby nacházejí v posádce nebo v táboře, s výjimkou jeho nadřízených.

³⁴⁾ § 1 a 19 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů.

(4) Velitel Posádkového velitelství Praha není v záležitostech posádkové služby nadřízen vedoucím zaměstnancům stojícím v čele organizačních útvarů Ministerstva obrany, náčelníkovi Vojenské kanceláře prezidenta republiky a veliteli Hradní stráže.

(5) Velitel posádky a velitel tábora odpovídá za organizaci a chod posádkové služby v posádce nebo táboře.

(6) Velitel posádky je povinen

- a) zpracovat předepsanou dokumentaci pro výkon služby posádkové směny v rozsahu stanoveném v čl. 41 odst. 7,
- b) rozdělovat službu v posádkové směně mezi útvary v posádce a řídit výkon služby posádkové směny na základě rozdělovníku služeb,
- c) vydávat pokyny pro výkon služby dozorčímu posádky a stanovovat hesla pro strážce,
- d) řídit činnost posádkové služby,
- e) vést přehled útvarů v posádce,
- f) vést evidenci vojenských objektů v posádce a přidělovat je útvarům do užívání,
- g) rozdělovat a přidělovat vojenské objekty v posádce k provádění výcviku a základní údržby,
- h) organizovat a zabezpečit vystoupení vojsk na veřejnosti v rámci posádky v souladu s úkoly plněnými ředitelem krajského vojenského velitelství v rámci kraje,
- i) spolupracovat s orgány Vojenské policie při udržování vojenské kázně a pořádku v posádce,
- j) koordinovat činnost útvarů v posádce, popřípadě přidělených sil a prostředků, při záchranných a likvidačních pracích v rámci pohrom nebo jiných krizových situací v obvodu posádky,
- k) vítat a v obvodu posádky doprovázet osoby uvedené v čl. 16 odst. 3; velitel Posádkového velitelství Praha se při tom řídí zvláštními nařízeními z důvodu zvláštního statutu posádky,
- l) k řízení posádkové služby vydat organizační rozkaz velitele posádky,
- m) kontrolovat jednou za půl roku výkon služby posádkové směny.

Čl. 40

Posádková služba

(1) Posádkovou službou se rozumí činnost, která souvisí s posádkou nebo táborem jako celkem. Představuje úkony uskutečňované ve prospěch všech útvarů rozmístěných v posádce nebo v táboře. Zahrnuje zejména službu posádkové směny, obranu posádky, zajištění pietních a smutečních aktů, aktů u příležitosti složení vojenské přísahy a jiných slavnostních aktů a dalších vystoupení vojsk na veřejnosti.

(2) Posádkovou službu řídí velitelé posádek a velitelé tábora. K výkonu dílčích činností v rámci posádkové služby určuje velitel posádky nebo velitel tábora příslušného vedoucího zaměstnance, který úkoly posádkové služby plní.

(3) Ke sladění činnosti útvarů v rámci obrany posádky velitel zpracovává plán obrany. Plán musí obsahovat organizaci spojení, vyzoomění a varování mezi útvary v posádce, organizační, personální a materiální opatření k obraně vojsk a k ochraně proti účinkům soudobých prostředků ničení, úkoly při vyhlášení bezpečnostních pohotovostních stavů a opatření k ochraně zdraví a majetku a opatření při vzniku provozních a ekologických havárií, požárů a jiných pohrom v posádce.

(4) Plán obrany posádky, v souladu s čl. 37 odst. 4 písm. e), schvaluje ředitel místně příslušného krajského vojenského velitelství. Velitel posádky seznámí velitele útvarů a jednotek v posádce s plánem obrany posádky v rozsahu nutném pro splnění úkolů.

Čl. 41 Posádková směna

(1) Posádková směna se podle rozhodnutí velitele posádky zřizuje v každé posádce a zabezpečuje plnění úkolů dozorčí a strážní služby v posádce. Není-li posádková směna zřízena, plní její úkoly příslušníci útvarové směny.

(2) Do posádkové směny se určují

- a) dozorčí posádky,
- b) pomocník dozorčího posádky, je-li určován,
- c) stráže nebo strážní hlídky, jsou-li zřízeny,
- d) obsluha technických prostředků střežení, jsou-li instalovány,
- e) ochranná směna, na základě rozhodnutí velitele posádky,
- f) hotovostní jednotka, na základě rozhodnutí velitele posádky,
- g) dozorčí posádkových zařízení, jsou-li v posádce zřízeny.

(3) Složení posádkové směny se určuje nejpozději 21 dnů před koncem měsíce předcházejícího měsíci výkonu služby v posádkové směně v rozkazu velitele posádky s určením útvarů, které zabezpečují posádkové směny. Vojáky přidělené k výkonu služby v posádkové směně určí velitel útvarů ve svém rozkazu nejpozději 14 dnů před koncem tohoto měsíce a informují o nich velitele posádky.

(4) Osoby určené do posádkové směny se k výkonu služby v této směně připravují v době, kterou stanovuje velitel posádky v denním řádu a ve směrnících pro výkon služby.

(5) Příslušníci posádkové směny, kteří jsou pro výkon služby vyzbrojeni vojenskou zbraní, absolvují jednou měsíčně výcvik v použití vojenské zbraně a bezpečné manipulaci s vojenskou zbraní používanou ve směně. Rovněž se účastní nácviku střelby nebo cvičení střelb tak, aby doba mezi výcvikem a nástupem do služby nepřesáhla 90 dní.

(6) Posádková směna je podřízena veliteli posádky a dozorčímu posádky. Podřízenost stráží upravuje čl. 58 odst. 4.

(7) Pro činnost posádkové směny při plnění úkolů v rámci výkonu služby se zpracovávají směrnice, které obsahují

- a) všeobecná ustanovení, zejména hlavní úkol a složení směny, místo jejího stanoviště, podřízenost a nadřízenost, ústroj, výstroj, výzbroj a označení směny, způsob předání, převzetí a nabití vojenské zbraně, spojení a materiálně technické zabezpečení,
- b) povinnosti a odpovědnost příslušníků posádkové směny, obsah a četnost kontrol, zvláštnosti výkonu služby včetně postupu při zadržení osob (příloha č. 11 k tomuto řádu), použití vojenské zbraně, služebního psa a zvláštních prostředků (příloha č. 12 k tomuto řádu),
- c) harmonogram činnosti,
- d) přílohy, které mohou obsahovat například vzory, přehledy, seznamy, schémata a postupy činností.

(8) Šablony jednotlivých dokumentů a pomůcek pro činnost posádkové směny jsou k dispozici na jednotném elektronickém úložišti dokumentů. Dokumentace se ukládá po dobu 3 let.

(9) Dozorčí posádky a pomocník dozorčího posádky jsou vyzbrojeni pistolemi se dvěma zásobníky munice.

Čl. 42 Dozorčí posádky

(1) Dozorčí posádky se určuje z vojáků stanovených v organizačním rozkazu velitele posádky. Dozorčí posádky je určen k přímému řízení výkonu služby posádkové směny. Do služby dozorčího posádky se neurčují velitelé útvarů, jejich zástupci, náčelníci štábů, posluchači vojenských kurzů, lékaři a zdravotníci.

(2) Dozorčí posádky a jeho pomocník v době stanovené denním řádem hlásí nástup do služby veliteli posádky nebo jím pověřené osobě.

(3) Nastupující dozorčí posádky při hlášení obdrží

- a) nové heslo a heslo z předcházejícího dne,
- b) rozkazy a pokyny potřebné k výkonu služby,
- c) přehled složení posádkové směny.

(4) Nastupující dozorčí posádky převezme od končícího dozorčího posádky dokumentaci k výkonu služby. Pomocník dozorčího posádky přebírá inventář a zařízení stanoviště dozorčího posádky.

(5) Opouští-li dozorčí posádky stanoviště dozorčího posádky, oznámí svému pomocníkovi kam a na jakou dobu odchází a uvede, jakým způsobem má být v případě potřeby vyrozuměn. Není-li určen pomocník dozorčího posádky, dozorčí posádky se řídí ustanoveními směrnic.

(6) V průběhu služby je dozorčí posádky povinen

- a) provést rozdělení posádkové směny,
- b) osobně zkontrolovat nejméně dvakrát během 24 hodin, z toho nejméně jednou v noci, výkon služby stráží a stav střežených objektů, výsledek kontroly a v případě zjištěných nedostatků vydané pokyny k jejich odstranění zapsat do strážního výkazu a knihy odevzdání a převzetí služby (příloha č. 6 k tomuto řádu),
- c) na základě obdržených pokynů k výkonu služby nejméně dvakrát během 24 hodin, z toho nejméně jednou v noci, zkontrolovat výkon služby ostatních příslušníků posádkové směny a výsledek kontroly zapsat do knihy odevzdání a převzetí služby,
- d) po kontrole jejich oprávnění doprovázet osoby, které se dostavily ke kontrole stráží,
- e) při příchodu velitele posádky podat hlášení o průběhu služby.

(7) Nastane-li v době výkonu služby dozorčího posádky událost, pro kterou jsou stanoveny standardní postupy, realizuje příslušná opatření, podá hlášení veliteli posádky a řídí se jeho rozkazy, pokyny a směrnicemi.

(8) Dozorčí posádky musí mít k dispozici směrnici pro výkon služby dozorčího posádky, plán obrany posádky, seznam úvarů posádky a posádkových služeb s uvedením způsobu vyrozumění, schéma posádky s rozmístěním útvarů, knihu odevzdání a převzetí služby, vzory jednorázových povolení ke kontrole stráží, základní vojenské řády, pečeti, telefonní čísla tísňového volání včetně vojenské zdravotnické služby, Vojenské policie a vojenské hasičské jednotky a pohotovostních a havarijních služeb dodavatelů elektrické energie, plynu a vody. Podle rozhodnutí velitele posádky má k dispozici další potřebné přehledy, směrnice a pomůcky.

(9) Stanoviště všech dozorčích orgánů musí být dále vybaveno dokumentací a materiálem podle vnitřních předpisů.

Čl. 43

Pomocník dozorčího posádky

(1) Pomocník dozorčího posádky se určuje z vojáků stanovených v organizačním rozkazu velitele posádky a je ve službě podřízen dozorčímu posádky. Musí být seznámen s výkonem služby posádkové směny. Řídí nástup posádkové směny k rozdělení a kontroluje její složení, přičemž zaznamenává hodnosti a příjmení velitelů stráží nebo strážních hlídek, velitele hotovostní jednotky a dozorčích posádkových služeb. Oznámí jim svoji hodnost a příjmení a hodnost a příjmení dozorčího posádky.

(2) Pomocník dozorčího posádky zastupuje dozorčího posádky v době jeho nepřítomnosti a v průběhu služby plní úkoly podle jeho pokynů.

Čl. 44

Obsluha technických prostředků střežení

(1) Obsluha technických prostředků střežení je v závislosti na charakteru střeženého objektu podřízena dozorčímu posádky nebo dozorčímu útvaru, popřípadě veliteli stráže. Obsluha je povinná znát ovládání všech systémů technických prostředků střežení, jejichž prvky se na daném stanovišti nacházejí. Při výkonu služby používá provozní řád schválený velitelem posádky.

(2) Obsluha technických prostředků střežení je povinná

- a) po příchodu na stanoviště zkontrolovat stav jednotlivých systémů střežení, dokumentaci a inventář a podpisem potvrdit převzetí služby,
- b) nejpozději do 30 minut telefonicky hlásit dozorčímu posádky nebo dozorčímu útvaru, popřípadě veliteli stráže, převzetí služby,
- c) plnit povinnosti podle směrnice pro obsluhu technických prostředků střežení,
- d) udržovat pořádek na stanovišti,
- e) dvakrát během směny prověřit spojení s dozorčím posádky nebo dozorčím útvaru pomocí dostupných prostředků spojení,
- f) každou hodinu prověřovat spojení s velitelem stráže,
- g) průběžně zapisovat do provozní dokumentace údaje o průběhu služby, zejména výsledky kontrol, poplachu, poruchy a jiné události,
- h) bezodkladně hlásit dozorčímu posádky nebo dozorčímu útvaru, popřípadě veliteli stráže, překážky ve výkonu služby ve směně.

(3) Obsluha technických prostředků střežení je zakázána

- a) v průběhu služby se vzdalovat ze stanoviště bez závažných důvodů a bez povolení dozorčího posádky nebo dozorčího útvaru, popřípadě velitele stráže,
- b) zasahovat nad rámec dokumentace a stanovených povinností do instalovaných prvků střežení a vyhodnocovacího zařízení technických prostředků,
- c) pomocí technických prostředků střežení otevírat jednotlivé objekty bez povolení dozorčího posádky nebo dozorčího útvaru, popřípadě velitele stráže, s výjimkou předepsaných krátkodobých zkoušek technických prostředků, které se nesmějí konat v noci,
- d) podávat informace o stavu a činnosti technických prostředků střežení nepovolaným osobám,
- e) umožnit nepovolaným osobám vstup na stanoviště.

Čl. 45

Ochranná směna

(1) Ochranná směna se určuje k ochraně objektů a materiálu, které nevyžadují střežení stráží. Příslušníci ochranné směny se vyzbrojují stejně jako příslušníci dozorčí služby.

(2) Ochranná směna může být stálá nebo dočasná. Stálá i dočasná ochranná směna se určuje v rozkazu velitele posádky, útvaru nebo tábora.

(3) Na základě rozhodnutí ministra obrany může být ochranná směna vybraných vojenských objektů zabezpečena ochrannou službou Vojenské policie³⁵⁾, která není součástí útvarové směny.

(4) K výkonu ochranné směny může velitel posádky, útvaru nebo tábora podle místních podmínek zřizovat

- a) samostatnou ochrannou směnu v čele s velitelem ochranné směny,
- b) ochrannou směnu bez velitele podřízenou po dobu plnění úkolu přímo dozorčímu posádky, dozorčímu útvaru nebo táboru,
- c) ochrannou směnu tvořenou dozorčími orgány, které plní ochranné úkoly při výkonu své služby, například dozorčí vchodu, dozorčí parku vojenské techniky,
- d) ochrannou směnu k zabezpečení režimu vstupu a vjezdu do vojenského objektu a jeho ochrany zabezpečenou dodavatelem na základě smluvního vztahu.

(5) Ochranná směna je podřízena veliteli posádky, útvaru nebo tábora a dozorčímu posádky, útvaru nebo tábora. U ochranné směny zřízené podle odstavce 4 písm. d) musí být ve smlouvě a směnici pro výkon ochranné směny uvedeny osoby oprávněné vydávat ochranné směně upřesňující pokyny. Tyto pokyny nesmí být v rozporu se směnicí pro výkon služby.

(6) Osoby, vstupující nebo vjíždějící do objektu, odcházející nebo odjíždějící z něj nebo se v něm pohybující musí respektovat pokyny ochranné směny související s výkonem její služby.

(7) Pro výkon služby ochranné směny zpracovává pověřený vedoucí zaměstnanec směnici pro výkon ochranné směny a schéma pochůzkových os ve variantách, které schvaluje velitel posádky, útvaru nebo tábora.

(8) Výstroj a označení příslušníků ochranné směny stanovuje velitel posádky, útvaru nebo tábora ve směnici pro výkon ochranné směny.

(9) Počet příslušníků ochranné směny určuje pověřený vedoucí zaměstnanec podle místních podmínek a charakteru chráněných objektů. Schvaluje jej velitel posádky, útvaru nebo tábora.

(10) Velitelem samostatné ochranné směny se určuje voják zařazený v poddůstojnických a praporčických hodnostních sborech nebo nižší důstojníci.

(11) Velitel ochranné směny odpovídá za ochranu svěřených objektů, za správný výkon služby ochranných hlídek, za správnou manipulaci se zbraněmi a municí, za zachování kázně, za údržbu a úplnost spojovacích prostředků, signalizačního zařízení, přístrojů, věcných prostředků požární ochrany a dalšího materiálu.

(12) Velitel ochranné směny je povinen

- a) znát úkol při ochraně objektů, směnici pro výkon ochranné směny a povinnosti ochranných hlídek a plnit úkoly podle směnice pro výkon ochranné směny,
- b) provést před rozdělením kontrolu připravenosti příslušníků ochranné směny,
- c) zkontrolovat nejméně dvakrát v průběhu 24 hodin, z toho nejméně jednou v noci, stav chráněných objektů a výkon služby ochranných hlídek,
- d) hlásit dozorčímu posádky, útvaru nebo tábora výsledky hlídkování a všechny události při výkonu služby.

³⁵⁾ § 4 odst. 1 písm. f) zákona č. 300/2013 Sb.

(13) K ochraně objektů se z příslušníků ochranné směny vysílají ochranné hlídky. Podle charakteru plněného úkolu mohou být ochranné hlídky složeny z jednoho a více příslušníků ochranné směny. Ochranné hlídky konají službu obchůzkou po stanovené ose. Ve dne mohou pozorovat z místa nebo z pozorovacích a naslouchacích stanovišť.

(14) Ochranné hlídky se vysílají k plnění úkolu nejméně jednou za 2 až 3 hodiny při hlídkování v noci a nejméně dvakrát za 2 až 3 hodiny při hlídkování ve dne.

(15) Příslušník ochranné hlídky je podřízen veliteli ochranné směny. Není-li velitel ochranné směny určen, je podřízen dozorčímu posádce, útvaru nebo tábora.

(16) Příslušník ochranné hlídky je povinen

- a) chránit stanoviště obchůzkou po stanovené ose, nevzdalovat se z ní a konat službu podle směrnice pro výkon ochranné směny,
- b) hlásit závady a události, které zjistil v průběhu výkonu služby,
- c) požadovat od všech osob, které se nacházejí na ose obchůzky nebo v těsné blízkosti chráněných objektů, aby prokázaly, že se v tomto prostoru zdržují oprávněně.

(17) Osoby uvedené v odstavci 16 písm. c) vyzve příslušník ochranné hlídky k prokázání, že se v prostoru zdržují oprávněně, slovy „**STŮJ! Zde ochranná hlídka, prokažte oprávnění ke vstupu!**“. Pokud odmítnou, je oprávněn je zadržet v souladu s přílohou č. 11 k tomuto řádu a tuto skutečnost bezodkladně nahlásí veliteli ochranné směny nebo dozorčímu posádce, útvaru nebo tábora. Dají-li se osoby na útěk, nepronásleduje je, ale oznámí tuto skutečnost veliteli ochranné směny nebo dozorčímu posádce, útvaru nebo tábora.

(18) Příslušníci ochranných hlídek, které vysílá dozorčí posádka, útvaru nebo tábora k výkonu služby samostatně, se u něho hlásí v nařízené ústroji 15 minut před dobou stanovenou k zahájení hlídkování. Dozorčí posádka, útvaru nebo tábora ověří, zda znají své povinnosti a vyšle je k hlídkování.

(19) Dozorčí posádka, útvaru nebo tábora předává heslo veliteli ochranné směny při rozdělení posádkové, útvarové nebo táborové směny. Příslušníkům hlídek je sděluje před vysláním k hlídkování.

(20) Příslušníky ochranné směny poučuje velitel jednotky, ze které je ochranná směna vyčleněna. Je-li složena z příslušníků několika jednotek posádky, útvaru nebo tábora, přípravu uskutečňuje osoba, kterou určil velitel posádky, útvaru nebo tábora.

(21) Rozdělení posádkové, útvarové nebo táborové směny se zúčastňuje velitel ochranné směny, který byl do této služby určen v rozkazu velitele.

(22) Ochranné směny se střídají jen tehdy, konají-li službu po dobu 24 hodin, anebo jsou-li zřízeny podle odstavce 3 a odstavce 4 písm. d).

(23) Příslušníkem ochranné směny, popřípadě dozorčí směny, může být určen také psův služebních psů s přiděleným služebním psem. Služební pes musí mít platnou výcvikovou kategorii. Psův služebních psů může k hlídkování použít služebního psa v souladu s jeho výcvikovou kategorií na vodítku nebo na volno. Psův služebních psů se zdržuje v prostoru psince nebo u jednotky a může se vzdálit jen se souhlasem velitele ochranné směny nebo dozorčího posádky, útvaru nebo tábora anebo jednotky podle toho, do jaké směny je zařazen.

(24) Zvláštní povinnosti k ochraně se služebními psy se stanovují ve směrnících pro dozorčího posádky, útvaru nebo tábora a velitele ochranné směny. Přitom musí být vytvořena taková bezpečnostní opatření, aby služební psi neohrožovali nezúčastněné osoby.

Čl. 46 Hotovostní jednotka

(1) Hotovostní jednotka se vytváří podle potřeby na základě rozhodnutí velitele posádky, velitele útvaru nebo velitele tábora k zásahu ve prospěch stráží a k likvidaci následků pohrom. Ve velkých posádkách se může vytvářet několik hotovostních jednotek.

(2) Hotovostní jednotka se určuje pro každý den podle rozdělovníku služeb posádkové, útvarové nebo táborové směny na měsíc dopředu. Hotovostní jednotka je při nasazení podřízena veliteli posádky, útvaru nebo tábora a dozorčímu posádky, útvaru nebo tábora. Doba její pohotovosti stanovuje velitel posádky, útvaru nebo tábora ve svém rozkazu.

(3) Složení hotovostní jednotky, výzbroj včetně druhu a množství munice, výstroj, druh a počet dopravních prostředků se stanovuje v rozkazu velitele posádky, útvaru nebo tábora. Součástí hotovostní jednotky mohou být psovodi služebních psů s přidělenými služebními psy s platnou výcvikovou kategorií. Munici hotovostní jednotce vydává na základě nařízení velitele posádky, útvaru nebo tábora dozorčí posádky, útvaru nebo tábora.

(4) Hotovostní jednotku povolává dozorčí posádky, útvaru nebo tábora, o čemž bezodkladně uvědomí velitele posádky, útvaru nebo tábora. Při povolání se uvede místo, doba plnění povinností a komu bude k dispozici.

(5) Po nasazení stávající hotovostní jednotky může, v případě nutnosti, velitel posádky, útvaru nebo tábora rozhodnout o určení nové hotovostní jednotky.

(6) Velitel posádky, útvaru nebo tábora odpovídá za připravenost hotovostní jednotky a za její včasné vyslání k plnění úkolů.

(7) Hotovostní jednotka se zúčastňuje zaměstnání v blízkosti místa dislokace svého útvaru. Dozorčí útvaru, ze kterého je jednotka vyčleněna, musí znát místo, kde se nachází, a udržovat spojení s jejím velitelem.

Čl. 47 Dozorčí služba posádkových zařízení

Dozorčí službu posádkových zařízení zřizuje velitel posádky podle místní situace na základě návrhu podřízených vedoucích zaměstnanců anebo na základě nařízení nadřízeného velitele. Posádkové služby zabezpečují chod společných posádkových zařízení, například domu armády, sportovního a tělovýchovného areálu, fitness centra apod. Vedoucí zaměstnanec, v jehož působnosti je provoz tohoto zařízení, je povinen zpracovat směrnici pro výkon služby dozorčího tohoto zařízení. Směrnici pro výkon služby dozorčích posádkových zařízení schvaluje velitel posádky.

Čl. 48 Rozdílání posádkové, útvarové nebo táborové směny

(1) Rozdílání posádkové, útvarové nebo táborové směny spočívá v kontrole připravenosti jejich příslušníků k výkonu služby, v přepodřízenosti směny dozorčímu posádky, útvaru nebo tábora, ve zmocnění nových stráží vystřídat staré strážce a ve vydání pokynů k výkonu služby.

(2) Rozdílání posádkové, útvarové nebo táborové směny vykonává dozorčí posádky, útvaru nebo tábora. Rozdílání dočasných stráží se uskutečňuje zároveň s rozdíláním stálých stráží. Jsou-li dočasné strážce určeny až po rozdílání stálých stráží, provádí se jejich rozdílání zvlášť.

(3) Místo a dobu rozdílení určuje velitel posádky, útvaru nebo tábora tak, aby přesun stráží na místo rozdílení a po rozdílení na strážnici netrval déle než hodinu.

(4) K rozdílení jsou příslušníci posádkové, útvarové nebo táborové směny vysíláni v plném počtu pod vedením příslušných velitelů, s výjimkou hotovostní jednotky, z níž se rozdílení účastní jen určený velitel. K rozdílení se musí příslušníci směny dostavit nejpozději 10 minut před jeho začátkem. Na rozdílení posádkové nebo útvarové směny nenastupuje obsluha technických prostředků střežení, která hlásí nástup služby dozorcímu posádky nebo útvaru telefonicky.

(5) Po příchodu na místo rozdílení podá velitel každé strážce hlášení nastupujícímu pomocníkovi dozorcího posádky, útvaru nebo tábora.

(6) Pomocník dozorcího posádky, útvaru nebo tábora uspořádá posádkovou, útvarovou nebo táborovou směnu tak, aby zleva z pohledu dozorcího posádky, útvaru nebo tábora stály strážce seřazené vzestupně podle jejich čísel. Následně nastoupí vedle strážce dozorcí posádkových zařízení, velitelé ochranné směny a hotovostní jednotky. Na pravém křídle každé strážce stojí velitel strážce a nalevo od něho jeho zástupce. Závodčí stojí za zástupcem velitele strážce, ostatní příslušníci strážce nastupují v pořadí podle čísel strážních stanovišť zprava doleva a v zákrytu podle pořadí směn. Řidiči parkují s dopravními prostředky pro převoz stráží na místě, které je pro ně určeno. Při rozdílení útvarové směny nastupují ostatní příslušníci směny vlevo od stráží, strážní hlídky nebo ochranné směny tak, že v pořadí první je dozorcí parku vojenské techniky a následují dozorcí vchodu, dozorcí psodů, dozorcí jednotek, dozorcí stanoviště a velitelé ochranné směny a hotovostní jednotky. Pomocníci dozorcích jednotek nastupují za svými dozorcími. Pomocník dozorcího posádky, útvaru nebo tábora nastupuje 6 kroků před velitelem první strážce. Po seřazení se posádková nebo útvarová směna vyrovná.

(7) Jakmile se dozorcí posádky, útvaru nebo tábora přiblíží na 12 až 15 kroků k tvaru, vzdají mu příslušníci směny na povel pomocníka dozorcího posádky, útvaru nebo tábora počtu a pomocník dozorcího posádky, útvaru nebo tábora mu podá hlášení.

(8) Neurčuje-li se pomocník dozorcího posádky, útvaru nebo tábora, plní při rozdílení jeho povinnosti uvedené v odstavci 6 a 7 příslušník posádkové, útvarové nebo táborové směny s nejvyšší hodností. Po vydání povelu „**POHOV!**“ zaujme své místo v tvaru.

(9) Při rozdílení posádkové, útvarové nebo táborové směny dozorcí posádky, útvaru nebo tábora zkontroluje obeznámenost příslušníků směny s jejich povinnostmi, stav výzbroje a vzhled příslušníků směny.

(10) Po provedení kontroly velitelé stráží na povel dozorcího posádky, útvaru nebo tábora vystoupí a dozorcí posádky, útvaru nebo tábora připomene velitelům stráží zvláštnosti jejich služby.

(11) Dozorcí posádky, útvaru nebo tábora vydá lístky s hesly, dotazem se přesvědčí, že jsou hesla srozumitelná, a vydá povel „**Velitelé stráží – ZARADTE SE!**“. Následně vydá povel „**Strážce, vpravo – V BOK!**“, „**Pochodem – V CHOD!**“. Strážce na tento povel odpochodují ke střeženým objektům nebo k dopravním prostředkům pro převoz stráží. Ostatní příslušníci posádkové, útvarové nebo táborové směny zůstávají na místě k vydání pokynů. Po jejich vydání dozorcí posádky, útvaru nebo tábora vydá povel „**Směny na stanoviště – ROZCHOD!**“.

Čl. 49 Útvarová směna

(1) Útvarová směna zabezpečuje nepřetržitý a spolehlivý chod vnitřní služby jednotek, útvarů a štábů, střežení vojenských objektů důležitých pro obranu státu včetně výzbroje, techniky a dalšího materiálu. Kontroluje pořádek a čistotu v ubytovacím prostoru a plní i jiné úkoly k zajištění provozu jednotek a útvarů. Režim vstupu, vjezdu a střežení přidělených vojenských objektů důležitých pro obranu státu může být v souladu se stanoveným stupněm ochrany zabezpečen ochrannou službou Vojenské policie, která není součástí útvarové směny, nebo dodavatelem služby na základě smlouvy.

(2) Útvarová směna je podřízena veliteli útvaru a dozorčímu útvaru. V případě, že je v posádce zřízena posádková směna, je ve věci zabezpečení posádkové služby dozorčí útvaru podřízen dozorčímu posádce.

(3) Velitel jednotky, který směnu vyčleňuje, odpovídá za přípravu určených osob a za jejich včasné vyslání k rozdílení nebo na pracoviště.

(4) Složení útvarové směny a všechny změny v jejím složení se zveřejňují v rozkazu velitele útvaru. Do útvarové směny se určují

- a) dozorčí útvaru,
- b) pomocník dozorčího útvaru,
- c) dozorčí vchodu a jeho pomocníci,
- d) dozorčí jednotek a jejich pomocníci,
- e) dozorčí parku vojenské techniky a jeho pomocníci,
- f) dozorčí psovod a jeho pomocník, jsou-li u útvaru ustájeni služební psi,
- g) dozorčí stanoviště a jeho pomocník, je-li u útvaru odloučené pracoviště,
- h) stráže nebo strážní hlídky, jsou-li zřízeny,
- i) obsluha technických prostředků střežení, jsou-li instalovány,
- j) ochranná směna,
- k) hotovostní jednotka.

(5) Na velitelstvích a štábech útvarů, ve vojenských školách, ústavech a dalších zařízeních určují složení a úkoly útvarové směny jejich velitelé tak, aby byla zajištěna bezpečnost, pořádek a běžná činnost těchto součástí. Organizaci a složení směny určí velitel s přihlédnutím k hodnotem a ke služebnímu zařazení jednotlivých vojáků. Velitelé přitom vycházejí z ustanovení tohoto řádu a přihlížejí ke konkrétním podmínkám služby.

(6) Dozorčí a jejich pomocníci jsou ve službě označeni. Osoby určené do útvarové směny se k výkonu služby v této směně připravují v době, která je stanovena v denním řádu a ve směrnících pro výkon služby. Ústroj, způsob předání, převzetí a nabití vojenské zbraně příslušníků útvarové směny stanovuje velitel útvaru ve směrnících pro výkon služby.

(7) Dozorčí útvaru, dozorčí vchodu, dozorčí jednotek, dozorčí parku vojenské techniky, dozorčí psovod, dozorčí stanoviště a jejich pomocníci jsou vyzbrojeni pistolí se dvěma zásobníky munice. Velitel stráže, zástupce velitele stráže, závodčí, strážní a příslušníci hotovostní jednotky jsou vyzbrojeni vojenskou zbraní podle směrníc pro výkon služby. Osoby určené pro výkon útvarové směny, které jsou vyzbrojené vojenskou zbraní, absolvují jednou měsíčně výcvik v použití vojenské zbraně a bezpečné manipulaci s vojenskou zbraní používanou ve směně. Rovněž se účastní nácviku střelby nebo cvičení střelb tak, aby doba mezi výcvikem a nástupem do služby nepřesáhla 90 dní. V případě, že tato doba nebude dodržena, je zakázáno určovat tyto vojáky k výkonu útvarové směny se zbraní.

(8) Jednotky se určují do služby v útvarové směně se svými veliteli. Pořadí služeb vojáků v útvarové směně určuje náčelník štábu útvaru. Služby se mezi jednotky útvaru

a příslušníky jednotky rozdělují rovnoměrně. Pořadí služeb ve směně u roty schvaluje velitel roty.

(9) Velitel jednotky určuje příslušníky jednotky k vyčlenění do útvarové směny ve svém rozkazu. Ve zvlášť odůvodněných případech může velitel určit vojáka do směny nejpozději 24 hodin před nástupem do služby ve směně. V rozkazu velitele jednotky musí být uvedeny všechny změny ve složení směny.

(10) Velitel jednotky je povinen v den nástupu do služby vyčlenit dostatečný čas pro přípravu a poučení příslušníků směny k výkonu služby a k ověření znalosti povinností. Před nástupem do služby je nutno vojákům určeným do směny umožnit odpočinek v rozsahu stanoveném právním předpisem³⁶⁾. Velitelé útvarů a jednotek plánují a organizují pro vojáky určené k plnění úkolů dozorčích orgánů periodickou teoretickou a praktickou přípravu čtyřikrát ročně včetně náhradních termínů přípravy. V jejím rámci lze souběžně provádět přípravu dozorčích orgánů posádkové směny, pokud je zabezpečována spolu s útvarovou směnou. Velitel útvaru v organizačním rozkazu velitele stanoví obsah a rozsah přípravy. Pro vojáky v aktivní záloze a vojáky v záloze se příprava organizuje v rámci vojenského cvičení. Zakazuje se určovat vojáky, kteří neabsolvovali teoretickou a praktickou přípravu, k plnění úkolů dozorčí služby.

(11) Příslušníci útvarové směny jsou oprávněni, v rozsahu nezbytném k zabezpečení povinností a úkolů vyplývajících ze směrnic pro výkon služby, vydávat příslušníkům útvaru a jednotky stejné a nižší hodnosti rozkazy. V takových případech jsou nadřízenými těchto osob.

(12) Příslušníci útvarové směny odpovídají za výkon služby osobám, kterým jsou ve službě podřízeni a které jsou uvedeny v čl. 49 odst. 2 tohoto řádu. Bez povolení nebo pokynu dozorčího útvaru nebo nařízení osob, kterým jsou ve službě podřízeni, nesmějí přerušit plnění svých povinností nebo je předat jiné osobě.

(13) Dozorčí je povinen se představit a podat hlášení

- a) veliteli útvaru nebo jednotky, kde koná službu, a jeho přímým nadřízeným při jejich prvním příchodu,
- b) osobám uvedeným v čl. 16 odst. 3,
- c) osobám, kterým je ve službě podřízen.

(14) V případě, že dozorčí odchází ze stanoviště, pověří plněním úkolů svého pomocníka. Sdělí mu, kam odchází a na jak dlouhou dobu a uvede, jakým způsobem má být v případě potřeby vyrozuměn.

(15) Směrnice pro výkon útvarové směny se zpracovávají v souladu s čl. 41 odst. 7 a 8 tohoto řádu.

Čl. 50 Dozorčí útvaru

(1) Dozorčí útvaru se určuje z vojáků stanovených v organizačním rozkazu velitele útvaru. Je mu podřízena útvarová směna. Odpovídá za udržování vnitřního pořádku u útvaru, za výkon služby příslušníků útvarové směny, za výzbroj příslušníků štábu útvaru uloženou na stanovišti, za uložení munice pro útvarovou nebo posádkovou směnu, za uvádění do vyšších stupňů bojové pohotovosti, za vyhlášení opatření bezpečnostních pohotovostních stavů a přijímání opatření při událostech, pro které jsou stanoveny standardní postupy. Je nepřipustné, aby dozorčímu útvaru byly ukládány úkoly, které nesouvisí s výkonem jeho

³⁶⁾ § 28 odst. 1 zákona č. 221/1999 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

povinností ve službě nebo které spadají do výkonu odborné působnosti příslušných vedoucích zaměstnanců.

(2) Před nástupem do služby se nastupující dozorčí útvaru dostaví v době stanovené denním řádem k náčelníkovi štábu útvaru, který ho poučí a předá mu heslo.

(3) V době stanovené denním řádem hlásí končící a nastupující dozorčí útvaru veliteli útvaru odevzdání a převzetí služby. Nastupující dozorčí útvaru je povinen nahlásit veliteli útvaru všechny závady, které při převzetí služby zjistil. Závady zaznamená do knihy odevzdání a převzetí služby, kterou předloží veliteli k rozhodnutí o odstranění nedostatků.

(4) Dozorčí útvaru je povinen

- a) převzít písemnosti pro výkon služby uvedené v odstavci 6,
- b) vyrozumět po přijetí signálu k uvádění do vyšších stupňů bojové pohotovosti neprodleně velitele útvaru, zástupce velitele útvaru, další určené funkcionáře útvaru, velitele jednotek útvaru a jednotky útvaru,
- c) vyhlásit u útvaru opatření bezpečnostních pohotovostních stavů,
- d) vydávat vojenské zbraně příslušníkům štábu útvaru a municí posádkové nebo útvarové směně, zapečetěné schránky s klíči od skříní a beden s pistolemi a municí jednotek jen stanoveným osobám a přebírat je zpět, dočasně ukládat vojenské zbraně a municí příslušníků jiných útvarů podle pokynů velitele útvaru, neustále mít u sebe a nikomu nepředávat klíče od skříní a beden s vojenskými zbraněmi a municí uložených u dozorčího útvaru,
- e) mít přehled o bojovém rozdělení útvaru,
- f) při události, pro kterou jsou stanoveny standardní postupy, například při požáru, živelní pohromě nebo ekologické havárii v prostoru dislokace útvaru nebo v jeho blízkosti, činit opatření k záchraně osob a bojového praporu, výzbroje, techniky a dalšího materiálu, k ochraně utajovaných informací a k odstraňování následků,
- g) neprodleně hlásit veliteli útvaru mimořádné a závažné události,
- h) nejméně jednou ve dne a jednou v noci osobně kontrolovat výkon služby útvarové směny,
- i) znát místa, ve kterých konají výcvik jednotky útvaru,
- j) kontrolovat a včas vysílat jednotky a stráže vyčleněné od útvaru a hlásit to náčelníkovi štábu útvaru; vyslání posádkové stráže hlásit rovněž dozorčímu posádce,
- k) při příchodu velitele k útvaru mu jít vstříc a podat hlášení,
- l) při příchodu zástupců velitele útvaru jim jít vstříc a představit se jim.

(5) Dozorčí útvaru jde osobě uvedené v čl. 16 odst. 3 při jejím příchodu vstříc a podává jí hlášení, například: „**Pane generále, dozorčí útvaru, kapitán Knotek. 3. ženijní prapor je na zaměstnání v posádce.**“, a doprovází ji v prostoru útvaru. Podání hlášení předchází vydání povelu „**POZOR!**“, jsou-li přítomni jiní vojáci. Příchod uvedených osob oznámí neprodleně veliteli útvaru. Doprovází-li tyto osoby velitel útvaru, dozorčí se pouze představí.

(6) Dozorčí útvaru musí mít k dispozici směrnici pro výkon služby dozorčího útvaru, směrnici pro činnost dozorčího útvaru pro uvádění do vyšších stupňů bojové pohotovosti s přílohami, bojové rozdělení a metodiku dozorčího útvaru pro vyhlášení opatření bezpečnostních pohotovostních stavů, standardní operační postup při zpozorování bezpilotních prostředků nad vojenskými objekty (areály) anebo cvičícími jednotkami nebo v jejich blízkosti, denní řád útvaru, dokumentaci požární ochrany, havarijní plán, knihu výdeje zbraní, knihu prohlídek (kontrol) zbraní, seznam příslušníků štábu a služeb útvaru s uvedením adres pro účely doručování a způsobu vyrozumění, schéma prostoru útvaru přiděleného jednotkám k úklidu, knihu odevzdání a převzetí služby (příloha č. 6 k tomuto řádu), vzory jednorázových povolení ke kontrole stráží, základní vojenské řády, telefonní čísla tísňového volání včetně vojenské zdravotnické služby, Vojenské policie a vojenské hasičské jednotky, telefonní čísla pohotovostních a havarijních služeb dodavatelů elektrické energie, plynu a vody a pečtidlo. Stanoviště dozorčího útvaru musí být dále vybaveno

dokumentací a materiálem podle vnitřních předpisů. Podle rozhodnutí velitele útvaru má k dispozici další potřebné směrnice a pomůcky.

Čl. 51

Pomocník dozorčího útvaru

(1) Pomocník dozorčího útvaru se určuje z vojáků stanovených v organizačním rozkazu velitele útvaru. Je podřízen dozorčímu útvaru a plní jeho rozkazy.

(2) Pomocník dozorčího útvaru zastupuje dozorčího útvaru v době jeho nepřítomnosti. Musí znát přesně povinnosti dozorčího útvaru a směrnici pro výkon jeho služby.

Čl. 52

Dozorčí vchodu a jeho pomocník

(1) Služba dozorčího vchodu se zřizuje u vojenských objektů tam, kde tato činnost není zabezpečena ochrannou směnou zřízenou podle čl. 45 odst. 3 a odst. 4 písm. d).

(2) Dozorčí vchodu se určuje z vojáků stanovených v organizačním rozkazu velitele útvaru. Odpovídá za to, že do vojenského objektu nebudou vpuštěny nepovolané osoby a že se nebude neoprávněně vynášet nebo vyvážet materiál. Dozorčí vchodu je podřízen dozorčímu útvaru. Dozorčímu vchodu jsou podřízeni pomocníci dozorčího vchodu. Končící a nastupující dozorčí vchodu hlásí odevzdání a převzetí služby dozorčímu útvaru.

(3) Dozorčí vchodu je povinen

- a) kontrolovat doklady, jimiž přicházející a odcházející prokazují své oprávnění vstoupit do vojenského objektu, k tomu využívá elektronickou kontrolu vstupu a technické prostředky střežení,
- b) kontrolovat doklady a náklad vyjíždějících a přijíždějících vozidel,
- c) vydávat jednorázové povolení ke vstupu a vjezdu podle pokynů dozorčího útvaru a ustanovení směrnice pro výkon služby,
- d) hlásit dozorčímu útvaru osoby, o jejichž dokladech má pochybnosti,
- e) kontrolovat výkon služby svých pomocníků,
- f) při příchodu velitele útvaru mu jít vstříc a podat hlášení,
- g) při příchodu zástupců velitele útvaru jim jít vstříc a představit se jim,
- h) představit se osobám uvedeným v čl. 16 odst. 3 a o jejich příchodu informovat dozorčího útvaru a doprovodit je k němu.

(4) Dozorčí vchodu musí mít k dispozici směrnici pro výkon služby, metodiku činnosti dozorčího vchodu pro vyhlášení signálu „POPLACH!, BOJOVÝ POLACH! a KONTROLA SPOJENÍ!“, metodiku činnosti při vyhlášení opatření bezpečnostních pohotovostních stavů, dokumentaci požární ochrany, seznam důležitých telefonních čísel, denní řád, seznam osob oprávněných povolit vstup osob a vjezd vozidel do vojenského objektu a vynášení nebo vyvážení materiálu, vzory průkazek ke vstupu, vzor příkazu ke služební nebo pracovní cestě, základní vojenské řády, lékárníčku, spojení na pracovníky zdravotnické služby, knihu odevzdání a převzetí služby (příloha č. 6 k tomuto řádu) a další dokumentaci a pomůcky v závislosti na rozhodnutí velitele útvaru. Stanoviště dozorčího vchodu musí být dále vybaveno dokumentací a materiálem podle vnitřních předpisů.

(5) Pomocník dozorčího vchodu se určuje z vojáků stanovených v organizačním rozkazu velitele útvaru. Je podřízen dozorčímu vchodu, kterého v době jeho nepřítomnosti zastupuje, a plní úkoly podle směrnice pro výkon služby.

Čl. 53

Dozorčí jednotky a jeho pomocník

(1) Dozorčí jednotky se určuje z vojáků určených v organizačním rozkazu velitele útvaru. Odpovídá za udržování vnitřního pořádku u jednotky, za přesné plnění denního řádu a za správný výkon služby svých pomocníků. Dozorčí jednotky je podřízen dozorčímu útvaru nebo tábora a v záležitostech režimu života jednotky veliteli jednotky.

(2) Nastupující dozorčí jednotky před rozdělením zkontroluje vojáky určené do útvarové nebo táborové směny a předvede je k výkonnému praporčíkovi. Poté, co je výkonný praporčík poučí a zkontroluje, převezme nastupující dozorčí jednotky od končícího dozorčí jednotky údaje o počtu vojáků a místě zaměštění jednotky a odvede vojáky určené do útvarové nebo táborové směny k rozdělení.

(3) Po rozdělení zkontrolují končící a nastupující dozorčí jednotky společně materiál podle seznamu, přesvědčí se o nezávadnosti stavebního a opevňovacího materiálu jednotky, věcných prostředků požární ochrany a signalizačních prostředků. Zjištěné nedostatky zapíše do knihy odevzdání a převzetí služby, ve které následně stvrdí odevzdání a převzetí služby svými podpisy.

(4) Končící a nastupující dozorčí jednotky se po odevzdání služby společně dostaví k veliteli jednotky, popřípadě v době jeho nepřítomnosti k určenému zástupci, a hlásí mu odevzdání a převzetí služby. Nastupující dozorčí jednotky oznámí všechny rozkazy a pokyny, které dostal od dozorčího útvaru při rozdělení útvarové směny, jakož i závady a nedostatky zjištěné při převzetí služby. Závady a nedostatky zapíše do knihy odevzdání a převzetí služby, kterou předloží veliteli jednotky nebo určenému zástupci k rozhodnutí o odstranění nedostatků. Odevzdání a převzetí služby zahlásí dozorčímu útvaru.

(5) V případě jednotek, které mají vlastní skladiště vojenských zbraní, přebírá dozorčí jednotky výzbroj a kontroluje zabezpečení skladiště vojenských zbraní.

(6) Dozorčí jednotky je povinen

- a) řídit režim života jednotky podle denního řádu a pokynů velitele jednotky,
- b) znát bojové rozdělení jednotky,
- c) dbát na přesné plnění denního řádu u jednotky,
- d) vědět, kde se jednotka nachází, znát počet vojáků jednotky, vojáků ve službě, počet nepřítomných a důvody jejich nepřítomnosti,
- e) vědět, kde jsou uloženy vojenské zbraně jednotky a kolik jich bylo vydáno k výcviku,
- f) vědět, kde je výzbroj a technika jednotky a kdy se předpokládá jejich návrat,
- g) při zjištění závažného porušení kázně a pořádku činit neodkladná opatření a neprodleně o tom podat hlášení dozorčímu útvaru a veliteli jednotky nebo jeho zástupci,
- h) dbát na dodržování pravidel požární ochrany u jednotky,
- i) při uvádění jednotky do vyšších stupňů bojové pohotovosti a při vyhlášení opatření bezpečnostních pohotovostních stavů řídit činnost jednotky podle metodiky činnosti dozorčího jednotky pro vyhlášení signálu „POPLACH!, BOJOVÝ POLACH! a KONTROLA SPOJENÍ!“ a metodiky činnosti při vyhlášení opatření bezpečnostních pohotovostních stavů do příchodu velitele jednotky, jeho zástupce, nebo některého z velitelů čet a plnit pokyny dozorčího útvaru.

(7) Dostaví-li se k jednotce přímí nadřízení od velitele roty výše, dozorčí útvaru, orgány, které konají kontrolu, a dále osoby uvedené v čl. 16 odst. 3, podá jim dozorčí jednotky hlášení a v prostoru jednotky je doprovází. Podání hlášení předchází vydání povelu „POZOR!“, jsou-li přítomni jiní vojáci. Ostatním příslušníkům jednotky zařazeným v hodnostních sborech důstojníků se dozorčí jednotky pouze představí. Podává-li přicházejícímu nadřízenému hlášení velitel jednotky nebo další přímý nadřízený nebo přichází-li nadřízený v doprovodu těchto osob, dozorčí jednotky se pouze představí.

(8) Pokud se k jednotce dostaví důstojníci, kteří nejsou příslušníky jednotky, dozorčí jednotky se jim představí a doprovodí je k veliteli jednotky.

(9) Dozorčí jednotky musí mít k dispozici směrnici pro dozorčího jednotky a jeho pomocníka, metodiku činnosti dozorčího jednotky pro vyhlášení signálu „POPLACH!, BOJOVÝ POLACH! a KONTROLA SPOJENÍ!“, metodiku činnosti při vyhlášení opatření bezpečnostních pohotovostních stavů, dokumentaci požární ochrany, denní řád, seznam příslušníků jednotky s kontakty pro vyzkoušení, schéma prostoru přiděleného jednotce k úklidu, knihu odevzdání a převzetí služby, knihu prohlídek (kontrol) zbraní, základní vojenské řády, lékárníčku, pečtidlo, telefonní čísla dozorčího útvaru, požární jednotky, zdravotnického zařízení a tísňového volání. Stanoviště dozorčího jednotky musí být dále vybaveno dokumentací a materiálem podle vnitřních předpisů. Podle rozhodnutí velitele roty může mít k dispozici další dokumenty a pomůcky.

(10) Pomocník dozorčího jednotky se určuje z vojáků stanovených v organizačním rozkazu velitele útvaru. Je podřízen dozorčímu jednotky, kterého v době jeho nepřítomnosti zastupuje. Počty pomocníků dozorčího jednotky určuje na základě návrhu velitele jednotky velitel útvaru v organizačním rozkazu velitele.

Čl. 54

Dozorčí parku vojenské techniky a jeho pomocník

(1) Dozorčí parku vojenské techniky se u útvaru určuje z vojáků stanovených v organizačním rozkazu velitele útvaru. Odpovídá za vnitřní službu v parku vojenské techniky a plní úkoly podle směrnice pro výkon služby. Je podřízen dozorčímu útvaru a v otázkách výkonu vnitřní služby v parku vojenské techniky zástupci náčelníka štábu pro podporu, odbornému náčelníkovi, náčelníkovi parku vojenské techniky nebo náčelníkovi kontrolní technické stanice. Jsou mu podřízeni pomocníci dozorčího parku vojenské techniky.

(2) Před nástupem do služby se v době stanovené denním řádem nastupující dozorčí parku vojenské techniky dostaví k zástupci náčelníka štábu pro podporu nebo odbornému náčelníkovi k poučení.

(3) Nastupující dozorčí parku vojenské techniky na stanovišti převezme písemnosti a vybavení místnosti dozorčího parku vojenské techniky a obejde spolu s končícím dozorčím parku vojenské techniky prostor parku vojenské techniky a všechny parkovací prostory. Nastupující dozorčí parku vojenské techniky převezme podle seznamu uzamčené a zapečetěné sklady a garáže, výzbroj, techniku a zařízení na nekrytých plochách. Do knihy odevzdání a převzetí služby zapíše nedostatky, které nemohou být odstraněny okamžitě při převzetí služby. Odevzdání a převzetí služby oznámí dozorčímu útvaru.

(4) Dozorčí parku vojenské techniky podává dozorčímu útvaru hlášení v případě poškození nebo havárie techniky a dále tehdy, nevrátí-li se technika do parku vojenské techniky ve stanovené době.

(5) Po ukončení prací v parku vojenské techniky převezme dozorčí parku vojenské techniky od velitelů jednotek uzamčené a zapečetěné garáže, prostory pro parkování a pro uložení výzbroje, techniky a dalšího materiálu. Je-li park vojenské techniky střežen, předá jej ke střežení.

(6) Dozorčí parku vojenské techniky musí mít k dispozici směrnici pro výkon služby dozorčího parku vojenské techniky a jeho pomocníka, denní řád útvaru nebo jednotky, situační plán parku vojenské techniky, plán použití pozemní techniky, knihu provozu pozemní techniky, metodiku činnosti dozorčího parku vojenské techniky pro vyhlášení signálu „POPLACH!, BOJOVÝ POLACH! a „KONTROLA SPOJENÍ!“, metodiku činnosti při

vyhlášení opatření bezpečnostních pohotovostních stavů, dokumentaci požární ochrany, havarijní plán, vnitřní řád parku vojenské techniky, vzory povolení ke vstupu do parku vojenské techniky, telefonní čísla tísňového volání včetně vojenské zdravotnické služby, Vojenské policie a vojenské hasičské jednotky, vzory pečeti, seznam vnitřního vybavení místností dozorčího parku vojenské techniky, knihu odevzdání a převzetí služby, záznam o výjezdu a návratu vozidel, vzory předepsané dokumentace pro provoz a použití vozidel, záznam o vstupu osob do objektů a jednotlivých místností parku vojenské techniky, do prostorů garážované techniky, uloženého materiálu a zásob pro zabezpečení bojové činnosti, knihu výdeje klíčů ke spínacím skříňkám a k zámkům dveří a ložních ploch techniky, místností a vrat parku, skříňky na klíče, základní vojenské řady, hodiny, venkovní teploměr, lékárničku a seznam důležitých telefonních čísel.

(7) Pomocník dozorčího parku vojenské techniky se určuje z vojáků stanovených v organizačním rozkazu velitele útvaru. Je podřízen dozorčímu parku vojenské techniky, kterého v době jeho nepřítomnosti zastupuje a plní úkoly podle směrnice pro výkon služby dozorčího parku vojenské techniky a jeho pomocníka.

Čl. 55

Dozorčí psovod a jeho pomocník

(1) Dozorčí psovod se určuje k zabezpečení provozu psince. Plní povinnosti a úkoly podle směrnice pro výkon služby dozorčího psovoda. Dozorčí psovod je podřízen dozorčímu posádce, útvaru nebo tábora. Dozorčímu psovodu jsou podřízeni pomocníci dozorčího psovoda.

(2) Dozorčí psovod se stálou přítomností v psinci se určuje z psovodů služebních psů stanovených v organizačním rozkazu velitele útvaru vždy u útvaru, který má ustájeno více než 10 služebních psů v jedné dislokaci. U útvaru s nižším počtem ustájených služebních psů lze rovněž určovat dozorčího psovoda, anebo ho nahradit hotovostním psovodem služebních psů, který odpovídá za zabezpečení provozu psince pouze v pracovní době. U odborných zařízení veterinární služby rezortu Ministerstva obrany je zabezpečení provozu ustájovacích prostorů pro psy řešeno vlastním organizačním nařízením vedoucího zařízení. Dozorčím psovodem a jeho pomocníkem se nesmějí určovat psovodi služebních psů, kteří nesplnili požadavky odborné způsobilosti úspěšným absolvováním odborného kynologického kurzu a kurzu první pomoci služebním psům.

(3) Dozorčí psovod musí mít k dispozici směrnici pro výkon služby dozorčího psovoda, metodiku činnosti dozorčího psovoda pro vyhlášení signálu „POPLACH!, BOJOVÝ POLACH! a KONTROLA SPOJENÍ!“, metodiku činnosti při vyhlášení opatření bezpečnostních pohotovostních stavů a příslušnou dokumentaci vojenské služební kynologie.

(4) Pomocník dozorčího psovoda se určuje z psovodů služebních psů stanovených v organizačním rozkazu velitele útvaru. Je podřízen dozorčímu psovodovi, kterého v době jeho nepřítomnosti zastupuje.

(5) Pomocníci dozorčího psovoda mohou být využiti k ochraně materiálu a jiného majetku (parků, skladů, letišť apod.) s využitím přidělených služebních psů za podmínek stanovených v čl. 45 odst. 23 a 24, pokud to nebude v rozporu s požadavkem na zabezpečení provozu psince.

Čl. 56

Dozorčí stanoviště a jeho pomocník

(1) Dozorčí stanoviště se zřizuje u jednotek plnících úkoly na odloučených stanovištích, například v systému protivzdušné obrany České republiky nebo v rámci operačního nasazení ozbrojených sil České republiky v místě nasazení jednotek.

(2) Dozorčí stanoviště se určuje z vojáků určených v organizačním rozkazu velitele útvaru. Odpovídá za plnění úkolů spojených s režimem provozu stanoviště, za kontrolu vstupu na stanoviště, za plnění úkolů spojených s obranou stanoviště, za počty a úplnost vojenských zbraní, neporušenost beden s vojenskými zbraněmi a za správný výkon služby svých pomocníků. Dozorčí stanoviště je podřízen dozorčímu útvaru a v záležitostech režimu provozu stanoviště veliteli jednotky, který za stanoviště odpovídá (dále jen „velitel stanoviště“). Dozorčí stanoviště a jeho pomocníci jsou ve službě označeni. Ústroj a výzbroj stanovuje velitel stanoviště ve směrnici pro výkon služby.

(3) Po provedení rozdělení končící a nastupující dozorčí stanoviště společně zkontrolují prostory stanoviště, vojenské zbraně, bedny s pistolemi a municí, jsou-li na stanovišti, a další materiál podle seznamu. Dále se přesvědčí o nezávadnosti stavebního a opevňovacího materiálu, věcných prostředků požární ochrany a signalizačních prostředků na stanovišti. Odevzdání a převzetí služby stvrdí svými podpisy v knize odevzdání a převzetí služby.

(4) Končící a nastupující dozorčí stanoviště se po odevzdání služby společně dostaví k veliteli stanoviště, popřípadě v době jeho nepřítomnosti k určenému zástupci, a hlásí mu odevzdání a převzetí služby. Nastupující dozorčí stanoviště oznámí všechny závady a nedostatky zjištěné při převzetí služby. Závady a nedostatky zapíše do knihy odevzdání a převzetí služby, kterou předloží veliteli stanoviště nebo určenému zástupci k rozhodnutí o odstranění nedostatků. Odevzdání a převzetí služby zahlásí dozorčímu útvaru.

(5) Dozorčí stanoviště je povinen

- a) řídit režim provozu na stanovišti podle pokynů velitele stanoviště,
- b) zajistit dodržování zásad obsluhy techniky na stanovišti,
- c) vědět, v jakém režimu provozu se stanoviště nachází,
- d) kontrolovat vstup osob na stanoviště,
- e) mít přehled o bojovém rozdělení,
- f) mít přehled o počtu vojenských zbraní a vědět, kolik jich bylo vydáno,
- g) vojenské zbraně vydávat pouze na rozkaz velitele stanoviště nebo určeného zástupce, v době mimo zaměstnání i na rozkaz dozorčího útvaru a výdej zaznamenávat v knize výdeje zbraní a v knize výdeje munice,
- h) při přebírání vojenských zbraní kontrolovat jejich úplnost a evidenční čísla,
- i) neustále mít u sebe klíče od skladiště vojenských zbraní a nikomu je nepředávat,
- j) při mimořádných událostech, například při požáru, živelní pohromě a ekologické havárii v prostoru stanoviště nebo v jeho blízkosti, činit opatření k záchraně osob, k ochraně utajovaných informací, výzbroje a techniky, k odstraňování následků a neprodleně o nich informovat dozorčího útvaru a velitele stanoviště nebo jeho zástupce,
- k) při uvádění stanoviště do vyšších stupňů bojové pohotovosti a při vyhlášení opatření bezpečnostních pohotovostních stavů řídit činnost na stanovišti podle metodiky činnosti dozorčího stanoviště pro vyhlášení signálu „POPLACH!, BOJOVÝ POLACH! a KONTROLA SPOJENÍ!“ a metodiky činnosti při vyhlášení opatření bezpečnostních pohotovostních stavů do příchodu velitele stanoviště, jeho zástupce, nebo dalších nadřízených a plnit pokyny dozorčího útvaru,
- l) řídit činnost na stanovišti podle směrnice pro výkon služby dozorčího stanoviště a jeho pomocníka.

(6) Přejde-li na stanoviště přímý nadřízený velitele stanoviště, dozorčí útvaru, orgány, které konají kontrolu nebo osoby uvedené v čl. 16 odst. 3, podá jim dozorčí stanoviště hlášení a doprovodí je k veliteli stanoviště. Podání hlášení předchází vydání povelu „**POZOR!**“, jsou-li přítomni jiní vojáci. Ostatním příslušníkům hodnostních sborů důstojníkům a praporčíkům jednotky se dozorčí stanoviště pouze představí. Podává-li přicházejícímu nadřízenému hlášení velitel stanoviště nebo jiný přímý nadřízený anebo přichází-li nadřízený v doprovodu těchto osob, dozorčí stanoviště se pouze představí.

(7) Pokud se na stanoviště dostaví důstojníci a praporčíci, kteří nejsou příslušníky jeho jednotky, dozorčí stanoviště se jim představí a doprovodí je k veliteli stanoviště.

(8) Dozorčí stanoviště musí mít k dispozici směrnici pro výkon služby dozorčího stanoviště a jeho pomocníka, denní řád, metodiku činnosti dozorčího stanoviště pro vyhlášení signálu „POPLACH!, BOJOVÝ POLACH! a KONTROLA SPOJENÍ!“, metodiku činnosti při vyhlášení opatření bezpečnostních pohotovostních stavů, dokumentaci požární ochrany, telefonní čísla tísňového volání včetně vojenské zdravotnické služby, Vojenské policie a vojenské hasičské jednotky, telefonní čísla pohotovostních a havarijních služeb dodavatelů elektrické energie, plynu a vody, plán odstraňování následků ekologické havárie, knihu odevzdání a převzetí služby, knihu výdeje zbraní, základní vojenské řády, lékárníčku a pečtidlo. Stanoviště musí být dále vybaveno dokumentací a materiálem podle vnitřních předpisů. Podle rozhodnutí velitele stanoviště může mít k dispozici další dokumenty a pomůcky.

(9) Pomocník dozorčího stanoviště se určuje z vojáků stanovených v organizačním rozkazu velitele útvaru. Je podřízen dozorčímu stanoviště, kterého v době jeho nepřítomnosti zastupuje. Pomocník dozorčího stanoviště plní úkoly podle pokynů dozorčího stanoviště a směrnice pro výkon služby dozorčího stanoviště a jeho pomocníka. Bez svolení dozorčího stanoviště nesmí prostor stanoviště opustit.

ČÁST ŠESTÁ ORGANIZACE STRÁŽNÍ SLUŽBY

Čl. 57 Strážní služba

(1) Strážní služba je vojenská činnost, která má střezem vyloučit nebo omezit snahu protivníka o získání zjevných vojenských výhod, zničit nebo poškodit střežené objekty a materiál. Výkon strážní služby je bojovým úkolem, který plní stráž podle strážních pravidel.

(2) Střezem se rozumí ostraha nebo obrana vojenských objektů, ostatních objektů důležitých pro obranu státu nebo materiálu příslušníky ozbrojených sil. Specifickou formou střezem je ozbrojený doprovod při zajištění bezpečnosti vojenských přeprav a přesunů.

(3) Stráže zabezpečují střezem vojenských objektů a ostatních objektů důležitých pro obranu státu v případě, že nejsou zabezpečeny policejní ochranou³⁷⁾. Stráže se zřizují podle místních podmínek u konkrétních objektů důležitých pro obranu státu. Mohou být organizovány jako posádkové, útvarové a táborové stráže a jako stráže v prostoru operačního nasazení.

(4) Do stráže se nesmějí určovat vojáci, kteří nesplnili požadavky přípravy a nácvičku střelby nebo cvičení střelby podle čl. 58 odst. 14 a 15, a vojáci, kteří jsou dočasně zproštěni výkonu služby, nebo kteří nejsou zdravotně způsobilí k výkonu stráže.

(5) Povinnosti a pravomoc příslušníků strážní mají rovněž strážní hlídky a ozbrojený doprovod při vojenských přepravách a přesunech.

(6) Příslušníci stráže musí mít předepsanou ústroj a musí být vyzbrojeni předepsanými vojenskými zbraněmi a municí, k jejichž použití jsou vycvičeni. Velitelé strážní jsou vyzbrojeni přidělenou vojenskou zbraní. Podle místních podmínek, zvláště jsou-li stanoviště strážní značně vzdálena, může velitel posádky nebo velitel útvaru dávku munice zvýšit. Na zvláštní rozkaz velitele posádky nebo velitele útvaru mohou být stráže vyzbrojeny dalšími

³⁷⁾ Zákon č. 300/2013 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

vojenskými zbraněmi a zbraňovými systémy. K výkonu služby se mohou strážní přidělit přenosné spojovací prostředky.

(7) Způsob plnění úkolu operačního nasazení Armády České republiky při střežení objektů důležitých pro obranu státu se řídí operačními plány, normami, zvláštními směrnici a nařízeními zpracovanými pro konkrétní podmínky daného objektu a charakterem nasazení při řešení krizové situace v míru, za stavu ohrožení státu nebo válečného stavu. Výkon strážní služby při plnění úkolů Hradní stráže se řídí zvláštními pravidly a směrnici.

(8) Stráž se střídají zpravidla po 24 hodinách. Mezi koncem jedné služby a počátkem služby následující mají vojáci nárok na nepřetržitý odpočinek v trvání nejméně 11 hodin, v případě důležitého zájmu služby lze tento nepřetržitý odpočinek zkrátit až na 6 hodin³⁸⁾.

(9) V míru mají nabitou vojenskou zbraň jen velitelé strážní vyzbrojení pistolí a strážní na strážních stanovištích u skladů munice, letadel, raket a jiné výzbroje, pohonných hmot a maziv a dalších objektů důležitých pro obranu státu. Nabitou vojenskou zbraň se rozumí zbraň se zásobníkem s náboji zasunutým do zásobníkové šachty, prázdnou nábojovou komorou a závěrem v přední poloze. Za válečného stavu mají nabitou vojenskou zbraň všichni příslušníci stráže po celou dobu výkonu strážní služby. Při operačním nasazení se nošení nabité vojenské zbraně řídí pravidly stanovenými pro dané operační nasazení. Velitelé posádky nebo útvaru mohou nařídít tato opatření i pro ostatní strážní nebo jednotlivé strážné, jestliže to vzniklá situace vyžaduje.

(10) Má-li mít celá stráž vojenskou zbraň nabitou, nabíje ji po rozdělení strážní před svým odchodem ke střeženému objektu nebo ke strážnici. Mají-li mít nabitou vojenskou zbraň jen jednotliví strážní, nabíjejí ji před odchodem na strážní stanoviště na místě k tomu určeném v souladu se směrnici pro výkon stráže a na rozkaz velitele stráže nebo závodčího.

(11) Strážním stanovištěm se pro účely tohoto řádu rozumí vše, co je strážnému určeno ke střežení, i místo nebo úsek terénu, na kterém plní své povinnosti. Součástí strážního stanoviště jsou i stanoviště služebních psů, objekty střežené technickými prostředky střežení a kontrolně propouštěcí místa.

(12) Stráž s nabitými vojenskými zbraněmi vybíjí vojenské zbraně po vystřídání před odchodem ze střeženého objektu. Jednotliví strážní po svém příchodu ze strážního stanoviště vybíjejí vojenské zbraně na místě k tomu určeném v souladu se směrnici pro výkon stráže a na rozkaz velitele stráže nebo závodčího.

(13) Vojenské zbraně se nabíjejí a vybíjejí na místě k tomu určeném, které je osvětlené a opatřené vybíjecím zařízením. Při nabíjení a vybíjení na místech, která nejsou vybavena vybíjecím zařízením nebo zachycovačem střel, musí ústí hlavně směřovat do země pod úhlem 45° až 60° a stranou od okolních obytných budov a místností a střeženého objektu.

(14) Porušení ustanovení o výkonu strážní služby může mít za následek vznik odpovědnosti za spáchání kázeňského přestupku nebo trestného činu v souladu s právními předpisy. Šetření se uskutečňuje až po vystřídání strážní. Místo činu se zajišťuje neprodleně. Nasvědčují-li okolnosti tomu, že povaha jednání příslušníka stráže naplňuje zákonné znaky trestného činu, velitel stráže jej odzbrojí a zadrží na strážnici. Zadržení oznámí dozorcímu posádce, útvaru nebo táboru, anebo veliteli úkolového uskupení a vyžádá nahrazení zadrženého jiným vojákem. Dále se řídí rozkazy dozorcího posádky, táboru nebo útvaru anebo velitele úkolového uskupení.

³⁸⁾ § 28 zákona č. 221/1999 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

(15) Vstup do střežených vojenských objektů důležitých pro obranu státu se povoluje na základě stálého průkazu nebo jednorázového povolení vydaného velitelem posádky nebo útvaru, popřípadě náčelníkem štábu útvaru, které je opatřeno kulatým razítkem. Vzory průkazů a povolení ke vstupu ověřené velitelem posádky, velitelem útvaru nebo náčelníkem štábu útvaru se ukládají ve strážnici.

(16) Vstup do střežených nevojenských objektů důležitých pro obranu státu je možný pouze na základě povolení ke vstupu, které vydává provozovatel nebo majitel objektu nebo jím pověřené osoby. To neplatí pro civilní personál ozbrojených sil České republiky a vojáky, kteří střežení tohoto objektu provádí. Povolení ke vstupu těmto osobám vydává ředitel příslušného krajského vojenského velitelství nebo velitel úkolového uskupení anebo jimi pověřená osoba. Povolení ke vstupu do nevojenských objektů důležitých pro obranu státu v době střežení se vydává a kontrola ostatních osob se provádí v souladu se součinnostním dohovorem a se smlouvou o střežení nevojenského objektu důležitého pro obranu státu s provozovatelem nebo majitelem střeženého objektu. Vzory povolení ke vstupu se ukládají ve strážnici.

(17) Na strážnici je zakázáno vykonávat jakékoli činnosti, které nesouvisejí s výkonem strážní služby.

(18) Vojenské zbraně se na strážnici, kromě pistolí a samopalů v pouzdrech, ukládají do stojanů nenabitě, zajištěné a bez zásobníků a schránek. Schránky s nábojovými pásy ke kulometům se ukládají do zvláštní bedny opatřené zámkem. Stejným způsobem se ukládají ruční granáty. Klíče od zámků má u sebe velitel stráže. Vojenské zbraně se odebírají ze stojanů nebo z pouzder jen se svolením velitele stráže nebo jeho zástupce. Rozebírat vojenské zbraně k čištění není dovoleno.

(19) Způsob odpočinku včetně úlev při odpočinku a pobytu ve strážnici se stanovují ve směrnici pro velitele stráže.

(20) Na povel „**DO ZBRANĚ!**“ uchopí všichni příslušníci stráže, kteří se nachází ve strážnici, své vojenské zbraně a nastoupí v pořadí podle čísel stanovišť na stanoveném místě. Vždy, když stráž odchází ze strážnice, s výjimkou případu, kdy je strážnice ohrožena požárem nebo jinou pohromou, zůstává ve strážnici zástupce velitele stráže nebo jeden závodčí, popřípadě strážný.

(21) Strážnice se střeží podle rozhodnutí velitele posádky nebo útvaru. Ke střežení se určují strážní z příslušníků bdící směny. Jestliže se strážný u vchodu do strážnice neurčuje nebo není zřízen dohled pomocí kamerového systému, zřídí se ve dveřích u vchodu do strážnice okénko. Dveře musí být vždy uzamčeny zevnitř a okénko zahrazeno. Klíče od vstupních dveří strážnice má u sebe trvale velitel stráže nebo závodčí.

(22) Ke střežení materiálu a jiného majetku, například parků, skladů, letišť, odloučených stanovišť apod., může být, jako příslušník stráže nebo strážní hlídky, využíván psovod služebních psů vyzbrojený vojenskou zbraní, který provádí hlídkování se svým přiděleným služebním psem v souladu s jeho výcvikovou kategorií na vodítku nebo na volno.

(23) Dalším způsobem střežení se služebními psy je využití samostatně střežícího služebního psa s platnou příslušnou výcvikovou kategorií. V tomto případě musí být příslušníkem stráže psovod služebních psů vyzbrojený vojenskou zbraní, který je schopen se samostatně střežícím služebním psem manipulovat.

(24) Zvláštní povinnosti ke střežení se služebními psy se stanovují ve směrnici pro velitele stráže a ve strážních pravidlech. Přitom musí být vytvořena taková bezpečnostní opatření, aby služební psi neohrožovali nezúčastněné osoby.

Čl. 58

Určování a složení stráže

(1) Posádkové nebo táborové stráže a stráže v prostoru operačního nasazení se určují ke střežení vojenských objektů důležitých pro obranu státu, určených objektů posádkových zařízení, objektů několika útvarů umístěných blízko sebe nebo v jednom objektu nebo u posádek a útvarů, které nemají vlastní strážní jednotky. Útvarové stráže se určují ke střežení objektů jednoho útvaru. Stráže v prostoru operačního nasazení se určují ke střežení sil a prostředků při plnění úkolů ozbrojených sil České republiky v prostředí ozbrojeného konfliktu nebo v prostředí ohroženém bojovou činností a při střežení nevojenských objektů důležitých pro obranu státu.

(2) Hradní stráž provádí ostrahu a zabezpečuje obranu areálu Pražského hradu a objektů, které jsou dočasným sídlem prezidenta republiky a jeho hostů podle zvláštních směrnic.

(3) Stálé stráže se určují rozvrhem stráží. Dočasné stráže se do rozvrhu nezahrnují, určují se v rozkazu velitele posádky, velitele útvaru nebo velitele tábora ke střežení materiálu při jeho nakládání, přepravě, vykládání nebo dočasném skladování, při požáru nebo jiné pohromě.

(4) Posádkové stráže jsou podřízeny veliteli posádky a dozorčímu posádky. Útvarové stráže jsou podřízeny veliteli útvaru a dozorčímu útvaru. Táborové stráže jsou podřízeny veliteli tábora a dozorčímu tábora. Stráže v prostoru operačního nasazení jsou podřízeny veliteli úkolového uskupení a jím určeným osobám. Stráže přecházejí do podřízenosti těchto osob při rozdělení posádkové, útvarové nebo táborové směny od vydání povelu „**POZOR!**“ k uvítání dozorčího posádky, útvaru nebo tábora. Dojde-li v průběhu služby k vystřídání dozorčího posádky, útvaru nebo tábora, je nastupující dozorčí povinen oznámit velitelům stráží svoji hodnost a příjmení. Podřízenost stráží uvedeným osobám končí v okamžiku, kdy velitel končící stráže vydá po vystřídání povel „**Pochodem – V CHOD!**“ k odchodu k jednotce.

(5) Pověřená osoba na základě pokynů velitele posádky, útvaru, tábora nebo úkolového uskupení zpracovává rozvrh posádkových nebo útvarových stráží nebo stráží v prostoru operačního nasazení, ve kterém se uvádí přehled o chráněných objektech, o konkrétním složení stráží a o způsobu a organizaci střežení objektů. Přitom musí vzít v úvahu všechny okolnosti, které mohou mít vliv na střežení objektů důležitých pro obranu státu, zejména význam důležitosti každého objektu, využitelnost objektů provozovatele nevojenských objektů důležitých pro obranu státu, specifika vnějšího perimetru nevojenských objektů důležitých pro obranu státu, kvalitu oplocení objektu nebo nemožnost provedení oplocení objektu, vybavení technickými prostředky střežení a místní specifika. Zároveň s rozvrhem stráží zpracovává podle zásad uvedených v přílohách č. 7, 8 a 9 k tomuto řádu pro každou stráž směrnici pro velitele stráže, strážní pravidla a schéma rozmístění strážních stanovišť, které schvaluje velitel posádky, útvaru, tábora nebo úkolového uskupení.

(6) Rozvrh posádkových a útvarových stráží se předkládá ke schválení nejbližšímu nadřízenému veliteli. Náčelník štábu útvaru oznámí při upřesňování úkolů na nový měsíc velitelům jednotek, kteří mají určit stráže, den nástupu stráží a jejich složení.

(7) Do stráže se určují velitel stráže, strážní podle počtu stanovišť a směn, závodčí, a je-li to nutné, zástupce velitele stráže, obsluha technických prostředků střežení, psův služebních psů a řidiči dopravních prostředků.

(8) Veliteli stráží se zpravidla určují vojáci z hodnostních sborů poddůstojníků, praporčíků nebo nižších důstojníků.

(9) Závodčími stráží se zpravidla určují vojáci z hodnostních sborů mužstva, poddůstojníků nebo praporčků. Počet závodčích se zpravidla stanovuje podle místních podmínek, počtu a rozmístění strážních stanovišť tak, aby přesun na strážní stanoviště, vystřídání strážných na strážních stanovištích a návrat na strážnici netrvaly déle než jednu hodinu. Má-li stráž jedno strážní stanoviště, závodčí se neurčuje a jeho povinnosti plní zástupce velitele stráže.

(10) Strážnými včetně příslušníků strážních hlídek se zpravidla určují vojáci z hodnostních sborů mužstva a poddůstojníků.

(11) K nepřetržitému celodennímu střežení strážního stanoviště se určují 3 směny strážných a ke střežení denního nebo nočního strážního stanoviště nejméně 2 směny strážných.

(12) Složení stráže se určuje nejpozději 24 hodin před nastoupením do strážní služby, a to od jedné jednotky, v krajním případě od jednoho útvaru.

(13) Velitelé útvarů a jednotek, od nichž se stráže určují, odpovídají za výběr vojáků do stráže a za jejich přípravu k výkonu služby, za bezvadný stav vojenských zbraní a munice a za včasné vyslání stráží k rozdělení.

(14) Velitelé útvarů a jednotek, od nichž se stráže určují, organizují pro vojáky určené k plnění úkolů strážní služby v míru dvakrát ročně přípravu v rozsahu 12 hodin, kterou lze při zachování celkové doby trvání rozdělit do jednotlivých čtvrtletí. U jednotek, u kterých není střežení jejich hlavní činností se příprava organizuje nepravidelně. Vojáci, kteří se určují do stráže, absolvují tuto přípravu v rozsahu 12 hodin jednou za rok. Vojáci v aktivní záloze přípravu do strážní služby provádí nejméně jednou ročně v rámci vojenského cvičení a vždy při přípravě do operačního nasazení. Příprava zahrnuje teoretickou a praktickou část a probíhá podle možností na místech zvláště k tomu upravených, jako jsou strážní cvičiště, strážní učebny apod. Praktická příprava se vede na cvičištích, která se co nejvíce podobají konkrétnímu strážnímu stanovišti. Přípravu pro střežení nevojenského objektu důležitého pro obranu státu lze provádět i v těchto objektech, v prostorech krajských vojenských velitelství nebo ve vojenských újezdech. Takový výcvik se vede ve ztížených podmínkách za využití metod psychologické přípravy, například za zhoršené viditelnosti, v noční době nebo za nedostatku informací, jež vyplývají z narušení nebo napadení střeženého objektu. Současně se procvičují jednotlivé prvky sebeobrany, zásady poskytování první pomoci a zásady zdolávání požárů v prostoru strážního stanoviště.

(15) Vojáci určovaní k výkonu strážní služby musí nejméně jednou měsíčně absolvovat výcvik v použití vojenské zbraně. Doba mezi nácvičkou střelby nebo cvičením střelby a nástupem do služby nesmí přesáhnout 90 dní. V případě vojáků v aktivní záloze se výcvik v použití vojenské zbraně včetně nácvičky střelby nebo cvičení střelby provádí nejméně jednou ročně v rámci vojenského cvičení a při přípravě na operační nasazení.

(16) Za přípravu odpovídají velitelé jednotek, ze kterých se stráže určují. Sestavují-li se stráže z příslušníků různých jednotek útvaru, odpovídá za tuto přípravu voják, kterého určuje velitel útvaru ve svém rozkazu.

(17) V den nástupu do služby, v době stanovené denním řádem, se vyčleňuje nejméně jedna hodina pro přípravu vojáků určených do stráže. Příprava zahrnuje krátké poučení, přezkoušení ze znalostí směrnice pro velitele stráže, strážních pravidel, ustanovení o použití vojenské zbraně a bezpečnostních opatření při manipulaci s vojenskými zbraněmi. Součástí této přípravy je i kontrola úplnosti výzbroje a výstroje včetně naplnění zásobníků municí. Vojáky určené do stráže připravuje a přezkouvá v den nástupu do služby voják, kterého určuje velitel útvaru ve svém rozkazu.

(18) Deset minut před odchodem k rozdělení posádkové nebo útvarové směny musí být stráž připraveny k výkonu služby. Do této doby jsou velitelé stráží povinni

- a) vyzvednout municii od dozorčího útvaru nebo jednotky, vydat ji vojákům určeným do stráže na stanoveném místě a zkontrolovat správnost naplnění zásobníků a nabít pistole,
- b) zkontrolovat podle strážního výkazu zařazení příslušníků stráže,
- c) zkontrolovat vojenské zbraně, další vybavení, úplnost a přizpůsobení výstroje,
- d) hlásit připravenost stráže určenému vojákovi, kterého velitel útvaru pověřil k přípravě a přezkoušení vojáků určených do stráže v den nástupu do služby.

(19) Stráž odchází od jednotky s nenabitými vojenskými zbraněmi a naplněnými zásobníky v pouzdrech, s výjimkou jejich velitelů vyzbrojených pistolemi.

(20) Posádkové strážě určené od útvaru vysílá dozorčí útvar. Jejich vyslání hlásí náčelníkovi štábu útvaru a veliteli posádky.

(21) Je-li k přesunu na místo rozdělení posádkové nebo útvarové směny nebo na strážnici zapotřebí doba delší než 30 minut, přidělují se strážím na rozkaz velitele posádky nebo útvaru dopravní prostředky.

(22) Velitel útvaru, který odpovídá za konkrétní vojenský objekt důležitý pro obranu státu je povinen zabezpečit vybavení strážnic a strážních stanovišť dokumentací a materiálem pro výkon služby podle vnitřních předpisů, signalizačními a spojovacími prostředky a technickými prostředky střežení v závislosti na stupni důležitosti střeženého objektu (příloha č. 10 k tomuto řádu). Na základě rozhodnutí velitele útvaru může být doplněna další potřebná dokumentace a pomůcky. Objekt strážnice a jeho vybavení musí umožňovat řádný výkon služby, odpočinek, stravování a osobní hygienu, sušení a nezbytné ošetření výstroje a vojenských zbraní a jejich uložení. U nevojenských objektů důležitých pro obranu státu je velitel útvaru nebo úkolového uskupení, který odpovídá za střežení, povinen zabezpečit ve spolupráci s provozovatelem nebo vlastníkem objektu zřízení dočasných strážnic a strážních stanovišť a jejich vybavení dokumentací a materiálem pro výkon služby podle vnitřních předpisů, signalizačními a spojovacími prostředky včetně možnosti využití stávajícího oplocení, překážek a staveb a již vybudovaných technických prostředků střežení vlastníka, v závislosti na místních podmínkách.

Čl. 59 Střídání stráží

(1) Při střídání stráží zastaví velitel nastupující stráž stráž před vchodem do střeženého objektu nebo před strážnicí ve vzdálenosti uvedené ve směrnici pro velitele strážě, představí se veliteli končící strážě a oznámí mu staré heslo. Potom seřadí stráž na určeném místě.

(2) Velitel končící strážě si ověří heslo, vyvede svou stráž ze strážnice, na strážnici zanechá svého zástupce nebo jednoho závodčího nebo strážného a seřadí stráž na místě určeném ve směrnici pro velitele strážě a odebere se do strážnice. Velitel nastupující strážě zavede svou stráž do strážnice až po jejím převzetí.

(3) Po vstupu do strážnice zástupce velitele končící strážě odevzdá zástupci velitele nastupující strážě strážnici a její zařízení, inventář, dokumentaci a pomůcky podle seznamu. Závodčí odevzdají a převezmou i vzory pečeti a plomb. U stráží, které nemají zástupce velitele strážě nebo závodčího, plní tuto úlohu velitel strážě. Velitel končící strážě oznámí veliteli nastupující strážě všechny připomínky a rozkazy, které obdržel.

(4) Velitel nastupující strážě po převzetí vzorů pečeti a plomb vydá povel „**První směno, v řad – NASTOUPIT!**“. Závodčí a určená první směna nastoupí v řad podle pořadí čísel strážních stanovišť. Mají-li mít strážní vojenské zbraně na stanovišti nabity, odvede nový závodčí směnu na místo pro nabíjení a vydá povel „**Zprava jednotlivě – NABÍJET!**“.

Na tento povel příslušníci stráže postupně ve stanoveném pořadí vystoupí jeden krok kupředu, opakovaně natáhnou závěr dozadu a dopředu. Při posledním natažení závěru do zadní polohy předloží vojenské zbraň k prohlídce. Poté, co závodčí zkontroluje nábojovou komoru a zásobníkovou šachtu, přesunou závěry do přední polohy (uzavřou nábojovou komoru), spustí spoušť, zajistí vojenskou zbraň a zasunou do vojenské zbraně zásobník. Závodčí kontroluje, zda nabíjení vojenských zbraní probíhá správně. Po nabití vojenské zbraně každý příslušník stráže hlásí „**Zbraň nabita a zajištěna.**“. Poté dá samostatně každý příslušník stráže vojenskou zbraň do polohy na řemen nebo do ponosu a udělá krok zpět. Závodčí končí i nastupující stráže nabíjejí vojenskou zbraň samostatně před tím, než nabije vojenskou zbraň směna strážných.

(5) Jakmile směna nabije vojenskou zbraň, závodčí nastupující stráže vydá povel „**Vpravo – V BOK!**“ nebo „**Vlevo – V BOK!**“, „**Na strážní stanoviště pochodem – V CHOD!**“. Směny pochodují na strážní stanoviště a ze strážních stanovišť v zástupu v čele se závodčím. Všechny povely vydává závodčí nastupující stráže.

(6) Po zavedení posledního příslušníka první směny nastupující stráže na stanoviště odvede závodčí končí stráže vystřídané příslušníky stráže ke strážnici. Všechny povely vydává závodčí končí stráže.

(7) Velitel nastupující stráže v době střídání strážných společně s velitelem končí stráže zkontrolují stav střežených objektů uvedených ve směrnici pro velitele stráže.

(8) Po návratu ze strážního stanoviště příslušníci stráže vybíjejí vojenskou zbraň. Nejprve vybíjejí vojenskou zbraň závodčí obou stráží a potom závodčí končí stráže vydá povel „**Zprava jednotlivě náboj – SKRYJ!**“. Na tento povel příslušníci stráže vyjmou pod dozorem závodčího ze svých vojenských zbraní zásobníky, které zasunou do pouzdra a hlásí „**Zbraň vybita.**“ a opakovaně natáhnou závěr dozadu a dopředu. Při posledním natažení závěru do zadní polohy předloží vojenskou zbraň k prohlídce. Poté, co závodčí vojenskou zbraň prohlédne, spustí spoušť, zajistí vojenskou zbraň, dají ji do polohy na řemen nebo do ponosu a zaujmou své místo ve tvaru. Následně odpochoďují pod velením určeného příslušníka stráže na místo staré stráže a závodčí odejdou do strážnice.

(9) Závodčí obou stráží hlásí svým velitelům stráží vystřídání. Po hlášení závodčích podepíší velitelé stráží strážní výkaz končí stráže, přičemž velitel nastupující stráže zapíše do strážního výkazu všechny nedostatky zjištěné při střídání stráže. Vystřídání stráže hlásí velitelé stráží dozorcímu posádky, útvaru nebo tábora.

(10) Po vystřídání odvede velitel končí stráže svoji stráž k útvaru nebo jednotce. Příchod oznámí dozorcímu útvaru. Příslušníci stráže na určeném místě vyprázdňují zásobníky, odevzdají vojenskou zbraň do skladiště vojenských zbraní a velitel stráže odevzdá munici spolu se strážním výkazem dozorcímu útvaru. Hlášení o průběhu služby podá velitel stráže veliteli jednotky po návratu stráže k jednotce.

(11) Příslušníky stráže určené ke střežení buď jen ve dne, nebo jen v noci vyšle velitel stráže po ukončení střežení k vrácení munice zpět k útvaru nebo jednotce pod vedením jednoho z nich. Vyslání zaznamená do strážního výkazu a hlásí dozorcímu posádky nebo útvaru. Po příchodu k útvaru je určený příslušník stráže povinen hlásit příchod dozorcímu útvaru.

(12) Stráž od střeženého objektu odvolává dozorcí posádky, útvaru nebo tábora na základě písemného rozkazu velitele posádky, útvaru nebo tábora ověřeného razítkem anebo velitel úkolového uskupení nebo jím pověřené osoby, a to v přítomnosti velitele chráněného objektu. O odvolání stráže se pořídí zápis. Odvolání stálé stráže hlásí velitel posádky, útvaru nebo tábora nejbližšímu nadřízenému. Obdobně se postupuje při zavádění strážných na nově zřízená stanoviště a při odvolávání strážných z rušených stanovišť.

(13) Strážní se střídají každé 2 hodiny a za zvlášť nepříznivých povětrnostních podmínek každou hodinu. Souhlas ke střídání strážných každou hodinu si velitel stráže vyžádá u dozorčího posádky, útvaru nebo tábora anebo u velitele úkolového uskupení nebo jím pověřené osoby, o čemž učiní záznam do strážního výkazu. U vchodu do strážnice se strážní střídají každých 30 minut.

(14) Jakmile se směna přiblíží ke strážnému na strážním stanovišti na vzdálenost 10 až 15 kroků, vydá závodčí nastupující stráže povel „**Zastavit – STÁT!**“ a strážný se postaví čelem k ní s vojenskou zbraní v poloze na řemen nebo do ponosu. Závodčí končící stráže předstoupí před strážného a vydá mu povel „**POZOR!**“. Následně na povel závodčího nastupující stráže, například „**Svobodníku Novotný, na strážní stanoviště pochodem – V CHOD!**“, učiní strážný úkrok vpravo a střídající příslušník stráže se postaví na jeho místo, čelem na opačnou stranu. Závodčí obou stráží se postaví na úrovni strážného a příslušníka stráže na vzdálenost až 2 kroků od nich čelem k sobě. Na povel závodčího stráže „**Strážný, strážní stanoviště – ODEVZDAT!**“ strážný ústně odevzdá strážní stanoviště. Ústní odevzdání strážního stanoviště spočívá v tom, že strážný po uvedení čísla strážního stanoviště vyjmenuje střídajícímu příslušníkovi stráže povinnosti podle strážních pravidel a seznámí ho s veškerými událostmi, které se udály po dobu jeho služby. Po ústním odevzdání strážního stanoviště je střídající příslušník stráže povinen na povel svého závodčího, například „**Svobodníku Novotný, strážní stanoviště – PŘEVZÍT!**“, společně se závodčím nastupující stráže a v přítomnosti strážného a závodčího končící stráže obejít strážní stanoviště a převzít je podle strážních pravidel. U rozsáhlých střežených objektů, kde je strážní stanoviště delší než 1,5 km, se strážní stanoviště neobchází.

(15) Při zavádění první směny strážných dohlízejí oba závodčí na to, aby střídaný strážný správně odevzdal strážní stanoviště střídajícímu příslušníkovi stráže a aby byl obeznámen se všemi zvláštnostmi strážního stanoviště.

(16) Zjistí-li se při odevzdávání strážního stanoviště jakákoli závada, přeruší závodčí odevzdávání strážního stanoviště a přivolá velitele stráže. Při odevzdávání strážních stanovišť v průběhu střídání stráží se v takových případech přivolávají velitelé obou stráží. Po zjištění příčin hlásí velitel stráže tuto skutečnost dozorčímu posádky nebo útvaru a pořídí o tom zápis do strážního výkazu.

(17) Po odevzdání a převzetí strážního stanoviště střídaný strážný a střídající příslušník stráže postupně podávají hlášení, například „**Pane četaři, desátník Novák. Strážní stanoviště číslo ... jsem odevzdal.**“, „**Pane četaři, strážný svobodník Procházka. Strážní stanoviště číslo ... jsem převzal.**“. Po hlášení začne strážný plnit své povinnosti na strážním stanovišti. Je zakázáno, aby se strážní střídali bez přítomnosti závodčího nebo velitele stráže.

(18) Příslušník stráže se stává strážným nebo jím přestává být v okamžiku, kdy svému závodčímu hlásil převzetí nebo odevzdání strážního stanoviště.

(19) Na povel závodčího končící stráže vystřídaný příslušník stráže vykročí a zařadí se za směnu. Závodčí nové stráže potom odvede směnu k dalšímu strážnímu stanovišti. Po návratu směny ze strážních stanovišť a vybití vojenských zbraní nařídí závodčí postavit vojenské zbraně do stojanů. Velitel stráže stanoví úkoly, kterými upřesní každému příslušníkovi stráže činnost pro případ řešení situací uvedených v čl. 60 odst. 3.

(20) Při střídání strážných na strážních stanovištích uvnitř budovy přivede závodčí směnu ke vchodu do budovy, vydá povel „**Zastavit – STÁT!**“, určí jednoho příslušníka směny jako velitele a vystřídá strážné v budově.

Čl. 60

Velitel stráže a jeho zástupce

(1) Velitel stráže odpovídá za střežení objektů svěřených stráži, za splnění úkolů stráže při vyhlášení vyšších stupňů bojové pohotovosti, za výkon služby strážných, za správnou manipulaci s vojenskými zbraněmi a municí, za stav zařízení a vybavení strážních stanovišť a strážnice a za dodržování pořádku a bezpečnostních opatření při výkonu služby.

(2) Velitel stráže je povinen

- a) znát úkol stráže, směrnici pro velitele stráže, povinnosti všech příslušníků stráže a kontrolovat výkon jejich služby na strážních stanovištích nejméně dvakrát v průběhu 24 hodin, z toho jednou v noci,
- b) vyžadovat od příslušníků stráže znalost a přesné plnění jejich povinností a dodržování kázně,
- c) převzít podle seznamu od velitele končící stráže strážní pravidla, schémata rozmístění strážních stanovišť, směrnici pro velitele stráže a jiné dokumenty, jakož i spojovací a signalizační prostředky, technické prostředky střežení a věcné prostředky požární ochrany,
- d) zaznamenávat do strážního výkazu střídání strážných, vykonanou kontrolní činnost a všechny nedostatky a události zjištěné při výkonu služby,
- e) vysílat v určenou dobu směny na strážní stanoviště podle harmonogramu směrnice pro velitele stráže,
- f) dohlížet na dodržování pravidel pro nabíjení a vybíjení vojenských zbraní a bezpečnostních opatření,
- g) kontrolovat podle provozního řádu provozuschopnost technických prostředků střežení,
- h) vysílat pravidelně svého zástupce a závodčího ke kontrole výkonu služby strážných,
- i) na výzvu strážného, nebo neobdrží-li ve stanovenou dobu hlášení nebo signál o průběhu služby, ihned vyslat na strážní stanoviště závodčího nebo svého zástupce anebo se dostavit na strážní stanoviště osobně,
- j) dovolit vstup na strážnici pouze osobám, které jsou k tomu oprávněny,
- k) ihned hlásit zadržení osob dozorčímu posádky, útvaru nebo tábora,
- l) hlásit onemocnění příslušníků stráže dozorčímu posádky, útvaru nebo tábora,
- m) vyšetřit na místě každé použití vojenské zbraně strážným nebo příslušníkem stráže a hlásit tuto událost dozorčímu posádky, útvaru nebo tábora,
- n) řídit ošetření vojenských zbraní po ukončení výkonu strážní služby.

(3) Velitel stráže je povinen vydat stráži povel „**DO ZBRANĚ!**“

- a) při přepadení střežených objektů, strážných, strážnice nebo po obdržení příslušného signálu technických prostředků střežení,
- b) pokud vznikne ve střeženém objektu nebo ve strážnici požár nebo při ohrožení strážnice a střeženého objektu jinou pohromou,
- c) při uvedení posádky, útvaru nebo tábora do vyšších stupňů bojové pohotovosti nebo při vyhlášení opatření bezpečnostních pohotovostních stavů,
- d) na rozkaz osob, které stráž kontrolují.

(4) Při přepadení střežených objektů, strážných nebo strážnice činí velitel stráže opatření k odrazení útoku a k obraně objektu. O přepadení podá ihned hlášení dozorčímu posádky, útvaru nebo tábora.

(5) Vznikne-li ve střeženém objektu nebo ve strážnici požár nebo jiná pohroma, organizuje velitel stráže za pomoci příslušníků stráže jejich likvidaci a činí opatření k záchraně majetku. Událost oznámí ihned dozorčímu posádky, útvaru nebo tábora. Ohrožuje-li živelní pohroma život strážných, nařídí velitel stráže přemístění strážných na bezpečnější místa, odkud by mohli dále pozorovat střežený objekt.

(6) Velitel stráže dovoluje volný vstup do strážnice jen osobám, kterým je podřízen (čl. 58 odst. 4), a osobám, které je doprovázejí. Dále dovoluje volný vstup veliteli a výkonnému praporčíkovi jednotky, od které je stráž vyslána, jeho zástupci a přímým nadřízeným velitele, zná-li je osobně. Vstup všech těchto osob do strážnice hlásí dozorčímu posádky, útvaru nebo tábora a pořídí zápis do strážního výkazu. Jiným osobám povoluje vstup po zjištění účelu jejich příchodu, totožnosti podle dokladů a po kontrole písemného povolení, které vydal velitel posádky, útvaru nebo tábora.

(7) Osoby, které se dostavily ke kontrole stráže podle čl. 63 odst. 1 a 2, vpustí velitel stráže do strážnice pouze v doprovodu dozorčího posádky, útvaru nebo tábora. Osoby, které se dostavily s nesprávně vyplněnými doklady, velitel stráže zadrží, událost ihned hlásí dozorčímu posádky, útvaru nebo tábora a dále se řídí jeho pokyny.

(8) V době střídání stráží se vstup do strážnice a do střežených objektů povoluje pouze osobám, které se dostavily ke kontrole stráže.

(9) Veliteli stráže je zakázáno vzdalovat se ze strážnice, s výjimkou případů, kdy střídá strážné nebo kontroluje výkon jejich služby. Ze strážnice se může dále vzdálit na základě vyzvání strážnými a při řešení narušení nebo mimořádných situací ve střeženém objektu. Po dobu jeho nepřítomnosti ve strážnici ho zastupuje jeho zástupce, závodčí nebo určený příslušník stráže. Velitel stráže nesmí během své služby vést soukromé telefonické hovory.

(10) Velitel stráže nesmí bez povolení dozorčího posádky, útvaru nebo tábora měnit pořadí střídání strážných předem stanovené ve strážním výkaze.

(11) Zástupce velitele stráže je podřízen veliteli stráže, plní jeho rozkazy a v době jeho nepřítomnosti ho zastupuje. Zástupce velitele stráže musí znát povinnosti velitele stráže a směrnici pro výkon jeho služby.

Čl. 61 Závodčí

(1) Závodčí je podřízen veliteli stráže a jeho zástupci a plní pouze jejich rozkazy. Odpovídá za výkon služby podřízených strážných, za jejich včasné střídání na strážních stanovištích a za jejich řádné odevzdání.

(2) Závodčí je povinen

- a) znát počet přidělených strážních stanovišť, jejich rozmístění a hranice, osy přesunu k nim, podmínky pro střežení, například výhled a oplocení, podmínky pro střelbu, a zvláštní povinnosti strážného na každém strážním stanovišti,
- b) ověřit před odchodem příslušníků stráže na strážní stanoviště, jak znají své povinnosti,
- c) dbát na správné nabíjení vojenských zbraní před odchodem příslušníků stráže na strážní stanoviště a jejich vybíjení po příchodu ze strážních stanovišť,
- d) hlásit veliteli stráže po návratu každé směny její vystřídání a stav strážních stanovišť,
- e) kontrolovat se souhlasem velitele stráže výkon služby podřízených strážných,
- f) řídit se ustanoveními uvedenými ve strážních pravidlech.

Čl. 62 Strážný

(1) Strážný je ozbrojený příslušník stráže, vyslaný ke střežení, jehož úkolem je střežit svěřené strážní stanoviště v prostoru určeného objektu důležitého pro obranu státu.

(2) Strážný je osobou nedotknutelnou, jeho nedotknutelnost spočívá

- a) v přesném vymezení práv a povinností jeho osoby při výkonu služby vyplývajících z právních předpisů,

- b) v jeho podřízení přesně stanoveným osobám, a to veliteli stráže, zástupci velitele stráže a závodčímu své směny,
- c) v povinnosti všech osob plnit pokyny strážného, které vyplývají z jeho postavení,
- d) v oprávnění použít vojenskou zbraň, zvláštní prostředky nebo služebního psa v případech stanovených zákonem (příloha č. 12 k tomuto řádu).

(3) Psovod služebních psů určen do strážní služby je podřízen veliteli stráže, jeho zástupci a závodčímu. Má práva a povinnosti příslušníka stráže a odpovídá za včasné umístění služebních psů na stanoviště a odborný výkon služby se služebním psem.

(4) Vystřídat nebo odvolat strážného ze strážního stanoviště může jen velitel stráže, jeho zástupce nebo závodčí, jemuž je strážný podřízen.

(5) Stane-li se velitel stráže, jeho zástupce a závodčí neschopným konat své povinnosti, odvolá nebo vystřídá strážného dozorčí posádky, útvaru nebo tábora v přítomnosti velitele jednotky nebo velitele útvaru, ke kterým strážný patří, a v případě strážních jednotek i v přítomnosti vojáka, který stráž připravoval k výkonu strážní služby.

(6) Strážný je povinen

- a) střežit strážní stanoviště,
- b) konat službu podle ustanovení tohoto řádu a strážních pravidel,
- c) nikomu nevydat z rukou svou vojenskou zbraň, a to ani osobám, jimž je podřízen,
- d) neopouštět své strážní stanoviště, dokud nebude vystřídán nebo odvolán, i kdyby byl ohrožen jeho život,
- e) nedovolit nikomu, aby se přiblížil ke strážnímu stanovišti na kratší vzdálenost, než je stanoveno ve strážních pravidlech, s výjimkou velitele stráže jeho zástupce, svého závodčího a osob v jejich doprovodu,
- f) znát signál a heslo, které mu stanovil velitel stráže,
- g) povolat velitele stráže při zjištění jakékoli závady na svém nebo sousedním strážním stanovišti,
- h) hlásit neprodleně na strážnici stanoveným signálem, uslyší-li štěkot služebního psa.

(7) Strážný na strážním stanovišti musí mít nabitou vojenskou zbraň v souladu s čl. 57 odst. 9. Na strážních stanovištích v budovách musí mít vojenskou zbraň v bojové poloze. Nabitá pistole musí být uložena v pouzdře.

(8) Strážnému na strážním stanovišti je zakázáno sedět, opírat se, číst, psát, zpívat, rozmlouvat, jíst, pít, kouřit, vykonávat tělesné potřeby, přijímat a odevzdávat jakékoli předměty, zasouvat bez příčiny náboj do nábojové komory a dále vykonávat jakékoli činnosti, které by odvracely pozornost od výkonu strážní služby.

(9) Strážný odpovídá pouze na otázky velitele stráže, jeho zástupce, svého závodčího a osob, které se dostavily ke kontrole stráže.

(10) V případě náhlého onemocnění nebo zranění přivolá strážný smluveným signálem závodčího nebo velitele stráže a do vystřídání pokračuje ve výkonu služby.

(11) V mimořádných případech, které nesou odkladu, nebo při závadách na spojovacích a signalizačních prostředcích, může strážný přivolat velitele stráže nebo závodčího výstřelem do prostoru stanoveného ve strážních pravidlech.

(12) Nadřízené, kteří se dostavili na strážní stanoviště, strážný nezdraví.

(13) Zvláštní povinnosti strážných zpracované vzhledem k podmínkám střežení každého objektu se uvádějí ve strážních pravidlech.

Čl. 63 Kontrola stráží

(1) Kromě osob uvedených v čl. 58 odst. 4, kterým jsou stráže podřízeny, mohou s doprovodem dozorčího posádky, útvaru nebo tábora stráže kontrolovat velitelé jednotek, od kterých je stráž vyčleněna. U strážních, velitelských a zabezpečovacích jednotek mohou stráže s doprovodem dozorčího posádky, útvaru nebo tábora kontrolovat určení vojáci jednotek z hodnostních sborů poddůstojníků, praporčíků a důstojníků, od nichž jsou stráže určeny. Dále mohou stráže kontrolovat všichni přímí nadřízení těchto velitelů.

(2) Právo kontrolovat stráže mají také

- a) osoby, které k tomu pověřil ministr obrany, náčelník Generálního štábu Armády České republiky a velitelé velitelství na operačním nebo taktickém stupni velení,
- b) osoby, které k tomu dostaly pověření od velitelů, jde-li o stráže od útvarů, které jsou jim přímo podřízeny,
- c) vedoucí kontrolních skupin a z jejich pověření i členové kontrolních skupin, jde-li o stráže útvaru, u kterého vykonávají kontrolu.

(3) Všechny osoby oprávněné kontrolovat stráže vykonávají kontrolu v doprovodu dozorčího posádky, útvaru nebo tábora. Dozorčí posádky, útvaru nebo tábora zkontroluje u těchto osob služební průkaz a pověření, které je opravňuje ke kontrole stráží. To neplatí u nevojenských objektů důležitých pro obranu státu, kde doprovod a kontrolu oprávněných osob provádí velitel stráže. Povolení ke kontrole stráží se nevydává veliteli roty a jeho přímým nadřízeným. V případě strážních jednotek, od kterých je stráž vyčleněna, se povolení nevydává též vojákům z hodnostních sborů poddůstojníků, praporčíků a důstojníků určeným k vykonání kontroly strážní služby.

(4) Orgány vojenské dopravy jsou oprávněny kontrolovat stráže a příslušníky ozbrojeného doprovodu, kteří konají službu při zabezpečování vojenských přeprav a přesunů. Kontrolující je povinen veliteli přepravy předložit služební průkaz a oprávnění orgánu vojenské dopravy ke kontrole vojenských přeprav a přesunů. O výsledku kontroly jsou povinni informovat velitele útvaru, od kterého je stráž vyčleněna.

(5) Osoby, které kontrolují výkon služby strážných, doprovází na strážních stanovištích velitel stráže, jeho zástupce nebo závodčí. Osoby, které kontrolují výkon služby strážných na stanovištích, s výjimkou velitele stráže, jeho zástupce a závodčího, nečiní strážným výtky. K odstranění zjištěných nedostatků dávají pokyny osobám, které je doprovázejí. Výsledky kontroly a vydané pokyny zapíší do strážního výkazu.

(6) Je zakázáno kontrolovat výkon služby strážného skrytým přiblížením k jeho strážnému stanovišti, pokusy odebrat mu vojenskou zbraň a dalšími způsoby, při kterých může dojít ke zranění osob.

(7) Ke kontrole výkonu služby strážných nebo na jejich výzvu odchází velitel stráže, jeho zástupce nebo závodčí na strážní stanoviště s nabitou vojenskou zbraní a v doprovodu jednoho až dvou ozbrojených příslušníků stráže.

(8) Náčelník štábu útvaru předkládá denně veliteli útvaru k nahlédnutí a k dalšímu rozhodnutí strážní výkazy stráží, které byly den předtím vystřídány. Strážní výkazy posádkových stráží následně náčelník štábu útvaru do 2 dnů odesílá veliteli posádky. Strážní výkazy stráží se ukládají na velitelství posádky nebo u útvaru 3 roky. Strážní výkazy stráží v rámci operačního nasazení se evidují a ukládají u velitele jednotky nebo velitele úkolového uskupení.

Čl. 64

Zajištění bezpečnosti vojenských přeprav a přesunů

(1) Zajištění bezpečnosti proti ztrátě a zcizení materiálu při přepravě a přesunu se zajišťuje stráží nebo ozbrojeným doprovodem (čl. 57 odst. 2 a 5).

(2) Způsob zajištění bezpečnosti přepravovaného materiálu, výzbroj a počty příslušníků stráže nebo ozbrojeného doprovodu stanoví velitel útvaru podle druhu, důležitosti a charakteru plněného úkolu.

(3) Příslušníci stráže a ozbrojeného doprovodu se k plnění úkolu zajištění bezpečnosti vojenských přeprav a přesunů připravují stejným způsobem jako příslušníci stráží. Před vysláním od útvaru zkontroluje osoba pověřená velitelem útvaru složení a zabezpečení stráže nebo ozbrojeného doprovodu, provede poučení o bezpečnostních opatřeních při přepravě a ověří, zda vojáci určené do stráže nebo ozbrojeného doprovodu znají své povinnosti. Pohotovost stráže nebo ozbrojeného doprovodu hlásí náčelníkovi štábu útvaru nebo jiné určené osobě. Náčelník štábu útvaru nebo jím pověřená osoba zkontroluje stráž nebo příslušníky ozbrojeného doprovodu, úplnost jejich materiálního zabezpečení, vydá jim pokyny a zabezpečí jejich včasné vyslání na místo převzetí nákladu.

(4) Velitel stráže musí k plnění úkolu od útvaru obdržet

- a) příkaz ke služební cestě,
- b) potvrzení o určení velitelem stráže podepsané náčelníkem štábu útvaru a opatřené otiskem razítka, na jehož rubové straně se uvádí seznam příslušníků stráže, druhů a čísel jejich vojenských zbraní a množství munice,
- c) směrnici pro velitele stráže, strážní pravidla, schéma rozmístění strážných, tabulku spojení s útvarem a strážní výkaz,
- d) veškerý potřebný materiál včetně zdravotnického,
- e) studenou stravu nebo peněžitou náhradu za nedodanou stravu zvláště pro každého příslušníka stráže i na zpáteční cestu,
- f) seznam vybraných signálů, které se používají při přepravě nebo přesunu, praporky a svítilny,
- g) spojovací prostředek,
- h) pokyny pro případ nehody, jsou-li přepravovány nebezpečné látky.

(5) Velitel ozbrojeného doprovodu se k plnění úkolu zabezpečuje obdobně jako velitel stráže, a to podle rozhodnutí velitele.

(6) Velitel útvaru, který je příjemce zásilky, je povinen zabezpečit ubytování a odpočinek příslušníků stráže nebo ozbrojeného doprovodu.

(7) Zpáteční cestu stráže nebo ozbrojeného doprovodu je povinen zabezpečit velitel útvaru, od kterého je stráž nebo ozbrojený doprovod určena.

(8) Stráže nebo ozbrojený doprovod vykonávají službu z místa naložení nebo odeslání zásilky až do místa, které jim určil velitel, bez vystřídání. Ve výjimečných případech se vystřídání jednotlivých strážných nebo všech příslušníků stráže nebo ozbrojeného doprovodu realizuje na rozkaz velitele útvaru, který stráž nebo ozbrojený doprovod vyslal.

(9) Po návratu ke svému útvaru je velitel stráže nebo ozbrojeného doprovodu povinen podat náčelníkovi štábu hlášení o splnění úkolu a výkonu služby příslušníků stráže nebo ozbrojeného doprovodu a odevzdat vojenské zbraně, munici a materiál, které převzal před odjezdem.

Čl. 65 Strážní hlídky

- (1) Strážní hlídky zabezpečují střežení objektů důležitých pro obranu státu.
- (2) Strážní hlídky se mohou určovat do sestavy stráží nebo dozorčí služby. Jsou příslušníky posádkové nebo útvarové směny a podřizují se v závislosti na sestavě, do které byly určeny, veliteli stráže, dozorčímu útvaru nebo jednotky, veliteli obsluhy nebo veliteli úkolového uskupení.
- (3) Strážní hlídky se určují obvykle jen na noc a dny pracovního klidu. Dále se určují ke střežení nevojenských objektů důležitých pro obranu státu v případě, kdy místní podmínky neumožňují zřízení strážních stanovišť, nebo by vyčlenění sil a prostředků ke střežení objektů nebylo účelné.
- (4) V závislosti na charakteru plněného úkolu mohou být strážní hlídky složeny z jednoho nebo více příslušníků a mohou být motorizované. K hlídkování jsou vysíláni nepravidelně na dobu 2 až 3 hodin i několikrát za dobu služby, jinak odpočívají na strážnici nebo u jednotky. Pokud strážní hlídka ukončila službu, vysílá se k jednotce podle čl. 59 odst. 11.
- (5) Jako příslušník strážní hlídky může být určen psovod služebních psů vyzbrojený vojenskou zbraní se svým přiděleným služebním psem. Služební pes musí mít platnou výcvikovou kategorii. Psovod služebních psů může k hlídkování použít služebního psa v souladu s jeho výcvikovou kategorií na vodítku nebo na volno.
- (6) Směrnice pro příslušníky strážních hlídek je součástí dokumentace velitele stráže nebo dozorčího útvaru, popřípadě jednotky, podle toho, kdo strážní hlídku vysílá. Zpracovává ji náčelník štábu útvaru nebo jiná osoba pověřená velitelem, v závislosti na zvláštnostech objektu nebo na místních podmínkách, a schvaluje ji velitel útvaru, jednotky, objektu nebo velitel úkolového uskupení.
- (7) Směrnice pro strážní hlídky, které nejsou součástí stráží, se zpracovává podle odstavce 18. Ke směrnici se připojuje schematický náčrt pohybu hlídek. Pro výkon služby příslušníků strážních hlídek se zpracovává několik variant s různými pochůzkovými osami nebo trasami pojížděk. Stanovuje se i doba platnosti každé varianty.
- (8) Na pochůzkové ose nebo trase pojížděky strážních hlídek se určují kontrolní body, ze kterých strážní hlídka hlásí dozorčímu útvaru nebo jednotky anebo veliteli stráže průběh hlídkování. Hlásí se pomocí instalovaných nebo přenosných spojovacích prostředků. Ve dne mohou příslušníci strážní hlídky střežit pozorováním z vhodných stanovišť, například z pozorovacích věží, které mohou být vybaveny spojovacími prostředky.
- (9) Příslušníci strážních hlídek se do služby připravují stejným způsobem jako příslušníci stráží.
- (10) Strážní hlídky jsou vyzbrojeny stejně jako stráže a každý jejich příslušník má plný počet kusů střeliva určený k dané vojenské zbraní, nestanoví-li velitel útvaru jinak.
- (11) Nejsou-li strážní hlídky součástí stráží, vydává jim municí dozorčí útvaru nebo jednotky. Zdržují-li se příslušníci strážních hlídek u jednotky, ukládají se vojenské zbraně v samostatném stojanu a munice v uzamčené bedně na určeném místě u dozorčího útvaru nebo jednotky.
- (12) Příslušníkovi strážní hlídky připravenému k výkonu služby podle stanoveného pořadí vydá dozorčí útvaru nebo jednotky anebo velitel stráže vojenskou zbraň a municí,

poučí ho a po nabití vojenské zbraně vyšle k hlídkování. V závislosti na místních podmínkách mu k plnění úkolu může přidělit určenou techniku.

(13) Příslušník strážní hlídky plní povinnosti v souladu s příslušnými směrnicemi a strážními pravidly. Pokud je příslušník strážní hlídky přepaden, dojde-li k napadení střeženého objektu anebo přiblíží-li se nepovolané osoby k hranici obvodu střeženého objektu označeného výstražnými tabulkami, postupuje ve smyslu ustanovení přílohy č. 12 k tomuto řádu.

(14) Výkon služby příslušníků strážních hlídek kontroluje velitel útvaru nebo jednotky, jeho zástupci, dozorčí útvaru nebo jednotky, přímí nadřízení velitele jednotky a osoby, jimž to velitel jednotky nařídil. Jsou-li příslušníci strážní hlídky součástí stráží, má právo je kontrolovat velitel stráže a osoby oprávněné kontrolovat stráže. Osoby kontrolující výkon služby příslušníků hlídek doprovází dozorčí útvaru nebo jednotky anebo velitel stráže. Výsledky kontroly se zapisují do knihy odevzdání a převzetí služby nebo do strážního výkazu. Dozorčí jednotky nebo velitel obsluhy je povinen kontrolovat výkon služby příslušníků hlídek podle směrnic, jejichž zpracování se řídí ustanoveními odstavce 6 a 7.

(15) Příslušníky strážních hlídek střídá v době střídání posádkové nebo útvarové směny nastupující dozorčí útvaru nebo jednotky anebo velitel stráže za přítomnosti končícího dozorčího nebo velitele stráže podle zásad pro střídání strážných. Strážní hlídky se dále střídají samostatně podle stanovené varianty s použitím hesla. Střídání hlídek v sestavě stráží se řídí pravidly pro střídání strážných. Vojenské zbraně se nabíjejí a vybíjejí podle postupu popsaném v čl. 57 odst. 12 až 13.

(16) Po návratu z hlídkování přivolá příslušník strážní hlídky dozorčího útvaru nebo jednotky anebo velitele stráže na místo pro nabíjení a vybíjení vojenských zbraní, nahlásí mu výsledek hlídkování, pod jeho dozorem vybijí vojenskou zbraň, odevzdá munici a vojenskou zbraň uloží na stanovené místo.

(17) Způsob a místo odpočinku příslušníků strážních hlídek stanoví velitel útvaru nebo náčelník štábu.

(18) Na odloučených pracovištích, kde obsluhu pracoviště tvoří jen skupina několika vojáků, mohou pracoviště střežit příslušníci směny obsluhy. Střežení se uskutečňuje ve formě kontroly prostoru, který patří k objektu, a pozorování nejbližšího okolí. Přitom je kontrolována neporušenost oplocení a funkčnost technických prostředků střežení. Velitel jednotky nebo náčelník štábu zpracovává směnici pro střežení a předkládá ji svému nadřízenému ke schválení. Ve směnici se uvádějí povinnosti příslušníků strážní hlídky, způsob střežení, zjišťování totožnosti osob a jejich zadržení, způsob použití a ukládání vojenských zbraní a munice. Dále se ve směnici stanoví místo pro nabíjení a vybíjení vojenských zbraní, uvede se seznam osob oprávněných ke vstupu a nutné pokyny, které vyplývají z místní situace. Příslušník směny obsluhy po dobu střežení pracoviště má práva a povinnosti příslušníka strážní hlídky.

Čl. 66

Střežení technickými prostředky střežení

(1) Technické prostředky střežení jsou mechanické zábranné prostředky, kterými je zabezpečena odolnost objektů, a poplachové, zabezpečovací, tísňové a kamerové systémy, jejichž prostřednictvím je detekována a monitorována poplachová událost, jako je například narušení střeženého objektu nebo prostoru, požár nebo technická událost. Pro střežení nevojenských objektů důležitých pro obranu státu mohou být využívány i technické prostředky střežení provozovatele nebo vlastníka objektu.

(2) Zabezpečení místností, areálů a objektů důležitých pro obranu státu vybavených technickými prostředky střežení musí být řešeno komplexně v kombinaci s mechanickou zábranou nebo s využitím služebních psů, ale vždy s použitím stráží nebo dozorcích orgánů.

(3) Při přebírání služby velitelů stráží a dozorcích orgánů se vždy kontroluje funkčnost technických prostředků střežení. V případě nevojenských objektů důležitých pro obranu státu se postupuje v součinnosti se subjektem, který tyto technické prostředky zřizuje nebo provozuje. Je-li zařízení nefunkční nebo vznikla-li na něm v průběhu služby závada, hlásí obsluha technických prostředků střežení tuto skutečnost ihned dozorcímu posádky nebo útvaru.

(4) Ve střežených objektech, kde se ke střežení jejich obvodu nebo jednotlivých prostorů využívají technické prostředky střežení, kontrolují strážní v nepravidelných intervalech jednotlivé úseky perimetru objektu a chráněné prostory podle pokynu nařízeného tak, aby byl počet kontrol v souladu s aktuální bezpečnostní situací a plněnými úkoly stráží.

(5) Při zabezpečení jednotlivých objektů a prostorů v kasárenských areálech vybavených technickými prostředky střežení mohou periodickou kontrolu těchto objektů, není-li uložena stráž, vykonávat příslušní dozorcí nebo ochranné směny, a to zejména v noci a ve dnech pracovního klidu.

(6) Vyhodnocovací zařízení technických prostředků střežení se obvykle umísťuje u obsluhy technických prostředků, která v případě, že je signalizován poplachový stav technických prostředků střežení, učiní opatření podle zvláštních směrnic a nařízení zpracovaných pro konkrétní podmínky daného objektu.

(7) Každý poplachový stav technických prostředků střežení musí být stráží, dozorcím orgánem nebo ochrannou směnou na místě vzniku poplachu a v jeho bezprostředním okolí prověřen a následně jednoznačně vyhodnocen. K prověření na místě je možno využít záznam kamerového systému, popřípadě jiného technického prostředku.

(8) Dojde-li k závadě technických prostředků střežení, zesiluje se po dobu opravy střežení objektů. Při dlouhodobé závadě se střežení organizuje podle předem připravené varianty tak, aby byla zajištěna bezpečnost objektu.

Čl. 67

Heslo

(1) Heslo je slovo nebo slovní spojení, které se nesmí dozvědět nepovolaná osoba, a slouží ke vzájemnému ztotožnění stráží, strážních hlídek, kontrol výkonu jejich služby za špatné viditelnosti a jednotek při plnění zvláštní bojové činnosti.

(2) Heslo se skládá ze zvolání a ohlasu. V případě jeho vyzrazení musí být okamžitě změněno. Zvoláním se zjišťuje totožnost blížící se osoby, ohlas je pro strážného kontrolou, že neoznámil zvolání nepovolané osobě.

(3) Hesla stanovuje velitel posádky nebo náčelník štábu útvaru a vydává je dozorcímu posádky, útvaru nebo tábora, strážím a strážním hlídkám. Heslo pro svoji stráž může vydat velitel stráže samostatně, pokud heslo neobdržel od dozorcího posádky nebo útvaru při rozdělení.

(4) Hesla ke střídání stráží se určují obvykle na 30 dní dopředu a jejich převzetí se zapisuje do knihy hesel, která se uchovává u velitele posádky nebo náčelníka štábu útvaru anebo u osob pověřených jejich zastupováním. Po uzavření se kniha hesel ukládá na jeden rok na pracovišti ochrany informací.

(5) Lístek se starým a novým heslem předá velitel posádky nebo náčelník štábu útvaru novému dozorčímu posádky nebo útvaru anebo veliteli jednotky ve stanovené době před rozdělením nebo při vydávání úkolu jednotce, která plní zvláštní úkoly. Převzetí hesel se stvrzuje podpisem v knize hesel. Stejným způsobem se předává heslo osobám, které velitel posádky nebo útvaru anebo dozorčí posádky nebo útvaru vysílá s úkoly pro velitele stráže nebo k jejich výměně.

(6) Všechny osoby, které heslo znají, jsou povinny zachovávat ho v tajnosti.

(7) V případě ztráty lístku s heslem, nebo bylo-li heslo prozrazeno, zruší velitel stráže nebo dozorčí posádky nebo útvaru okamžitě platnost hesla a hlásí to ihned veliteli posádky nebo náčelníkovi štábu útvaru. Nové heslo pro střídání stráže vydá velitel posádky nebo náčelník štábu útvaru prostřednictvím dozorčího posádky nebo útvaru všem osobám, které ho musí znát.

ČÁST SEDMÁ ZABEZPEČENÍ VOJSK

Čl. 68 Majetkové zabezpečení

- (1) Velitel plní ve vztahu k hospodaření s majetkem následující úkoly
- a) stanovuje opatření ke správnému hospodaření s majetkem, zejména k jeho přidělování, udržování a užívání,
 - b) organizuje prohlídky a kontroly majetku,
 - c) řeší škody na majetku,
 - d) ruší majetek v rozsahu stanovené pravomoci,
 - e) řídí systém skladování a údržby majetku.

(2) Majetek se musí udržovat v dobrém technickém stavu a ve stálé připravenosti k použití.

(3) Útvarům a jednotkám se přiděluje majetek podle stanovených počtů tabulkami počtů a normami. Velitel útvaru nebo jednotky předává výzbroj a techniku vojákům na základě přidělení, které se uveřejňuje v rozkazu. Neodůvodněné změny v přidělování majetku jsou zakázány.

(4) Velitel ve svém rozkazu stanovuje režim zabezpečení skladů a ukládání klíčů včetně osoby odpovědné za uzamykání a pečetění skladů s majetkem.

(5) Při hodnocení stavu majetku je odpovědná osoba povinna kontrolovat jeho úplnost, funkčnost a technický stav, způsob uložení a ukládání, stav údržby a oprav a vedení provozní dokumentace.

Čl. 69 Parky vojenské techniky

(1) Park vojenské techniky je ohraničený, chráněný a střežený prostor určený a zařízený ke garážování, údržbě, ukládání, opravám a kontrolám techniky a dalšího majetku. Parky se dělí na stálé a polní. Prostor stálého parku musí být oplocen, osvětlen a podle místních podmínek osázen zelení. Za správné ukládání a garážování techniky a dalšího majetku včetně dodržování zásad pro ochranu životního prostředí a pořádku odpovídají velitelé, kterým je tento majetek přidělen.

(2) Velitel posádky nebo velitel útvaru ve svém organizačním rozkazu a velitel tábora ve svém rozkazu stanoví pravidla pro organizaci provozu a činností v parku vojenské techniky podle konkrétních podmínek u útvaru, posádky nebo tábora a určí osoby odborně způsobilé a osoby odpovědné za jeho chod a fungování jeho jednotlivých součástí v souladu s vnitřním předpisem.

Čl. 70

Zabezpečení vojenských zbraní a munice

(1) Vojenské zbraně a munice všech druhů a typů včetně cvičných zbraní, maket a řezů je zakázáno ukládat mimo místo, které k tomu velitel určil. Munice se ukládá odděleně od jiného majetku. Zásady pro výdej vojenských zbraní a munice ze skladů a skladišť stanovuje velitel ve svém rozkazu.

(2) Velitel posádky nebo velitel útvaru v organizačním rozkazu velitele a velitel tábora ve svém rozkazu stanoví místa a způsob ukládání a kontroly vojenských zbraní a munice, zásady pro jejich výdej, údržbu a uložení, pravidla pro jejich manipulaci, evidenci a přidělení jednotkám, a to v souladu s vnitřním předpisem s přihlédnutím na konkrétní podmínky útvaru, popřípadě posádky nebo tábora.

Čl. 71

Ubytování vojsk

(1) K ubytování vojsk a k zabezpečení úkolů ozbrojených sil České republiky slouží vojenské objekty. Vojenské objekty přiděluje do užívání útvarům velitel posádky v součinnosti s orgány hospodaření s nemovitým majetkem a orgány ochrany veřejného zdraví Ministerstva obrany. Jednotkám útvaru přiděluje vojenské objekty velitel útvaru ve svém rozkazu. Při dislokaci jednotky v zahraničí rozhoduje o způsobu ubytování podle konkrétních podmínek velitel úkolového uskupení.

(2) Velitel útvaru, kterému je vojenský objekt přidělen, je velitelem vojenského objektu. Je-li ve vojenském objektu více útvarů, určuje velitele vojenského objektu velitel posádky. Velitel vojenského objektu

- a) přiděluje budovy, vnitřní a venkovní prostory jednotlivým uživatelům ve svém rozkazu,
- b) organizuje provoz společných zařízení,
- c) zabezpečuje zpracování provozních řádů technických a technologických zařízení a kontroluje jejich dodržování,
- d) dodržuje rozhodnutí o způsobu užívání a provozu budov, staveb a technických zařízení, vyžaduje souhlas orgánů hospodaření s nemovitým majetkem a ochrany veřejného zdraví Ministerstva obrany pro změnu užívání,
- e) odpovídá za úplnost a stav vnitřního vybavení, dbá na efektivní a ekonomické využívání přidělených budov, vnitřních a venkovních prostorů,
- f) zabezpečuje dodržování ochranných, bezpečnostních a hygienických pásem a iniciuje rozsah a stanovení zájmových území.

(3) Bez souhlasu vlastníka nemovitého majetku nebo jím pověřeného pracovníka a velitele vojenského objektu není uživatel oprávněn uskutečňovat stavební úpravy a demolice staveb, zřizovat nové stavby, instalovat elektrické, spojovací a signalizační systémy, televizní a rozhlasové antény, instalovat a zapojovat do silových elektrických rozvodů nová svítidla, topidla nebo klimatizace, přemísťovat vnitřní zařízení místností a pořizovat jiný, především energeticky náročný majetek pevně spojený s budovou.

Čl. 72 Požární ochrana

(1) Za plnění úkolů na úseku požární ochrany odpovídá velitel útvaru. Je povinen zajišťovat důslednou kontrolu dodržování právních a vnitřních předpisů o požární ochraně, plnění příkazů a pokynů, které se týkají požární ochrany, a činit opatření k odstranění nedostatků a závad. Jemu podřízení velitelé odpovídají za plnění v této oblasti stanovených povinností v prostorech, které jsou jim přiděleny k užívání a při vykonávaných činnostech.

(2) Požární ochranu u útvaru řídí náčelník požární ochrany útvaru s požadovanou kvalifikací³⁹⁾. Tam, kde toto systemizované místo není plánováno, plní jeho povinnosti zaměstnanec, kterého určil velitel útvaru ve svém rozkazu. Při výkonu svých povinností je náčelník požární ochrany podřízen veliteli útvaru. Je zejména povinen

- a) vypracovat a pravidelně aktualizovat dokumentaci požární ochrany v rozsahu požadovaném předpisy pro požární ochranu⁴⁰⁾; tam kde není vyžadována dokumentace zdolávání požárů, vést operativní karty budov a zařízení útvaru⁴¹⁾, které jsou částečnou dokumentací zdolávání požárů ve smyslu příslušného právního předpisu⁴²⁾,
- b) pravidelně kontrolovat dodržování předpisů o požární ochraně a neprodleně přijímat opatření k odstranění zjištěných závad⁴³⁾; o zjištěných závadách a přijatých opatřeních neprodleně informovat velitele útvaru písemnou formou⁴⁴⁾,
- c) zabezpečit odbornou přípravu zaměstnanců zařazených do preventivních požárních hlídek, pravidelné školení zaměstnanců o požární ochraně, včetně zaměstnanců zajišťujících požární ochranu mimo pracovní dobu⁴⁵⁾,
- d) nejméně jednou za půl roku kontrolovat akceschopnost vojenské hasičské jednotky, je-li u útvaru zřízena,
- e) zpracovávat zprávy, rozborů a informace o stavu požární ochrany a navrhopat opatření ke zlepšení stavu.

(3) Každý voják je v oblasti požární ochrany zejména povinen

- a) při všech činnostech si počínat tak, aby nedocházelo ke vzniku požáru,
- b) plnit příkazy a dodržovat zákazy týkající se požární ochrany na označených místech,
- c) v případě vzniku požáru činit nutná odpovídající opatření k záchraně osob,
- d) uhasit dostupnými prostředky požár nebo omezit jeho další šíření, je-li to možné,
- e) neodkladně ohlásit na určeném místě zjištěný požár nebo zabezpečit jeho ohlášení,
- f) v souvislosti se zdoláváním požáru na vyzvání velitele zásahu nebo velitele jednotky požární ochrany poskytnout osobní a věcnou pomoc, nebude-li poskytnutím pomoci vážně ohrožen důležitý zájem služby⁴⁶⁾.

Čl. 73 Ochrana životního prostředí

(1) Velitel v oblasti ochrany životního prostředí je povinen

- a) znát stav na úseku ochrany životního prostředí u útvaru nebo jednotky,
- b) dodržovat stanovená nebo vyhlášená regulační opatření a neprodleně odstraňovat zjištěné nedostatky,

³⁹⁾ § 11 zákona č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů.

⁴⁰⁾ § 15 zákona č. 133/1985 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

⁴¹⁾ § 34 odst. 4 vyhlášky č. 246/2001 Sb., o stanovení podmínek požární bezpečnosti a výkonu státního požárního dozoru (vyhláška o požární prevenci).

⁴²⁾ § 6b zákona č. 133/1985 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

⁴³⁾ § 5 odst. 1 písm. e) zákona č. 133/1985 Sb., ve znění zákona č. 237/2000 Sb.

⁴⁴⁾ § 37 vyhlášky č. 246/2001 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

⁴⁵⁾ § 16 zákona č. 133/1985 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

⁴⁶⁾ § 18 a 20 zákona č. 133/1985 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

c) poskytovat kontrolním orgánům potřebné informace o zdrojích znečišťování nebo ovlivňování životního prostředí a umožnit jim kontrolu ekologické situace přímo na místě.

(2) K zajištění ochrany životního prostředí a k realizaci potřebných ekologických opatření může velitel zřídit komisi životního prostředí, která je jeho poradním orgánem.

(3) Plnění úkolů v ochraně životního prostředí je součástí plnění úkolů útvaru a jeho hodnocení. Při plánování úkolů, jejichž plnění může negativně ovlivnit životní prostředí, je každý velitel povinen posuzovat vliv na všechny složky životního prostředí a stanovit účinná opatření k zamezení nežádoucích dopadů a určit osobu, která odpovídá za jejich splnění.

(4) Každý voják je v oblasti ochrany životního prostředí zejména povinen

- pečovat o zdravé životní a pracovní prostředí a pořádek na pracovišti,
- dodržovat zásady ochrany životního prostředí při všech činnostech,
- neprodleně hlásit nadřízenému závadu, která může způsobit anebo způsobuje znečištění nebo poškozuje životní prostředí, a podle možností se podílet na jejím odstranění a na odstranění případných následků.

(5) Provoz vojenských objektů se řídí provozními řády, jejichž součástí jsou opatření pro případ ekologické havárie. Tam, kde to vyžadují právní předpisy, zpracovává velitelem určená osoba plán opatření pro případ havárie (havarijní plán).

(6) V chráněných územích, zejména v ochranných pásmech vodních zdrojů, se může činnost vojsk uskutečňovat pouze se souhlasem příslušných orgánů státní správy a za předpokladu dodržování stanovených pravidel ochrany území.

Čl. 74

Bezpečnost a ochrana zdraví při práci a výkonu služby

(1) Velitel odpovídá ve smyslu příslušných právních předpisů za zajišťování bezpečnosti ochrany zdraví při práci a při výkonu služby a za stanovování a realizaci odpovídajících opatření v prevenci rizik v souladu s vnitřním předpisem.

(2) Za bezpečnost a ochranu zdraví při práci a výkonu služby při organizovaném zaměstnání odpovídá velitel nebo jím určený voják, který zaměstnání přímo řídí. Je povinen především

- seznámit podřízené s obsahem činnosti,
- stanovit odpovídající opatření k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a výkonu služby a seznámit s nimi podřízené,
- kontrolovat a důsledně trvat na dodržování opatření přijatých k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a výkonu služby.

Čl. 75

Stravování

(1) Za zabezpečení stravování příslušníků útvaru odpovídá velitel útvaru. Stravování se zabezpečuje vlastními silami a prostředky útvaru, nebo na základě smluvního vztahu s dodavatelem služby.

(2) Velitel útvaru schvaluje základní dokumenty o výživě a stravním hospodaření, kterými jsou jídelní lístek a účet stravního hospodaření.

(3) K řešení úkolů zabezpečení stravování velitel ve svém rozkazu v souladu s vnitřními předpisy určí členy stravovací komise, stanoví přiznání proviantních náležitostí a způsob zabezpečení závodního stravování zaměstnanců.

(4) Stravování se organizuje tak, aby doba mezi hlavními jídly nebyla u vojáků delší než 5 hodin nepřetržitého výkonu služby. Přestávky na jídlo a odpočinek se stanovují v rozsahu nejméně 30 minut.

(5) Výdej jídla se organizuje v době stanovené denním řádem. V závislosti na kapacitě jídelny může velitel v denním řádu stanovit časy a pořadí jednotek. Režim vstupu a vnášení majetku stanovuje velitel v organizačním rozkazu velitele.

Čl. 76 Péče o zdraví

- (1) Velitelé odpovídají v oblasti obecné péče o zdraví zejména za
- a) zajištění zdravotně nezávadného stavu ubytovacích, dílenských, výcvikových, tělovýchovných a ostatních prostorů a zařízení, výbroje a techniky,
 - b) plnění povinností zaměstnavatele při zajištění pracovně lékařských služeb⁴⁷⁾,
 - c) zajištění zdravé výživy vojáků a za jejich vybavení výstrojí, která odpovídá klimatickým podmínkám,
 - d) zařazování vojáků na služební místa, která odpovídají jejich zdravotní způsobilosti,
 - e) realizaci opatření proti vzniku a šíření přenosných nemocí a za realizaci mimořádných opatření při nebezpečí vzniku a šíření epidemií,
 - f) vytváření podmínek pro dodržování zásad osobní a kolektivní hygieny,
 - g) vytváření podmínek pro řádný výkon odborné péče o zdraví a za realizaci potřebných opatření ke zlepšování obecné péče o zdraví.

(2) Za poskytování zdravotní péče a podmínky jejího poskytování odpovídají vojenští poskytovatelé zdravotních služeb. K poskytování primární ambulantní péče, posudkové péče v rozsahu posuzování zdravotní způsobilosti k vojenské službě a poskytování pracovně lékařských služeb se zřizují vojenská zdravotnická zařízení. V dislokačních místech, kde není vojenská zdravotnická zařízení dostupné, poskytuje primární ambulantní péči vojákům zdravotnické zařízení, které má uzavřenou smlouvu s Vojenskou zdravotní pojišťovnou a s nímž uzavřel velitel útvaru smlouvu o poskytování zdravotní péče pro příslušníky útvaru. Navazující specializovanou ambulantní nebo ústavní péči zajišťuje oprávněný vojenský, popřípadě civilní, poskytovatel zajišťující komplexnost, návaznost a koordinovanost poskytovaných zdravotních služeb.

(3) Vojáci jsou povinni podrobit se nařízeným lékařským prohlídkám a protiepidemickým opatřením podle zákona⁴⁸⁾. Nařízená očkování vojáků se provádí podle epidemické situace na území státu nebo v místě operačního nasazení, na základě rozhodnutí hlavního hygienika Ministerstva obrany.

(4) Nařízené lékařské prohlídky vojáků provádí lékař vojenského poskytovatele zdravotních služeb. Pokud primární péči vojákům poskytuje smluvní poskytovatel, doloží voják u lékařské prohlídky aktuální výpis ze své zdravotnické dokumentace. Provádění hromadných lékařských prohlídek, například v rámci mimořádných hygienických a protiepidemických opatření, je vždy uveřejňováno v rozkazu velitele.

(5) Zjistí-li lékař výskyt přenosného onemocnění s rizikem epidemického šíření u útvaru nebo jednotky, je povinen tuto skutečnost oznámit veliteli útvaru a příslušnému epidemiologovi. Protiepidemická opatření stanovená vojenským orgánem ochrany veřejného zdraví uveřejní velitel ve svém rozkazu.

⁴⁷⁾ § 54 a 55 zákona č. 373/2011 Sb., o specifických zdravotních službách, ve znění pozdějších předpisů.

⁴⁸⁾ Zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Čl. 77

Zásady poskytování primární ambulantní péče a posuzování zdravotní způsobilosti vojáků

(1) K poskytování primární ambulantní péče v oborech všeobecného praktického lékařství, zubního lékařství, fyzioterapie a zdravotnické dopravní služby vojákům a ostatním registrovaným pacientům je určeno vojenské zdravotnické zařízení.

(2) Velitel vojenského zdravotnického zařízení odpovídá zejména za organizaci a úroveň primární ambulantní péče na svých pracovištích a za spolupráci s orgány ochrany veřejného zdraví při ochraně před vznikem, šířením a k omezení výskytu infekčních onemocnění.

(3) Vojenské zdravotnické zařízení zabezpečuje na vyžádání realizaci zdravotnického zabezpečení výcviku a zdravotnickou přípravu velitelů, štábů a jednotek, které nemají ve své organizační struktuře vlastní zdravotnický personál, a stanovuje náplň zdravotnické výchovy s důrazem na dodržování zásad zdravého způsobu života. Jsou-li ve spádové oblasti vojenského zdravotnického zařízení zřízeny pátrací nebo záchranné jednotky, organizuje velitel tohoto zařízení činnost jejich zdravotnických součástí.

(4) Zdravotní péče ve vojenském zdravotnickém zařízení se poskytuje v ordinační době stanovené velitelem tohoto zařízení a zveřejněné v rozkazu velitele zabezpečovaného útvaru.

(5) Vojáci v základní přípravě se před vysláním k lékařskému ošetření zapisují do knihy nemocných. Zápis v knize nemocných uzavírá velitel jednotky svým podpisem. Nemocní vojáci se do vojenského zdravotnického zařízení vysílají pod velením jednoho z nich. Vojáci, kteří náhle onemocněli nebo utrpěli úraz, se k lékařskému ošetření vysílají bez prodlení. Stanovené úlevy a termíny dalších vyšetření se zapisují vojákům v základní přípravě do knihy nemocných a uveřejňují se v rozkazu velitele. Do zdravotnických zařízení dislokovaných mimo prostory útvaru se vojáci vysílají na základě rozhodnutí ošetřujícího lékaře. Tato skutečnost se uveřejní v rozkazu velitele.

(6) Rozhodnutí o dočasné neschopnosti vojáka k výkonu služby pro nemoc nebo úraz vystavuje lékař, který vojáka vyšetřil a rozhodl o jeho neschopnosti ke službě. Voják je povinen vznik dočasné neschopnosti ke službě pro nemoc nebo úraz neprodleně hlásit veliteli cestou svého nejbližšího nadřízeného. Lékaře civilního poskytovatele voják upozorní, že je vojákem v činné službě. Posudkové závěry, stanovený rozsah úprav služebního režimu vojáka, například úlev a délka jejich trvání, jsou pro velitele závazné a zveřejňují se v jeho rozkaze.

(7) Posuzování zdravotní způsobilosti vojáka se provádí v souladu a vzájemné provázanosti ustanovení příslušných právních předpisů upravujících specifickou služební a pracovní lékařskou problematiku vojenské činné služby. Je prováděno pravidelně v rámci stanovených lékařských prohlídek nebo při zjištění závažné změny zdravotního stavu vojáka v rámci mimořádné pracovnílékařské prohlídky. Pokud vojákův zdravotní stav neodpovídá požadavkům pro výkon služby na daném služebním místě, posuzující lékař tuto skutečnost oznamuje veliteli formou pracovnílékařského posudku. V pracovnílékařském posudku se stanoví podmínky ke zdravotní způsobilosti pro výkon služby vojáka v daném služebním zařazení, pokud je to nezbytné s ohledem na zdravotní stav vojáka. V případě zjištění nesouladu mezi zdravotním stavem vojáka a stanoveným stupněm zdravotní způsobilosti lékař odešle vojáka k posouzení zdravotní klasifikace do vojenské nemocnice. Při potvrzení tohoto nesouladu je zahájeno přezkumné řízení zveřejněním této skutečnosti v rozkazu velitele. K přezkumnému řízení vysílá vojáka velitel na základě výzvy předsedy příslušné přezkumné komise. Výsledkem přezkumného řízení je vydání rozhodnutí o stupni zdravotní způsobilosti vojáka.

Čl. 78 Zranění a úmrtí vojáka

(1) Všichni velitelé jsou povinni dbát při všech činnostech na dodržování bezpečnostních opatření s cílem předcházet vzniku úrazů. V případě poškození zdraví vojáka postupují služební orgány v souladu s dotčenými právními a vnitřními předpisy⁴⁹⁾. Velitel nadřízeného útvaru je povinen poskytnout potřebnou součinnost.

(2) Jestliže při výkonu služby nebo v souvislosti s ním dojde k těžkému zranění vojáka, které má za následek dočasnou nebo trvalou neschopnost k výkonu služby nebo nemožnost dalšího plnění operačního úkolu v zahraniční operaci, anebo k jeho úmrtí, jedná se o událost, kterou je nutno hlásit stanoveným vedoucím zaměstnancům.

(3) Dojde-li k úmrtí vojáka při výkonu služby nebo v souvislosti s ní, je velitel útvaru, u něhož byl zemřelý zařazen na služební místo, povinen v co nejkratší době, nejdéle však do 24 hodin po úmrtí, osobně informovat pozůstalé o času a okolnostech úmrtí. K tomu velitel určí delegaci, ve které mohou být zařazeni také zejména psycholog a kaplan, popřípadě lékař vojenského poskytovatele zdravotních služeb nebo zdravotní sestra.

(4) Delegace projedná s pozůstalými místo a formu pohřbu. Zejména seznámí pozůstalé s možností uspořádání pohřebního obřadu s vojenskými poctami, projedná případná zvláštní přání a požádá o následné sdělení výběru pohřební služby. Delegace dále seznámí pozůstalé s finančními nároky vzniklými v souvislosti s úmrtím vojáka a poučí je o možnosti jejich uplatnění. V případě existence závazků zemřelého vůči zaměstnavateli předá delegace pozůstalým jejich přehled.

ČÁST OSMÁ ZÁVĚREČNÁ A ZRUŠOVACÍ USTANOVENÍ

Čl. 79 Zrušovací ustanovení

Tímto řádem se zrušují

1. základní vojenský řád, Zákl-1 Základní řád ozbrojených sil České republiky,
2. základní vojenský řád č. 1/2011 Věstníku Ministerstva obrany, kterým se mění základní vojenský řád Zákl-1 Základní řád ozbrojených sil České republiky.

Čl. 80 Účinnost

Tento řád nabývá účinnosti dnem 1. dubna 2024.

Čj. MO 798259/2023-SPS MO

Prezident republiky
Ing. Petr P A V E L , M.A. v. r.

Předseda vlády
Prof. PhDr. Petr F I A L A , Ph.D., LL.M. v. r.

⁴⁹⁾ § 115 až 130 zákona č. 221/1999 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

VOJENSKÉ HODNOTY A BOJOVÝ ÉTOS

Vojenské hodnoty

(1) Společně se striktně vymezenými ustanoveními normativní povahy je stejně důležité, aby se příslušník ozbrojených sil České republiky ztotožnil i s hlavními etickými zásadami, jež určují morální požadavky pro naplnění jeho poslání. Tyto požadavky jsou vtěleny do vojenských hodnot, se kterými se každý příslušník ozbrojených sil České republiky ztotožňuje a z nichž vychází nejen při plnění služebních úkolů a povinností, ale i v osobním životě. Ve vojenských hodnotách jsou obsaženy hlavní principy a normy chování v mírových i bojových situacích. Tyto vojenské hodnoty představují

- a) kázeň,
- b) statečnost,
- c) věrnost.

(2) Kázeň vyjadřuje úsloví „bud' ukázněný, vědom si svých povinností vůči druhým a zodpovědnosti vůči celku, dodržuj nestranný přístup, preferuj objektivitu nad osobním postojem“. Tato hodnota představuje vědomé podřízení vlastní vůle vyšší odpovědné vůli. Kázeň je hrdé vědomí příslušníka ozbrojených sil České republiky, že svoje potlačené sobectví dává do služeb celku. Kázeň je základní a nezbytnou ctností, je zárukou úspěchu a musí být tím pevnější, čím svízelnější jsou poměry, v nichž se vojsko ocitne. Proto je třeba, aby k ní byl každý příslušník ozbrojených sil České republiky co nejpečlivěji vychováván.

(3) Statečnost vyjadřuje úsloví „dělej to, co je správné, a to i v případě nepříznivých následků a okolností, neboj se rozhodnout a přijímat nové výzvy, měj sílu překonat složité, nebezpečné a riskantní situace, projevuj iniciativu a tvořivý přístup ke službě“. Tato hodnota představuje odhodlání, morálně-volní a duševní sílu dělat to, co je správné, i v případě možných nepříznivých následků a okolností.

(4) Věrnost vyjadřuje úsloví „bud' oddaný své zemi a její armádě a loajální ke svým nadřízeným, respektuj své spolupracovníky a podřízené“. Tato hodnota představuje věrnost a oddanost zemi a armádě, která ji brání. Znamená ztotožnění a sepětí příslušníka ozbrojených sil České republiky se zájmy a osudy národa, armády, útvaru, jednotky a ostatních příslušníků celku. Blízko k této ctnosti má pojem hrdost, která vyjadřuje vztah k útvaru, jednotce, ale i k vojsku, vojenské odbornosti, hodnostnímu sboru nebo vojenské hodnosti. Spojením věrnosti České republiky a hrdosti vzniká vlastenectví. V tomto kontextu je rovněž třeba učit příslušníky ozbrojených sil České republiky rozdílu mezi věrností a zaslepeností, která nezřídka vede k porušování jak etických, tak právních norem.

Bojový étos

(1) Speciální součástí souboru vojenských hodnot je bojový étos příslušníka ozbrojených sil České republiky, který vyjadřuje úsloví „Vlasti sloužíme, protože jsme se takto svobodně rozhodli a slavnostně přísahali. Neopustíme svého spolubojovníka v boji. Bojujeme, abychom zvítězili.“, a jenž je nepostradatelným prvkem bojové přípravy pro úspěšné naplnění vojenského poslání. K tomu, aby příslušník ozbrojených sil České republiky důstojně obstál v bojové situaci, je nezbytné, aby se s tímto bojovým étosem plně ztotožnil.

(2) Moderní boj, založený na využívání moderních a sofistikovaných zbraní a vojenském vybavení, zásadně změnil svůj charakter oproti předešlým historickým zkušenostem. Je charakterizován zejména nepředvídatelností, vysokou intenzitou bojových

činností, vysokou mírou destrukce, vysokou náročností a komplexností rozhodování velitelů, a to již na úrovni čety, s neporovnatelně závažnějším a zvětšujícím se rozsahem dopadu těchto rozhodnutí na výsledek dané operace.

(3) V bojových situacích se čelí odhodlanému, často krutému a zdánlivě neúnavnému protivníkovi, všudypřítomné destrukci kolem nás a v neposlední řadě též smrti. Je třeba se připravit na střet s protivníkem neoznačeným v souladu s mezinárodním právem a nadnárodním terorismem. Na tuto realitu je zapotřebí se soustavně připravovat a rychle adaptovat s cílem účelně a efektivně reagovat.

(4) Motivací, jak čelit strachu, zraněním, psychickému tlaku a únavě v těchto vypjatých a nebezpečných situacích, je vědomí sounáležitosti k dobře vycvičené, připravené a moderně vybavené jednotce, která je založena na týmovém duchu a která je připravena zvládnout jakýkoli úkol s hrdostí a se ctí.

(5) Bojový étos příslušníka ozbrojených sil České republiky představuje silnou a nezastupitelnou morální podporu navazující na bojové tradice našich ozbrojených sil. Vychází z hodnotových principů a osobnostních vlastností, kterými jsou zejména čest, věrnost, odvaha, hrdost a obětavost, jež se projevují v hrdinství, cílevědomosti, kázni, smyslu pro povinnost, respektu, loajalitě a týmovém postoji. Přijetí a dodržování bojového étosu příslušníka ozbrojených sil České republiky vyjadřuje odhodlání naplnit slova vojenské přísahy a v očích občanské veřejnosti vytvářet potřebnou důvěru a podporu.

(6) Bojový étos příslušníka ozbrojených sil České republiky je sjednocující silou a základem pro udržování bojového ducha jednotek. Cílevědomé dosahování a zachovávání hodnot bojového étosu příslušníka ozbrojených sil České republiky je prostředkem k posilování dostatečné vůle, morální síly a motivace plnit náročné úkoly nejenom v bojové situaci, ale také k překonávání překážek, které vojenská činná služba přináší.

POPIS BOJOVÉHO PRAPORU

(1) Bojový prapor má tvar čtverce o délce strany 100 cm, na žerď s hlavicí se připevňuje pomocí látkového rukávu. Užitým materiálem je polyesterová tkanina s atlasovou vazbou, vnitřně podložená, plně a plasticky vyšívána vyšivacím hedvábím. List praporu je po obou stranách lemován tzv. plaménkovým okrajem, podobně jako vlajka prezidenta republiky⁵⁰). Lícová strana praporu je čtvcena, první a čtvrté pole jsou červená s českým lvem, druhé pole je modré s moravskou orlicí a třetí pole žluté se slezskou orlicí. Odstíny barev a kresba figur musí odpovídat velkému státnímu znaku České republiky⁵¹). Uprostřed rubové strany praporu se nachází znak útvaru, nad ním a pod ním je otevřený název útvaru. Vlevo i vpravo od znaku útvaru je umístěn zlatý lipový lístek. Lipový lístek může být nahrazen vyobrazením znaku obce, ve které útvar nebo jeho část sídlí, anebo vyobrazením znaku obce, územního celku nebo organizace, která se finančně podílela na zhotovení bojového praporu. Maximálně mohou být tedy na praporu kromě znaku útvaru pouze dva další znaky, po každé straně znaku útvaru jeden. Příslušné podklady ke znaku obce a souhlas k využití znaku obce na bojovém praporu útvaru si zajišťuje sám útvar, který žádá o vytvoření návrhu bojového praporu. V odůvodněných případech lze povolit výjimku, kterou uděluje, po doporučení Vojenského historického ústavu, ministr obrany.

(2) Žerď bojového praporu je vyrobena z tvrdého dřeva s povrchovou úpravou mořením a má délku 225 cm a průměr 4 až 5 cm. Žerď může být zhotovena jako dvoudílná, opatřená v místě spojení dělenou středovou tulejí. Na spodním konci žerďe je nerezová patka (botka). Podobu hlavice určuje Vojenský historický ústav v průběhu tvorby návrhu bojového praporu.

(3) Vojenský historický ústav zpracovává nebo schvaluje, na základě žádostí útvarů, návrhy bojových praporů. Vede evidenci všech propůjčených bojových praporů včetně obrazové dokumentace. Je-li útvar zrušen, přebírá bojový prapor jako muzejní exponát.

(4) Čestná stuha má rozměry 100 cm × 10 cm a je vyrobena z obdobných materiálů jako bojový prapor. K žerdi praporu je připojena svou kratší stranou dvěma šňůrami, popřípadě karabinami. Čestnou stuhu mohou na své náklady zhotovit a udělit právnické i fyzické osoby jak vojenské, tak civilní. Právo přijmout nabídku udělení čestné stuhy náleží veliteli útvaru. Při svém rozhodnutí musí zohlednit jak přiměřenost a důstojnost udělující právnické nebo fyzické osoby, tak přiměřenost a důstojnost textu a vyobrazení na udělované čestné stuze. Každé udělení čestné stuhy se zapisuje do listiny doprovázející bojový prapor a do kmenové knihy bojového praporu. Obdrží-li útvar čestný nebo historický název, pak velitel daného útvaru zabezpečí vyhotovení čestné stuhy s čestným nebo historickým názvem.

(5) Vojenský historický ústav zpracovává nebo schvaluje, na základě žádostí útvarů, návrhy bojových praporů a návrhy bližší specifikace zpracování bojového praporu, žerdi bojového praporu, stuhy s čestným nebo historickým názvem útvaru a obsah kmenové knihy bojového praporu v souladu s čl. 3 odst. 2. Vojenský historický ústav vede evidenci všech propůjčených bojových praporů včetně obrazové dokumentace. Je-li rozhodnuto o zrušení útvaru nebo změny útvaru na jednotku, je jeho poslední velitel povinen předat bojový prapor včetně dokumentace a veškerého příslušenství řediteli Vojenského historického ústavu k zařazení do sbírky muzejní povahy, nejlépe slavnostní formou při příležitosti posledního nástupu útvaru, nejpozději však do data zrušení útvaru nebo změny útvaru na jednotku.

⁵⁰) § 5 zákona č. 3/1993 Sb., o státních symbolech České republiky.

⁵¹) § 2 zákona č. 3/1993 Sb.

KRONIKA ÚTVARU A ZÁSADY PRO JEJÍ VEDENÍ

(1) Kronika útvaru (dále jen „kronika“) je vojenský dokument, v němž se písemně dokumentují důležité skutečnosti a události, které charakterizují zejména vojenskou činnost útvaru v průběhu výcvikového roku. Slouží i jako jeden z prostředků rozvíjení výchovy příslušníků útvaru k tradicím ozbrojených sil České republiky.

(2) Kronika je vázaná, evidovaná kniha. Na obalu je vtištěn nápis KRONIKA ÚTVARU. Uvnitř knihy se na první stránce uvede plný název útvaru a léta, k nimž se vztahují zápisy v kronice. Zápisy se píšou po obou stranách listu. Strany se číslují. Je-li kniha popsána, pokračuje se v další knize. Součástí kroniky jsou přílohy, například fotografie, grafy, náčrty, schémata apod., které se rovněž číslují, označují razítkem útvaru a ukládají v samostatné složce nebo deskách. Ke kronice se vede jmenný a věcný rejstřík.

(3) Kronika je uložena u náčelníka štábu útvaru. Vede ji kronikář, kterého určuje velitel z řad příslušníků útvaru.

(4) O pořízení záznamů do kroniky a o jejím využití pro výchovné a jiné účely rozhoduje velitel útvaru. Je-li útvar zrušen, kronika se předává k uložení do Vojenského ústředního archivu.

(5) Kronikář zaznamenává důležité události v životě útvaru. Zachycuje a pravdivě popisuje situaci, události líčí jasně, věcně a názorně.

(6) Kronikář запиše na počátku zápisu svá osobní data (hodnost, jméno a příjmení, služební zařazení, délku služby). Pokračuje-li v zápise jiný příslušník útvaru, poznamenává na začátku svého zápisu rovněž svá osobní data. Dříve než pořídí zápis, zpracuje návrh jeho znění, předloží jej veliteli útvaru ke konzultaci s ostatními vedoucími zaměstnanci útvaru, popřípadě s vybranými vojáky. Po připomínkách a dalších návrzích rozhodne o zápisu.

(7) Do kroniky se zapisuje zejména založení útvaru, jeho pojmenování, propůjčení bojového praporu, organizační nebo dislokační změny, pojmenování kasáren, vynikající splnění úkolu, významné nebo hrdinské činy útvaru nebo jeho příslušníků, přehlídka útvaru za účasti prezidenta republiky, ministra obrany, návštěvy reprezentantů jiných států a armád, významné kulturní a sportovní události, účast při záchranných pracích, důležitá taktická cvičení, ostré střelby apod. Kronikář může k doplnění textu využít fotografie, plány, schémata, náčrty apod. Cennými dokumenty jsou vlastní rukou psané zápisy významných osobností u příležitosti návštěvy útvaru a při jiných příležitostech, které se vztahují k danému útvaru.

(8) Ke konci každého kalendářního roku nebo po výcvikových obdobích, etapách výcviku apod., o čemž rozhodne velitel útvaru, se zpracuje stručné hodnocení, jak útvar splnil stanovené úkoly. V hodnocení se uvede, který velitel velel útvaru, kdo byl náčelníkem štábu útvaru, dosažené hodnocení útvaru, ve kterých oblastech plnil útvar úkoly nejlépe a kde s nedostatky, nejlepší velitel roty, čety, družstva, osádky nebo obsluhy, s jakými počty osob útvar úkoly plnil a další události, které ovlivnily celkový stav plnění úkolů. Zápis podepíše velitel útvaru.

**CELKOVÝ PŘEHLED KÁZEŇSKÉ PRÁVOMOCI
PŘI UDĚLOVÁNÍ KÁZEŇSKÝCH ODMĚN**

Orgán s kázeňskou pravomocí	Odměny		
	Písemná pochvala	Prominutí dříve uloženého kázeňského trestu nebo jeho zahlazení	Peněžitý nebo věcný dar
Velitel družstva	/	–	–
Velitel čety, roty	/	/	–
Náčelník štábu a zástupce velitele praporu a oddílu v rámci pluku, náčelník štábu a zástupce velitele křídla a letky v rámci letecké základny	/	/	–
Velitel praporu a oddílu v rámci pluku, velitel křídla a letky v rámci letecké základny	/	/	–
Náčelník štábu a zástupce velitele praporu v rámci brigády	/	/	–
Velitel praporu v rámci brigády	/	/	/
Náčelník štábu a zástupce velitele brigády, pluku a letecké základny	/	/	–
Velitel brigády, pluku a letecké základny	/	/	/
Náčelník štábu a zástupce velitele velitelství taktické úrovně	/	/	–
Velitel velitelství taktické úrovně	/	/	/
Náčelník štábu a zástupce velitele velitelství operační úrovně	/	/	–
Velitel velitelství operační úrovně	/	/	/
Zástupci náčelníka Generálního štábu Armády České republiky	/	/	/
Náčelník Generálního štábu Armády České republiky a osoby v přímé podřízenosti ministra obrany	/	/	/
Ministr obrany	/	/	/
Prezident republiky	/	/	/

Poznámka: Rozsah kázeňské pravomoci jednotlivých úrovní velení uvedených v této tabulce se použije i pro velitelství, útvary nebo jednotky jim na roveň postavené.

**CELKOVÝ PŘEHLED KÁZEŇSKÉ PRÁVOMOCI
PŘI UKLÁDÁNÍ KÁZEŇSKÝCH TRESTŮ**

Orgán s kázeňskou pravomocí	Tresty			
	Napomenutí	Písemná důtka	Výstraha pro neodpovědný výkon služby	Snížení služebního platu
Velitel družstva	/	–	–	–
Velitel čety	/	/	–	–
Velitel roty	/	/	/	–
Náčelník štábu a zástupce velitele praporu v rámci brigády, náčelník štábu a zástupce velitele praporu a oddílu v rámci pluku, náčelník štábu a zástupce velitele křídla a letky v rámci letecké základny	/	/	/	až o 10 % až na dobu 2 měsíců
Velitel praporu v rámci brigády, velitel praporu a oddílu v rámci pluku, velitel křídla a letky v rámci letecké základny	/	/	/	až o 15 % až na dobu 2 měsíců
Náčelník štábu a zástupce velitele brigády, pluku a letecké základny	/	/	/	až o 15 % až na dobu 2 měsíců
Velitel brigády, pluku a letecké základny	/	/	/	až o 15 % až na dobu 4 měsíců
Náčelník štábu a zástupce velitele velitelství taktické úrovně	/	/	/	až o 15 % až na dobu 4 měsíců
Velitel velitelství taktické úrovně	/	/	/	až o 15 % až na dobu 6 měsíců
Náčelník štábu a zástupce velitele velitelství operační úrovně	/	/	/	až o 15 % až na dobu 6 měsíců
Velitel velitelství operační úrovně	/	/	/	až o 15 % až na dobu 6 měsíců
Zástupci náčelníka Generálního štábu Armády České republiky	/	/	/	až o 15 % až na dobu 6 měsíců
Náčelník Generálního štábu Armády České republiky a osoby v přímé podřízenosti ministra obrany	/	/	/	až o 15 % až na dobu 6 měsíců
Ministr obrany	/	/	/	až o 15 % až na dobu 6 měsíců
Prezident republiky	/	/	/	až o 15 % až na dobu 6 měsíců

Poznámka: Rozsah kázeňské pravomoci jednotlivých úrovní velení uvedených v této tabulce se použije i pro velitelství, útvary nebo jednotky jim na roveň postavené.

KNIHA ODEVZDÁNÍ A PŘEVZETÍ SLUŽBY

- Kniha odevzdání a převzetí služby dozorčích orgánů musí obsahovat nejméně
- a) jmenovité složení posádkové, útvarové nebo táborové směny určené k výkonu dozorčí služby s datem a časem nástupu,
 - b) záznam o poučení dozorčí služby a úkoly stanovené nadřízeným,
 - c) převzetí dokumentace a pomůcek, převzetí materiálního vybavení a zabezpečení stanoviště, převzetí výzbroje na stanovišti, zápis o závadách zjištěných při odevzdání dozorčí služby,
 - d) zápis o průběhu dozorčí služby, a to plněné úkoly, prováděné kontroly ze strany dozorčího, závady a nedostatky zjištěné v průběhu výkonu služby, zápisy z kontrol oprávněnými osobami, podávané hlášení,
 - e) záznam o odevzdání a převzetí dozorčí služby s hodnocením výkonu služby nadřízeným včetně vydaných pokynů k odstranění zjištěných závad.

ZÁSADY PRO ZPRACOVÁNÍ SMĚRNICE PRO VELITELE STRÁŽE

(1) Ve směrnici pro velitele stráže se veliteli stráže stanovuje podle místních podmínek úkol ke střežení objektu důležitého pro obranu státu, způsob jeho střežení a zvláštní povinnosti, kterými se řídí při výkonu služby.

(2) Ve zvláštních povinnostech se veliteli stráže zpravidla stanovují

- a) místo, kde zastaví stráž při příchodu ke střídání stráže, a místo pro střídání stráží,
- b) objekty, které musí velitel stráže osobně převzít při střídání stráží,
- c) pokyny pro zesílení střežení strážních stanovišť v noci, za nepříznivého počasí a za zvláštních okolností,
- d) způsob organizace střežení objektu strážními hlídkami,
- e) bezpečnostní opatření při zavádění strážných na strážní stanoviště v prostorech jednotky, útvaru, tábora nebo střeženého objektu a v jeho blízkosti, kde lze předpokládat pohyb jiných osob, například ubytovaných, pracujících, návštěv apod.,
- f) způsob organizace střežení objektu ze strážních věží, pozorovacích a naslouchacích stanovišť,
- g) pokyny pro činnost stráže, nehlásí-li se strážný ve stanoveném intervalu a při signálu technického prostředku střežení „POPLACHOVÝ STAV“,
- h) způsob střežení objektu při závadě na technickém prostředku střežení,
- i) pokyny pro organizaci střežení objektu v době činnosti ve střeženém objektu,
- j) způsob spojení se strážnými a povinnost stanovit heslo,
- k) pokyny pro činnost při střežení objektu s využitím služebních psů,
- l) způsob organizace střežení objektu důležitého pro obranu státu v případě jeho napadení,
- m) činnost stráže při napadení střeženého objektu a při zaujetí obrany strážnice při jejím napadení,
- n) zásady, které upravují režim vstupu do střeženého objektu a činnost v něm,
- o) zásady činnosti stráže při požáru střeženého objektu, pokyny k organizaci hašení požáru, vynášení materiálu, střežení vneseného materiálu a pokyny k zesílení střežení objektu,
- p) ústroj stráže, povolení úlevy ve vystrojení při střežení a při odpočinku včetně použití stejnokrojových doplňků ústroje stráže,
- q) doba odpočinku velitele stráže,
- r) pokyny pro zřízení a organizaci činnosti na kontrolně propouštěcích místech,
- s) pokyny k organizaci součinnosti při střežení objektu s provozovatelem nebo majitelem nevojenského objektu důležitého pro obranu státu a se subjekty podílejícími se na jeho střežení,
- t) zvláštní pokyny pro činnost stráže při operačním nasazení ke střežení nevojenského objektu důležitého pro obranu státu.

(3) Pokyny pro činnost stráže při vyhlášení vyšších stupňů bojové pohotovosti a při vyhlášení opatření bezpečnostních pohotovostních stavů zpravidla zahrnují

- a) kontrolu úplnosti výzbroje, výstroje, prostředků individuální ochrany a kapesních ob vazů,
- b) přípravu a organizaci způsobu výdeje klíčů nebo schránek s klíči od skladů, provozů, budov a bran v perimetru střeženého objektu důležitého pro obranu státu oprávněným osobám,
- c) přípravu ke střežení vstupních bran a příjezdových cest ke střeženému objektu, anebo k zesílení opatření jejich střežení,
- d) přípravu stráže k vystřídání.

(4) Směrnici pro velitele stráže schvaluje velitel útvaru a zpracovává náčelník štábu útvaru nebo jiný pověřený vedoucí zaměstnanec.

ZÁSADY PRO ZPRACOVÁNÍ STRÁŽNÍCH PRAVIDEL

(1) Ve strážních pravidlech se uvádí složení stráže podle rozvrhu stráží, čísla závodčích a strážních stanovišť včetně kontrolně propouštěcích míst, na která se zavádějí strážní, a povinnosti strážného na strážním stanovišti.

(2) Strážnému se ke střežení na strážním stanovišti stanovuje

- a) co je povinen střežit,
- b) za co odpovídá a způsob plnění úkolu na strážním stanovišti, intervaly hlášení o průběhu střežení, popřípadě hlídkování, způsob střežení za špatné viditelnosti a čemu musí věnovat zvláštní pozornost,
- c) na jakou vzdálenost může strážný povolit přístup osob ke strážnímu stanovišti s ohledem na členitost terénu, zástavbu, veřejné komunikace, obytné budovy nebo služební budovy, obdělávaná pole, objekty provozovatele nebo majitele nevojenského objektu důležitého pro obranu státu apod.,
- d) vzdálenost od hranice strážního stanoviště, na kterou nesmí dovolit rozdělování ohňů, střelbu apod. s ohledem na veřejný prostor,
- e) koho strážný u vchodu do strážnice může vpustit do strážnice,
- f) činnost strážného při požáru na strážním stanovišti nebo v jeho okolí,
- g) činnost při zjištění podezřelého jednání osob a při přepadení strážního stanoviště. Činnost se stanovuje s ohledem na konkrétní podmínky strážního stanoviště a střeženého objektu. Použití vojenské zbraně se stanovuje tak, aby bylo zabezpečeno, že nebudou ohroženy nezúčastněné osoby. Musí být stanoven směr, kterým strážný může vést varovný výstřel a proti jakým objektům. Současně musí být stanoven směr, kterým nesmí být vedena střelba (obytné budovy, sklady pohonných hmot a výbušnin apod.),
- h) bezpečnostní opatření vstupu do objektů, kde mohou být skladovány nebezpečné látky, například hořlaviny, plyny, vojenské zbraně a munice, trhaviny apod.,
- i) způsob střežení objektu při jeho částečném nebo úplném otevření na dobu do jedné hodiny a na dobu delší,
- j) postup převzetí strážních stanovišť při střežení objektu služebními psy, strážními hlídkami nebo technickými prostředky střežení,
- k) činnost na smluvené signály pro případ požáru, napadení a pro jiné případy.

(3) Při střežení se samostatně střežícími služebními psy se stanovuje doba, po kterou jsou služební psi na stanovišti, činnost psůvoda služebních psů se služebním psem a zásady při střídání psůvoda služebních psů se služebními psy, způsob kontroly na stanovišti a činnost strážného a psůvoda služebních psů při signalizaci služebních psů indikující možné narušení strážních stanovišť.

(4) Dokument schvaluje velitel útvaru a zpracovává náčelník štábu útvaru nebo jiný pověřený vedoucí zaměstnanec.

ZÁSADY PRO ZPRACOVÁNÍ SCHÉMATU ROZMÍSTĚNÍ STRÁŽNÍCH STANOVÍŠŤ

(1) Schéma se zpracovává s využitím smluvených situačních a topografických značek tak, aby strážní stanoviště strážných, strážních hlídek a stanoviště služebních psů byly zakresleny v jednom schématu.

(2) Schéma obsahuje zejména tyto údaje

- a) schvalovací doložku velitele útvaru a podpis náčelníka štábu útvaru nebo jiného vedoucího zaměstnance, který schéma zpracoval,
- b) hranice strážních stanovišť,
- c) vzdálenost, na kterou strážný zastaví osoby, které se přibližují ke strážnímu stanovišti,
- d) druh oplocení, například průhledné, neprůhledné, betonové, dřevěné apod., popřípadě jeho neexistenci,
- e) osy přesunu strážných a strážních hlídek při hlídkování na strážním stanovišti (bez nebo se služebními psy) ve dne i v noci,
- f) osy přesunu směn i hlídek na strážní stanoviště ze strážnice a zpět, a to pěšky nebo v dopravních prostředcích,
- g) rozmístění pozorovacích věží, pozorovacích a naslouchacích stanovišť a u strážní rozmístěných mimo ohrazený objekt důležitý pro obranu státu rovněž rozmístění okopů,
- h) rozmístění technických prostředků střežení a prostředků pro hašení požáru, signalizačních a spojovacích prostředků,
- i) stanoviště samostatně střežících služebních psů, jejich činnost a úseky, které střeží,
- j) osy zavádění samostatně střežících služebních psů,
- k) nejsnazší přístupy ke strážním stanovištím a ke střeženým objektům,
- l) místo pro střídání končící a nastupující stráže,
- m) místo pro nabíjení a vybíjení vojenských zbraní,
- n) legendu.

ZÁSADY PRO VYBAVENÍ STRÁŽNIC A STRÁŽNÍCH STANOVIŠŤ

- (1) Strážnice se především skládá
- a) ze společné místnosti pro příslušníky stráže,
 - b) z místnosti pro velitele stráže a jeho zástupce spojené dveřmi se společnou místností pro příslušníky stráže,
 - c) z místnosti pro odpočívající směnu příslušníků stráže spojené dveřmi se společnou místností pro příslušníky stráže,
 - d) z jídelny vybavené prostředky pro ohřívání jídla,
 - e) z umývárny, záchodu, místnosti pro čištění vojenských zbraní a obuvi,
 - f) ze sušárny,
 - g) z místnosti pro palivo,
 - h) z hotovostních nebo trvalých kotců, do kterých se umísťují služební psi v době, kdy nejsou využíváni.

(2) Strážnice s malým počtem příslušníků stráže nemusejí mít jídelnu. V takovém případě se na strážnici zřizuje místo pro ukládání nádobí, potravin a pro ohřívání jídla.

(3) Ustanovení odstavce 1 této přílohy se použije přiměřeně i pro strážnice zřizované u nevojenských objektů důležitých pro obranu státu, kde se strážnice zřizují podle místních podmínek tak, aby umožňovaly střežení nevojenských objektů důležitých pro obranu státu a vytvářely podmínky ke strážní službě. Podle místních možností je možné zřídit společnou strážnici pro více stráží u nevojenských objektů důležitých pro obranu státu. O zřízení, složení a vybavení strážnice u nevojenského objektu důležitého pro obranu státu rozhodne příslušný velitel v součinnosti s provozovatelem nebo majitelem objektu.

(4) Vojenský objekt důležitý pro obranu státu, ve kterém jsou rozmístěny střežené nadzemní nebo podzemní stavby nebo technika, výzbroj nebo materiál, musí mít vnější a vnitřní oplocení a obvykle se ohrazuje drátěným, dřevěným nebo jiným oplocením. Vzdálenost mezi vnějším a vnitřním oplocením závisí na terénu a může být 5 metrů i více. Výška oplocení musí být minimálně 2 metry.

(5) Podle důležitosti vojenského objektu důležitého pro obranu státu se ve střeženém prostoru instalují technické prostředky střežení a zařízení pro střežení se služebními psy.

(6) K usnadnění pozorování přístupů ke střeženému vojenskému objektu důležitému pro obranu státu se mohou ve vnějším oplocení zřizovat pozorovací a naslouchací místa vybavené spojovacími, signalizačními nebo osvětlovacími prostředky.

(7) Na vnějším strážním stanovišti, pokud je to prostorově možné, musí být vyhrazeno místo k ukládání strážní ústroje, tj. přístřešek nebo strážní budka s věšákem, na vnitřním strážním stanovišti skříň nebo věšák pro kabát. Strážní přístřešek nebo strážní budka se opatřují nátěrem v barvě střeženého objektu nebo okolního terénu. U nevojenských objektů důležitých pro obranu státu se strážní přístřešek nebo strážní budka nebudují nebo se budují péčí provozovatele nebo majitele střeženého objektu, a to v souladu se součinnostním dohovorem a se smlouvou o střežení nevojenského objektu důležitého pro obranu státu.

(8) U nevojenského objektu důležitého pro obranu státu se přiměřeně použijí ustanovení odstavce 4 této přílohy podle místních podmínek. O provedení opatření rozhodne příslušný velitel na základě součinnosti s provozovatelem nebo majitelem objektu.

(9) U nevojenského objektu důležitého pro obranu státu se střežení organizuje podle plánu střežení včetně prostorů vnějšího perimetru a kritických částí objektu. Při plánování střežení objektu jsou vzaty v úvahu místní zvláštnosti nevojenského objektu důležitého pro obranu státu, jako jsou umístění v městské zástavbě, existence liniových staveb, rozsáhlost areálů objektů, provoz na komunikacích atd.

(10) Na přístupech k neoplocenému prostoru se střeženými objekty se stavějí výstražné tabule dobře viditelné ve dne i v noci, opatřené nápisem, například: „Průchod zakázán“ nebo „Průjezd uzavřen“. Objížďka se označuje dopravní značkou.

(11) Střežený prostor se označuje výstražnými tabulkami s nápisy „Střežený prostor“ nebo „Prostor střežený psy“, které zároveň vyznačují hranici střeženého prostoru. Je-li ve střeženém prostoru několik strážních stanovišť, označí se hranice každého z nich v terénu ukazateli.

(12) K obraně nejdůležitějších objektů a strážnic rozmístěných mimo ohrazený střežený objekt se budují a upravují okopy v blízkosti vnějších strážních stanovišť tak, aby z nich bylo možno postřelovat přístupy ke strážnímu stanovišti nebo strážníci a podle možnosti byla zabezpečena palebná podpora sousedním stanovištím.

(13) Strážní stanoviště se vybavuje účelně rozmístěným signalizačním zařízením, které musí strážnému umožnit přivolat velitele stráže, jeho zástupce nebo závodčího, a nejméně 3 telefony, nemá-li stráž přiděleny přenosné spojovací prostředky.

(14) Vnitřní strážní stanoviště musí být osvětlena.

(15) Na každém vnějším strážním stanovišti, je-li to třeba, i na vnitřním, musí být bezprostředně u střeženého objektu věcné prostředky požární ochrany v souladu s právními a vnitřními předpisy.

(16) Strážnému se musí zabezpečit podmínky pro výkon služby na strážním stanovišti tak, aby měl co možná nejlepší výhled a možnost vést mířenou střelbu, možnost pohybu bez překážek po celém strážním stanovišti nebo pozorovat celý prostor z jednoho místa. Prostor musí být očištěn od křovin, musí být pokosena tráva a odstraněny zbytečné předměty. Trasy pro pohyb strážných se upravují tak, aby měl strážný zaručen bezpečný pohyb ve dne i v noci. Při náledí se posypávají.

(17) U nevojenského objektu důležitého pro obranu státu se ustanovení v odstavci 16 této přílohy použije přiměřeně podle místních podmínek. O provedení opatření rozhodne příslušný velitel na základě součinnosti s provozovatelem nebo majitelem objektu.

(18) K výkonu služby mohou být stráže vybaveny přenosnými spojovacími prostředky.

ZADRŽENÍ OSOB

(1) Zadržením osob se rozumí zamezení volného pohybu osob a jejich okamžité předání dozorcímu posádky, útvaru nebo tábora a následně Vojenské policii nebo Policii České republiky v případě

- a) přistižení v objektu důležitém pro obranu státu při jednání naplňujícím znaky trestného činu,
- b) neoprávněného vniknutí nebo napadení vojenského objektu důležitého pro obranu státu nebo jiného objektu určeného vojákům ke střežení,
- c) napadení vojáků nebo ostatních zaměstnanců provozovatele nebo majitele nevojenského objektu důležitého pro obranu státu, kteří se v tomto objektu nacházejí,
- d) páchaní protiprávního jednání v objektech důležitých pro obranu státu, které by mělo za následek újmu na zdraví nebo způsobení velké škody na majetku.

(2) Osoby, které prokazatelně vykazují jednání uvedené v odstavci 1 této přílohy, je oprávněn zadržet příslušník posádkové nebo útvarové směny v případech, kdy je to nutné ke zjištění jejich totožnosti, zamezení jejich útěku nebo k zajištění důkazů. Zadržené osobě je nutné sdělit důvod zadržení podle odstavce 1 této přílohy.

(3) Pokud má zadržená osoba zbraň, munici nebo jinou výzbroj, výzbroj se této osobě odebere. Následně je zadržená osoba s odebranou výzbrojí předána dozorcímu posádky, útvaru nebo tábora.

(4) Je-li zadržený pod vlivem alkoholu nebo jiných omamných a psychotropních látek, předá se co nejdříve k lékařskému ošetření. Dále se s ním zachází podle pokynů lékaře.

(5) Dozorčí posádky nebo útvaru vyrozumí o zadržení Vojenskou policii nebo Policii České republiky. Zadržené osoby následně předá policejním orgánům s uvedením důvodu jejich zadržení.

(6) O zadržení osoby se sepíše písemný záznam.

POUŽITÍ VOJENSKÉ ZBRANĚ, SLUŽEBNÍHO PSA A ZVLÁŠTNÍCH PROSTŘEDKŮ

(1) Voják při výkonu pořádkové, strážní, eskortní a dozorčí služby, mimo bojovou situaci, je oprávněn použít vojenskou zbraň, služebního psa nebo zvláštní prostředky⁵²⁾ z důvodů stanovených zákonem⁵³⁾ v těchto případech

- a) aby odvrátil přímo hrozící nebo trvajícím útok vedený proti jeho osobě nebo útok, který mu bezprostředně hrozí, anebo útok na život nebo zdraví jiné osoby,
- b) aby odvrátil nebezpečný útok, který ohrožuje střezovaný objekt nebo stanoviště, a to po marné výzvě, aby od útoku bylo upuštěno,
- c) aby zamezil útěku ozbrojené osoby nebo osoby důvodně podezřelé ze spáchání zvlášť závažného zločinu, kterou nelze jiným způsobem zadržet,
- d) aby zamezil letu bezpilotního letadla nad oblastí vymezenou z důvodu bezpečnosti nebo obrany státu opatřením obecné povahy podle zákona⁵⁴⁾, je-li důvodně podezření, že let bezpilotního letadla porušuje pravidlo užívání vzdušného prostoru České republiky tímto opatřením obecné povahy vymezené,
- e) je-li třeba zneškodnit zvíře, ohrožuje-li život nebo zdraví osob.

(2) Při zákroku se nesmí použít vojenská zbraň, úder vojenskou zbraní a služební pes proti ženě, jejíž těhotenství je zjevně patrné, proti osobě vysokého věku, osobě se zjevnou tělesnou vadou nebo nemocí a dítěti, s výjimkou případu, kdy to povaha útoku, který vedou tyto osoby proti chráněnému zájmu a mimořádnost vzniklé situace podle odstavce 1 písm. a) a b) této přílohy, nezbytně vyžaduje.

(3) Po každém použití vojenské zbraně, zvláštních prostředků, služebního psa, hmatů a chvatů sebeobrany nebo úderů vojenskou zbraní, při němž došlo ke zranění osoby, je voják povinen ihned, jakmile to okolnosti dovolí, poskytnout zraněné osobě první pomoc a zajistit lékařské ošetření.

(4) Strážný vyzve všechny osoby, které se přibližují ke strážnímu stanovišti nebo se na něm bez vědomí strážného zdržují, pokynem „**STŮJ!**“, „**Obejdi vpravo!**“ nebo „**Obejdi vlevo!**“ nebo „**Zpět!**“ a podle okolností co nejdříve vyrozumí závodčího nebo velitele stráže. Neuposlechne-li osoba jeho pokynu, vyzve ji zvoláním „**STŮJ!**“, „**Nebo střelím!**“. Neuposlechne-li ani této výzvy, vystřelí strážný výstražný výstřel. Neuposlechne-li ani této výstražky, je strážný oprávněn v souladu se zákonem použít vojenskou zbraň, a to takovým způsobem, aby byl, s ohledem na konkrétní situaci, co nejvíce šetřen život osoby, proti níž zákrok směřuje, přičemž je povinen dbát nutné opatrnosti, neohrožovat život a nezpůsobit zranění jiným osobám.

(5) Za špatné viditelnosti strážný zastavuje každého, kdo se přibližuje ke stanovišti nebo kdo se nachází na stanovišti bez jeho vědomí, na vzdálenost stanovenou ve strážních pravidlech. Použije výzvy „**STŮJ!**“, „**Kdo tam?**“. Na odpověď „**Velitel stráže.**“ vydá strážný povel „**Velitel stráže – VPŘED!**“, „**Ostatní stát!**“. Je-li třeba, požaduje ohlas na zvolání, které velitel stráže určil. Poznává-li příchozího, dovolí i ostatním, kteří ho doprovázejí, aby se přiblížili.

(6) Zjistí-li strážný, že osobu, která se vydává za velitele stráže, nezná a nesouhlasí-li ohlas na zvolání nebo neuposlechnou-li doprovázející osoby jeho výzvy a nezůstanou stát,

⁵²⁾ § 42a odst. 2 a 3 zákona č. 219/1999 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

⁵³⁾ § 42 a 42a zákona č. 219/1999 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

⁵⁴⁾ § 44e zákona č. 49/1997 Sb., o civilním letectví, ve znění zákona č. 431/2022 Sb.

nařídí „**STŮJ!**“, „**Čelem vzad!**“ a ihned zavolá velitele stráže. V případě neuposlechnutí výzvy nebo útoku může strážný použít vojenskou zbraň v souladu se zákonem.

(7) Strážný, kterému je k výkonu služby přidělen služební pes, jej použije v souladu se zákonem. Před použitím služebního psa proti osobě varuje osobu výzvou „**STŮJ!**“, „**Nebo použiji psa!**“. Je-li zásah služebního psa neúčinný, strážný vyzve osobu zvoláním „**STŮJ!**“, „**Nebo střelím!**“. Neuposlechne-li ani této výzvy, strážný vystřelí varovný výstřel. Neuposlechne-li ani této výstrahy, je strážný oprávněn, v souladu se zákonem, použít vojenskou zbraň, a to takovým způsobem, aby byl, s ohledem na konkrétní situaci, co nejvíce šetřen život osoby, proti níž zákrok směřuje, přičemž je povinen dbát nutné opatrnosti, neohrožovat život a nezpůsobit zranění jiným osobám.

(8) Vojáci při výkonu dozorcí, pořádkové, strážní a eskortní služby jsou povinni neprodleně hlásit jakékoliv použití vojenské zbraně, služebního psa, hmatů a chvatů sebeobrany a úderů vojenskou zbraní služebním postupem nadřizovanému. O události se sepíše písemný záznam.